

Proleter Doğrultu

Devrimci Sosyalist Teorik Ve Politik Dergi

- İşçi Sınıfı Hareketine Öncü Politik Müdahalenin Bazı Sorunları
- Oportünist EMEP'in Reformist Politik Çizgisi
- Güney Kore İşçi Sınıfı Hareketi'nin "Gecikmiş Yükselişi"
- "Sol" Dalga Nereye Kadar?
- Siyasal Rejimin Açmazı ve Devrimci Görevler
- Bir Deneme: Marksizm'de Kategori ve Kavramların Yeri, Kavramların Dili
- SB'de Sosyalizmin İnşa Sorunları - IV
- MLKP II. Kongre Duyuru ve Çağrısı

İÇİNDEKİLER

İşçi Sınıfı Hareketine Öncü Politik Müdahalenin Bazı Sorunları.....	2
Oportünist EMEP'in Reformist Politik Çizgisi	17
Güney Kore İşçi Sınıfı Hareketi'nin "Gecikmiş Yükselişi"	34
"Sol" Dalga Nereye Kadar?.....	41
Siyasal Rejimin Açmazı ve Devrimci Görevler.....	54
Bir Deneme: Marksizm'de Kategori ve Kavramların Yeri, Kavramların Dili	65
SB'de Sosyalizmin İnşa Sorunları - IV	69
MLKP II. Kongre Duyuru ve Çağrısı	87

İŞÇİ SINIFI HAREKETİNE ÖNCÜ POLİTİK MÜDAHALENİN BAZI SORUNLARI

Bu sayıda yer alan yazıların bir çoğu işçi sınıfını, nicelik ve yapısal özellikleriyle, sendikal örgütlülük ve mücadelesi ile, politik bilinç ve örgütlülük düzeyiyle masaya yatırıyor. Coğrafyamızda işçi sınıfının devrim ve sosyalizm mücadelesinin bu temel toplumsal unsurunun, tüm toplumun öncüsü olma durumunda olması gerekirken tarihte ve güncelde genel olarak kendiliğinden hareketin çemberi içinde kıvranıp durduğunu tespit ediyor.

Aynı yazılar özel olarak işçi sınıfı ile onun politik öncüsü komünist partisi ve hatta devrimci demokrasinin temsilcisi parti ve örgütlerle ilişkilerini sorguluyor ve yukarıdaki sonuca paralel bir gerçeğe ulaşıyor: İşçi sınıfı hareketi ile komünist hareket arasındaki yalıtıktık son bulmuş değildir. Son 30 yılın siyasal ve toplumsal mücadeleler sürecinde kesintisiz bir şekilde işçi sınıfı içinde, her türden devrimci, demokrat ve komünist güçlerin çalışmaları olmuştur. Ne var ki, revizyonizmin ve reformizmin etkinliğini ve bu akımların örgütlü güçlerini saymazsak, genel olarak sınıf içinde devrimci ya da güçlü bir komünist etkinlik, yanısıra örgütlü güçler oluşamadı. Kimi anlarda yaratılan politik etkinlik ve örgütlülüklerse, "kendisini sınıf içinde üreten" komünist parti çalışmasının kalıcılığına

ulaşmamış olmaları ile anılmaktadırlar.

Marksist leninist komünistlerin birlik devrimi ile kurdukları parti, diğer pekçok alanda olduğu gibi işçi sınıfı ile komünist hareket arasındaki ilişki alanında, işçi sınıfının, tüm toplumun ezilen kesimlerinin öncülüğü rolü ile gerçek durumu arasındaki çelişkinin çözümü konusunda da yeni atılımları başlatmıştı. 1996 toplanan İşçi Konferansı ve yakın dönemde toplanan Parti'nin II. Kongre'sinin bu yönde başlatılan adımların daha da hızlandırılması yönünde kararlar aldığı da kamuoyuna yansıyan bilgiler arasında bulunuyor. Atılan adımlar küçümsemez ama, daha yürünmesi gereken oldukça uzun bir yol var. Dahası, bu uzun yolun nasıl yürünürse kısalabileceği, Kürdistan'da başlamış devrimin Batı'daki devrimin tutuşmasıyla birleşmesi ve zafere ulaştırılmasının, devrimin kesintisiz gelişmesinin nasıl başarılacağı pratikte çözülmesi gereken bir sorun olmaya devam ediyor.

Bir başka açıdan sorun dosdoğru şu: Kürt ulusal başkaldırısıyla başlamış bir devrimi, tutarlı antiemperyalist demokratik çizgiye oturtacak ve kesintisizce sosyalist devrime geçişi güvenceleyecek sosyalist bir işçi hareketi nasıl yaratılacak? Kürdistan aya-

ğından başlamış olan antiemperyalist demokratik devrimde ve devrimin zaferiyle kurulacak devrimci iktidarda proletaryanın hegemonyasını sağlamak olası mı? Bugünkü haliyle proletaryanın Batı'da ve (Kürdistan'da) devrime önderlik edemeyeceği ve hegemonya sorununu çözmeyeceği sıradır değil. Ama bugünkü devrimin ve devrimci iktidarın kaderi, keza sosyalizme kesintisiz geçişin kaderi, her zamankinden daha acil olarak, olmazsa olmaz bir koşula, Türk, Kürt ve ulusal azınlıklardan işçi sınıfının devrimin öncüsü ve hegemon gücü haline gelmesine bağlı.

O halde, sorunları bu merkezde tartışmak doğru olan. Yani sorun, şurada burada işçi eylemlerinin politikleşmesinden, ya da şurada burada işçi bölüklerinin sınıf bilinci edinmesi -ki her ikisi de pratik çalışma bakımından çok önemlidir. Sorundan çok daha kapsamlıdır artık. Sorundan bu şekilde söz etmek zorunda kalıyoruz, bu coğrafyanın devrim gerçeğiyle açık bir çelişkiyi ifade ediyor. Nesnel gerçeğin bir yönünü ifade eden bu çelişkinin kafalarda aydınlatılmasına gerek var mı, bilinmez, ama bu çelişkinin pratik bir çözüme kavuşması mutlak bir gereklilik. Çelişkinin çözümü, komünist öncü ile işçi sınıfı arasındaki komünist faaliyeti ile işçi hareketi arasındaki ilişki tarzının değişmesine bağlı. Bu değişim içinse bugün sınıf ile öncü arasındaki ilişki tarzının sorgulanması ve sorgulamanın pratiğin önünü aydınlatacak düzeye yükselmesiyle başlayabilir.

KOMÜNİST ÖNCÜ İLE İŞÇİ HAREKETİNİN BİRLEŞMESİ

Teorinin ve tarihin öğrettiği, devrimin öznel koşulunun varolması için komünist öncü ile işçi hareketinin birliğinin sağlanması gerektirir. Sorun da burada zaten. Bugün komünist öncü ile işçi hareketi arasında süregiden ilişki tarzının yanlışlıkları her iki tarafın şikayet konuları haline almıştır. Öncelikle değişim ve dönüşümü sağlayacak nesnenin (işçi sınıfının) yeterince

tanınmaması, nesnenin değiştirilmesi çabasındaki yetersizlikler, dahası çarpıklıkların giderilmesi için her iki tarafa da güçlü bir iradi müdahale kesin bir zorunluluk haline

gelmiştir. Hem işçi hareketinin devrimci politikleşmesi ve işçi sınıfının devrimin önderi haline gelmesi; ve hem de öncü partinin önder parti haline gelmesi sorunlarının örtüştüğü, sancılarının çekildiği günümüzde, iradi müdahale her iki taraftan da kaynaklanan sorunların çözümünü hızlandıracaktır.

Müdahalenin ilk anlamı, komünist öncü ile işçi sınıfı ve süregiden işçi hareketi arasındaki ilişkinin en genel ve tayin edici alanı olan ajitasyon çalışmasıdır.

Lenin yüzyılın başında, sosyal demokratların içinde bulunduğu dağınıklık ve ekonomizmle sakatlanmış politik faaliyetlerini değerlendirirken, bugün kitle ajitasyonunda yararlanabileceğimiz çok değerli perspektifler sunuyor. Konumuzla ilgili olan şu; "eğer Rus işçi sınıfı Rus toplumunda olup bitenden habersizse, bunun sorumlusu sosyal demokratlardır. Sosyal demokratlar (Bolşevikler), bütün rezaletlerin geniş, çarpıcı ve hızlı teşhirini örgütlemeyi becermiyorsa, işçilerin durum hakkında açık fikir sahibi olması olanaksızdır", diyor ve ekliyor; "eğer bu gerçekleşirse, işçiler protesto etmeyi öğrenecektir. Kitlelerin eyleme çağrılması enerjik bir politik ajitasyon, canlı ve çarpıcı teşhirler mevcut olur olmaz gerçekleşir."*

Coğrafyamızda işçi sınıfı ve işçi hareketi ile komünistler ve komünist siyasi çalışma arasındaki ilişkilere yöneltilecek ilk eleştiri buradan başlamalı.

Türkiye işçi sınıfı bu coğrafyada yaşanan siyasi gerçeklerin bilgisinden uzak durur bir şekilde, kendi iktisadi ve bir ölçüde siyasi istemleri için kendiliğinden bir mücadelenin dar çemberinde dönüp dolanıyorsa, bunun sorumluluğu öncelikle, sınıfın siyasal öncülerine aittir. Bunu biraz sorgulayalım.

POLİTİK BİLİNCİN ALANI

Teori ve pratik göstermiştir ki, işçi sınıfı kendisi ile patronlar arasındaki çatışma alanından, yani kendiliğinden/iktisadi mücadele alanından siyasi sınıf bilincine, bütün toplum bilgisine ulaşamaz. Kendiliğinden hareketi içinde işçi sınıfı siyasi sınıf bilincinin kıvılcıklarını edinir, devletle kendisi ve patronlar sınıfının ilişkilerinde gerçeğin ipuçlarını yakalar. Sınıfın birliği ve dayanışmasının gerekliliğine ulaşır. Kapitalist sömürüyü mücadeleyle geriletebildiğini kavrar. Ama bütün bunlar sınıfın, politik bilince ulaşmasına yetmez. İşçi sınıfı, bu alandaki mücadelesiyle ve buradan edindiği bilgiyle kendiliğinden bilincin dar çemberini aşamaz. Kendisi için bir sınıf haline gelebilmek için kendi dünya görüşünü edinmesi, eyleminin öncünün bilimsel sosyalizmle aydınlatılması gerekir. Ama, bu dediğimiz gibi işçi sınıfının kendi çabasıyla, fabrikadaki çatışma ile ulaşabileceği bir durum değildir. Burada devreye marksizm bilgisiyle, dünya işçi sınıfının sınıf mücadelesinin deneylerinin toplamı olan teorisiyle donanmış, öncü/aydınların müdahalesine, öncülerin, marksizm bilgisini işçi sınıfına taşıyarak, hareketinin önünü aydınlatmasına ihtiyaç vardır.

MARKSİZM İŞÇİ HAREKETİNİN DIŞINDA DOĞDU

Marksizm işçi sınıfının dünya görüşü, sınıf mücadelesinin genel teorisi, bilimidir. Ama marksizmin kaynağı işçi sınıfı hareketi, ya da işçi hareketinin kaynağı, marksizm değildir.

Marksizmin kaynağı; ekonomi, felsefe ve tarih boyunca oluşmuş sınıflar mücadelesinin birikmiş bilgisidir. Ve marksizmin oluşturucuları, işleri gereği bilimle uğraşan burjuva aydınlardır. Marks, bilim adamıdır. Hegel felsefesi akımına bağlı bir öğrencidir. Üniversite kürsüsünde ders verecek düzeye geldiğinde. kapitalist sistemle ideolojik kopuşunu tamamlamış ve bu yüzden bur-

juva düzen sahiplerince öğretim üyeliği de reddedilmiştir.

Artık Marks'ın önünde işçi sınıfının bilincini geliştirme ve kendini tümüyle işçi sınıfına adanmak için, "özgür" bir yaşam vardır. Aynı hedeflere yüzünü dönen burjuva fabrikatör çocuğu Engels'le yan yana geldiklerinde, dünya işçi sınıfı, kendisiyle birlikte bütün insanlığı kurtaracak olan dünya görüşlerinin, sınıf mücadelesi teorisinin ve diyalektik yöntem ve tarihsel materyalizm kurucularına ve kurucu eylemlerine kavuşmuş oluyorlardı.

Marksizm bir bilim olarak oluşumunu kendi alanında tamamlarken, işçi sınıfı fabrikalarda patronlarla, sokaklarda ise patronlar sınıfının değişik kesimleri ve siyasi iktidarları ile iktisadi istemleri için çarpışıyorlardı. 1848 devrim kasırgası bütün Avrupa'yı sardığında, Avrupa işçi sınıfı da, sosyalizmin bütün önceki eğilimlerinin yarattığı kargaşa içinde, gerçek sosyalizm bilimiyle, marksizm'le tanışıyordu. Burjuvaziye karşı keskin sınıf savaşımı içinde, gerçek silahıyla kuşanma olanağını yakalamış bulunuyordu. Yine de marksizmin sosyalizmin diğer eğilimleriyle sert kavgalara girerek, sınıf hareketi içinde ancak 1870'lere doğru hegemonyasını güvencelenmesi olanaklı olacaktı.

Kuşkusuz bu, bütün ülkelerin işçi sınıfları marksizm'le aynı tarihsel süreçte ve aynı şekilde tanıştı demek olmuyor.

Bütün ülkelerde işçi hareketiyle sosyalizmin ve işçi hareketinin birbirlerinden bağımsız varlık sürdürdüğü ve ayrı yollardan yürüdüğü bir dönem olmuştur. Bu durum, hem işçi hareketine, hem de sosyalizme/sosyalist harekete zarar vermiştir. Ne zaman ve nerede işçi hareketi ile sosyalizm birleşmişse, -Ekim devrimini yapan Bolşevik Parti'yi ve Rusya işçi sınıfını hatırlayalım her ikisi de sağlam temellere kavuşmuşlardır. Bunu farklı bir şekilde ifade edersek; işçi sınıfı ve işçi hareketi, kendini bütün diğer sınıflardan, dahası sermaye ve onun

devletinden, partilerinden bağımsız politik bir güç/devrim ordusu haline getirecek silahıyla kuşanmış oluyordu. Sosyalizm bilimi ise, işçi hareketiyle birleştiğinde, kitlelerin elinde kurulu dünyayı yerinden oynatacak ve yeni bir dünyayı kuracak büyük bir güce kavuşuyordu.

POLİTİK BİLİNCİN ALANI DIŞINDAKİ İŞÇİ SINIFI

Buradan kendi gerçeğimize dönecek olursak, en başta bilimsel sosyalizmin kitlelerin elinde bir silah olamama gerçeği ile yan yana, işçi sınıfının da kendisiyle birlikte bütün ezilenlerin kurtuluşunu gerçekleştirmek için rehberine sahip olamamanın çaresizliğini yaşıyorlar. Coğrafyamızda 15 yıla yaklaşan ve tüm dünya ezilenleri ve özgürlük sever halklarının ilgi ve sempatisine gark olan devrime dönüşen ulusal başkaldırı ve vahşi bir kirliliğe var. Dahası; ulusal başkaldırı, coğrafyamızda anti-empyralist demokratik devrimi Kürdistan ayağından başlatılı çok oldu. Öyle ki, başlamış bir devrimin, anlaşılmadan, kavranılmadan seyredilmesi olgusuyla yıllardır yüzyüzeyiz. Politikalarına ve pratiğine bakılarak, marksist leninist komünistlerin devrimi anlama ve ona uygun davranma bakımından Türkiye'deki diğer siyasal akımlardan ayırdedici ve öncü konumun yine de önemli sorunlar taşıdığı ve dahası işçi sınıfı (ve tabii diğer ezilenler) nezdinde yeterince açık ve net olarak algılanabildiği iddia edilemez.

Ulusal başkaldırının yol açtığı devrimci kriz bütün boyutlarıyla olgunlaştığı, Batı'yı da etkilediği halde devrimin Batı'ya yayılmamasının tek değil, ama asıl nedeni, Türkiye işçi sınıfının bağımsız bir güç olarak siyaset sahnesine çıkarak, hem kendisinin hem de Kürt halkı ve tüm ezilenler adına duruma el koyamamasıdır.

Bütün toplumun; Kürt halkının ve diğer ezilenlerin gözü işçi sınıfının üzerindedir. Elbette işçi sınıfı, kendiliğinden bir şekilde

bu konuma gelemeyeceğine göre öncüsü, öncü kurmayıyla birlikte ele alınıp değerlendirilecek bir durum bu.

O nedenledir ki, artık şapkaları çıkarıp bir kez daha, Türkiye işçi sınıfı nasıl oluyor da, bu coğrafyanın en can yakıcı gerçeklerinin dışında bir hatta durabiliyor? Komünist öncülerin sınıfı içindeki faaliyeti, niye işçi sınıfını kendi misyonunu oynayacak bir düzeye yükseltmiyor? Bu noktada pek çok gerekçe öne sürülebilir. Ama hiçbiri, mevcut durumun devamını istemeyen öncüler için geçerli sayılmamak zorundadır. Fakat, üzerinde sıkça durulan alandan, işçi sınıfının şu an için sermayenin saldırılarıyla boğuşma durumundan soruna bir bakış atarsak, bu durumun -diğer nedenlerini ihmal etmeksizin tam da bu coğrafyanın en yakıcı gerçeğinden, bir devrim gerçeğinden uzak durmanın sonuçları olduğunu görmek o kadar da zor değil. An'ın devrimci görevlerini ıskalayan her kişi, her örgüt, her sınıf, mevcut duruma teslim olmaktan başka bir şey yapamaz. Kuşkusuz iş orada kalmaz. Teslimiyet bütün boyutlarıyla kendini ve kötü sonuçlarını tekrar tekrar üretmeye başlar. Nitekim, sömürgeci faşizm, şovenizm zehirini her fırsatta bütün ezilenlerin beynine zerkedip, bilinçleri iğdiş ederek kirliliğin bütün yükünü öncelikle işçi sınıfına yüklemekte oldukça pervasızca davranabiliyor. Üç-beş kuruşa mahkum ettiği işçi yığınlarını uluslararası sermayenin vahşi saldırısına mahkum etme küstahlığını sınırsızca gösterebiliyor. Yani Kürt kentlerini boşaltıp dağlarını yakan/bombalayan sömürgeci faşizm, işçiyi de metropol varoşlarında hayasız, onursuz bir yaşama, fabrikada ve işlikte köleliğe boyun eğmeye mahkum ediyor.

Bu derin çelişkide gizlenen gerçeğin ikiyüzlü, biri diğerinin sonucudur. Çözümü de, birbirine sıkı sıkıya bağlıdır.

Bu durumdan nasıl kurtulacak işçi sınıfı? Devrimin en önüne, bütün ezilenlerin en önüne nasıl fırlayabilir? Komünist öncüler,

sınıfı böyle bir konuma çıkarabilmek için ne yapmalı?

POLİTİK BİLİNÇ “DIŞARI”DAN TAŞINIR

Yapılması gereken, birinci olarak, işçi sınıfını bugünkü durumundan çekip çıkaracak boyutta, “dışardan” ona kendi dünya görüşünü taşımak. Ona, politikanın tüm sorunlarının bilgisini taşımak, siyasal gerçekliği bütün boyutlarıyla açıklamak. Böylece işçi sınıfının bugünkü kendiliğinden/ ekonomist bilincine saldırmak ve devrimci bir dönüşüm sağlamak, sınıfı tüm ezilenlerin önüne geçirecek bilince ulaştırmak.

İkincisi; işçi sınıfının bugünkü iktisadi içerikli, ufku ve hedefleri dar eylemine, bilimsel sosyalist açıdan müdahale etmek, onun önünü aydınlatarak işbirlikçi kapitalizme karşı savaşımının ve devlete karşı iktidar savaşımının kaldırıcı yapmak.

Bu iki alanda, iki bakımdan yöneltilecek saldırı, “dışardan” bilinç taşıyarak, işçi sınıfının tarihsel misyonuna uygun konuma gelmesinin tek emin yoludur.

Her iki alandan müdahaleyi biraz açalım.

İşçi sınıfı, kendiliğinden, yani burjuva düşüncenin çerçevesinde hareket eden, bir sınıf olmaktan çıkacaksa; burjuvazinin ek-lentisi olmaktan kurtulacak ve kendisi için bir sınıf haline gelecekse, böyle bir bilinci ancak, tüm toplum bilgisine ulaşarak elde edebilir. İnsanlığın biriktirdiği tüm toplum bilgisine, herhangi bir görüş açısından değil, marksizm-leninizmin ışığında ulaşırsa, gerçek bir sınıf bilincine ulaşmış olur. Neden tüm toplum sınıfları arasındaki ilişkinin ve toplumsal yaşamın gerçeklerinin bilgisi ya da politik sınıf bilinci? İşçi sınıfı, ürünü olduğu kapitalizmin aynı zamanda mezar kazıcısı olduğunu, tüm ezilenlerin kurtuluş kavgasının eninde sonunda kendi omuzlarına kaldığını ve büyük özgürlük yürüyüşünün en başında olması gerektiğini biliyor ve bunu güncelde baskının ve sömürünün her önemli örneğinde pratik

hareketiyle gösteriyorsa, sınıf bilincine ulaşmış, tüm toplum bilgisine egemen olmuş demektir.

Tüm toplum sınıfları arasında ilişki bilgisine ulaşılacak alansa, politika alanıdır. Yani işçi sınıfı, sınıflar savaşımının bilgisine, yaşadığı coğrafyada sınıflararası temel ilişkileri, temel siyasi-iktisadi karşıtlıkları, sömürü düzeninin temel örgüt mekanizması ve egemen sınıfların işçi sınıfı ve diğer ezilen sınıflar ve tabakaların üzerindeki baskı aygıtı olan devleti, devletle yalnızca kendi ilişkileri değil, toplumun diğer kesimlerinin ilişkilerinin bilgisine donanmalıdır. Ezilen/sömürge ulus gerçeğini ulusal devrim, kirlili savaş, soykırım ve asimilasyonun yaşamın bütün alanlarına sinmişliğini, sokak infazları ve kayıplar politikasını köylülüğün sefalet ve çaresizliğinin nedenleri, dinsel gericiliğin ve şeriatçı politik gelişmenin nedenleri; eğitimin özelleştirilip paralı hale getirmesinin öğrenci isyanına dönüşmesinin bağlantıları vb. hakkında gerçeklerin bilgisine ulaşması halinde gerçek politik bilinç edinmiş olur.

Demek ki, birinci olarak işçi sınıfı gerçeklerin bilgisine, ancak “dışarıdan” ulaşabilir. Kendi yaşadıklarının bilgisi, işçi sınıfının aydınlanmasına yetmez. İşçi sınıfı, patronlarla ilişkileri alanından, fabrikadaki sınıf çatışmasından politik bilinç kısıtlımları edinse de buradan esas olarak ekonomik mücadele bilincine ve sendikal örgütlülüğe ulaşabilir. Bu “içerden” elde edilen bilinçtir. Politika alanı, devletle diğer sınıflar arasındaki ilişkiler ise, “dışardan” elde edilen bilinçtir; ki, bu gerçek politik sınıf bilincidir.

YALNIZCA KAPİTALİZMİN SONUÇLARINA KARŞI SAVAŞ MI?

İkinci olarak; işçi sınıfı kendi sorunlarıyla, patronlar sınıfına karşı, kapitalist sömürüye karşı savaşırken de, eğer eyleminin öne sınıf görüşüyle aydınlanmamışsa, sömürünün ve fabrikada keyfi yönetimin özüne karşı savaşamaz. Sömürü ve baskının so-

nuçlarına karşı savaşabilir ve her seferinde aynı şekilde, ücret ve iş koşullarının düzelmesi için zorlu mücadelelere girer. Bu şekilde mücadele ile ancak sömürüyü biraz geriletebilir ve en fazla sendikal örgütlülüğe ulaşabilir. En nihayetinde, bu savaşım esasen bir kısır döngüdür. Ve ücretli köleliğin sürüp gitmesinin önüne hiçbir engel dikemez. Nitekim sınıfın bugünkü hareketi, genelde böyle bir içeriğe ve kapsama sahiptir. Sendikal örgütlülüğü ve mücadelesi de, burjuva bilinç çerçevesini aşamayan düzeyde. Vahşi kapitalizm koşullarını yeniden vareden; özelleştirme, taşeronlaştırma ve yeni üretim teknikleri uygulamaları işçi sınıfını en başa döndürüp, sekiz saatlik işgünü, sendika ve sigorta hakkı için savaşımı merkeze almaya itmiştir. Ama, sözkonusu savaşım, komünist öncü müdahalelerin çapıyla kimi iyileşmeler gösterse de, işçilerin tek tek patronlarla kapıştıkları bir seyirde yürüyor.

Sermaye ve siyasal iktidar, hem uluslararası sermayenin istemleri, hem de içindeki durumun (Kürdistan'daki kirliliğin ve tüm coğrafyada topyekün savaşın) ihtiyaçları doğrultusunda yeni saldırı atakları yaparken, işçi sınıfı buna karşı genel bir direniş geçemiyor. Bu bir yana, işçi sendika konfederasyonları Ekonomik ve Sosyal Konsey'de yerlerini alarak, işbirlikçi kapitalist düzenin üçüncü ayağı rolünü pervasızca oynuyor. İşçi sınıfı ise, kimi cılız itirazlar bir yana, bugünkü ve gelecekteki çıkarlarını ipotek altına alan bu gelişmeye karşı bir ses yükseltmemiş.

Oysa ki, işçi sınıfının ücretli kölelik düzeni kapitalizmi tümüyle ortadan kaldırmak görevi vardır. Çünkü, ancak ve ancak kapitalizmi tasfiye ederse sömürden kurtuluşunu gerçekleştirebilir ve kapitalizmi tasfiye yeteneği yalnızca onda vardır. Bu yeteneği, kendi bilimsel dünya görüşü açığa çıkarabilir. Fabrikadaki hareketinin önü bilimsel sosyalizmle aydınlandığında, işçi sınıfı yalnızca güncel çıkarlarıyla uğraşmayacak, gelecekteki çıkarlarını sahiplenerek,

kapitalist sistemin bütününe, sermaye sınıflarının tümüne ve devlete, yasal düzene ve siyasal rejime karşı savaşım içine girer. Bu emeğin sermayeye karşı, yalnızca güncel özgürlük mücadelesinin bir gereği değil, gelecek çıkarlarının ifadesi olarak sosyalizm için de savaşımıdır. Bu savaş, eğer bugünkü somut durum açısından bakacak olursak, elle tutulur görüngüleriyle emperyalizme, emperyalist sermayeye karşı anti-emperyalist demokratik savaşımıdır da. Yani işçi sınıfının kendi geleceğini gözetecek yürüteceği savaş, antiemperyalist ve demokratik karakteri yanında antikapitalist öğeleri taşır.

SINIF İÇİNDE POLİTİK FAALİYETİN ALANI

Bunlardan çıkarılması gereken bir sonuç; komünist partisinin işçi sınıfı içindeki çalışmalarında ekonomik mücadele ve onun sorunları esas alınamaz. Lenin'in ifadesiyle, komünistler çalışmaların esasının ekonomik mücadele alanı olmasına izin vermezler. Onlar işçi sınıfının kendiliğinden bilincine hücumu, politika alanından, politik mücadelenin sorun ve görevlerinden yapmalıdır. Bu yoldan giderek işçi sınıfının politik sınıf bilinci edinmesini sağlayabilirler.

POLİTİK BİLİNÇ İÇİN POLİTİK AJİTASYON

İşçi sınıfı, içinde yaşadığı coğrafyanın iktisadi, siyasi toplumsal gerçekliğinin bilgisini, komünist öncünün, siyasal teşhirleriyle öğrenebilir. Yani, bir baştan bir başa siyasal gerçeklerin açıklanmasıyla, zulmün ve sömürünün en önemli örneklerinden anında haberdar olarak, zulme ve sömürüye uğramış kesimlerin sorunlarına ilgi duyabilir. Yalnızca haberdar olmak yetmez. Sosyalist görüşü açısıyla gerçeğin yorumuna ihtiyaç vardır. İşçi sınıfı içinde politik ajitasyonun işlevi tam da budur. Bir durumdan, bir olaydan kitleleri haberdar etmek, onlara mücadele yönü göstererek harekete geç-

me isteği ve coşkusu uyandırmaktır.

Politik ajitasyon çok sistemli ve sürekli yapılması gereken bir iştir. Öyle ki, zulmün ve sömürünün her örneğinde, işçi kitlelerinin burjuva basın ve medya tekellerinin düzen içi kalmayı özel olarak kollayarak hazırladığı haber ve teşhir bombardımanının etkisi altına girmesini önleyebilmelidir. İşbirlikçi kapitalizmin, faşist ve sömürgeci rejimin ideolojik hegemonya kurma olarak kullandığı televizyon ve yazılı basın organlarının yalan ve demagoji bombardımanının etkisini kırarak, onların gizlediği asıl gerçekleri ortaya çıkaracak ve dolayısıyla işçi yığınlarını gerçeklerin bilgisiyle kuşatacak, politik kitle ajitasyonu, yığınların hareketini hazırlayacaktır.

Lenin, eğer işçiler zulmün ve sömürünün çeşitli örneklerinde harekete geçmiyorsa, bunun sorumlusu biziz diyordu. "Eğer biz, onlara olan bitenin, gerçekliğin 'çarpıcı ve hızlı bir şekilde' teşhirini örgütleyebilirsek, işçiler de protesto etmeyi öğreneceklerdir.

Kitlelerin eyleme çekilebilmesi için, harekete hazırlayacak sürekli, sistem ve kapsamı geniş bir ajitasyon olması bir zorunluluktur. Ancak o durumda, yani enerjik bir politik ajitasyon, canlı ve çarpıcı teşhirler mevcut olur olmaz kitle eylemi gerçekleşir.

Ajitasyonun içeriği, eğer yalnızca işçilerin nasıl ezilip sömürüldükleri üzerine olursa, bu yetersizdir. Daha doğru ifadeyle, buradan işçi sınıfı politik bir bilinç geliştiremez. İşçiler, yani başlarındaki emekçi memurların; çocukları ya da kardeşleri, arkadaşları olan öğrencilerin, kayıp yakınlarının; devrimci tutsakların, insan hakları savunucularının, çevrecilerin, Bergama köylülerinin istemlerini ve mücadelelerini, Kürdistan'ın dağıtı taşıyı, insan ve hayvanlarıyla birlikte yok etmeye çalışan, barış trenini "terör treni" olarak sunan, 3 bin faili meçhulü, 3 milyonluk göçü sağlayan sömürgeci savaşın gerçekliğini bilmeleri, anlamaları ve kavramaları gerekir.

Karşıdevrim güçlerinin fikirleri ve önerilerinin, karar ve kararnamelerinin, MGK toplantılarında ele alındığı söylenen konuların ve yapılan açıklamaların gerçekliğinin ne olduğunu devrimci yorumla öğrenmelidir işçi sınıfı. Pratiğin gösterdiği gibi, bu bilgiyi işçi kitleleri kitaplardan öğrenemez. Bu bilgiyi edinmenin yolu, yaygın kitle ajitasyonudur. Yani; bir durumun, bir olayın, bir hükümet kararının, bir kayıp olayının ya da orman yangınının, göç olayının, trafik kazasının vb. çok kısa ve özlü, yalın ve çarpıcı şekilde teşhiri/açıklanması; bütün yapılması gereken. İşçi sınıfı ve diğer emekçiler gerçeklerin bilgisine, "anlamadıkları" ve "bilmedikleri" konuların açıklanmasına sözkonusu komünist ajitasyonla ulaşabilirler.

"İşçiler geri, anlamaz; işçiler kendilerinden başkalarıyla ilgilenmek istemiyorlar, ya da işçiler kendi sorunlarına bile sahip çıkmıyorlar ki, kitlelerle ya da örneğin kayıplarla ilgilensin" diye acı acı yakınan az militan yoktur. Burada bu militanın, şu yerel örgütün ya da falanca siyasal kuvvetin yığınların siyasal eğitiminin yol ve yöntemlerini bilmediğinden, kendini öncü/ önder ilan etmesine karşın rolünü ve misyonunu kavramadığından söz etmek gerekiyor. Yani, teorik-politik kitap gibi yazılarda ne dendiği pek de önemli değildir. Pratik, her fikrin, her kişinin ya da siyasi kuvvetin gerçek ölçüsüdür. O da, durumun olumsuz olduğunu söylüyor, gösteriyor.

Aynı şekilde, siyasi öncülerin işçi sınıfına ve diğer emekçilere, belli takvimlerde ya da önemli olaylarda sık sık eylem çağrıları yaptıkları, ama çağrıların pek çoğunun da yanıtızsız kaldığı bilinir, konuşulur. İşçi sınıfı ve emekçilerin bilinç ve örgütlülük düzeyinin geriliği de, bir gerçek olarak sık sık tespit edilir. Ne var ki, sözkonusu sonuçla öncü faaliyetin ilişkisi yeterince kurulmaz. Sorun, öncülerin, kitle ajitasyonunu çok enerjik bir şekilde, her olayda, her önemli gelişmede, devletin her baskı ve işkence ya da yasak örneğinde, burjuva medyanın her çarpıtmasında öncülerin kitle ajitasyonunu

yaygınca, sık ve sistemlice örgütlenmelerle çözümlenir.

GÜNCELDE POLİTİK AJİTASYONUN KONULARI

Bu coğrafyada ajitasyonun kapsamının doğru belirlenmesine çok özel bir ihtiyaç var. Başından beri vurguluyoruz, işçi sınıfı sözkonusu olduğunda, ona bütün toplumun öncüsü ve devrimin motoru rolünü oynayacak bir konuma ulaşması için, en başta Kürt ulusunun özgürlük, eşitlik ve kardeşlik talebine sahip çıkar hale gelmesi gerekir. O halde ajitasyonun birinci konusu, coğrafyamızda özgürlük mücadelesinin en öne çıkan temel sorunu Kürt ulusal sorunu ve faşist sömürgeci rejimin kirli savaşıdır. Özellikle Türk işçilerin, metropol-lerin, en önemli işkollarının işçi bölüklerinin sömürgeci boyunduruğa ve bugünkü uygulamalarına karşı sesini yükseltmeleri, ulusal devrime sahiplenerek, devrimin Batı'ya yayılması ve başına kendilerinin geçmelerinin ilk adımı olacaktır.

Neden ilk adım Kürt sorununda atılmalıdır? Çünkü, faşist zulmün sivri ucu, Kürdistan'da Kürt halkının bir kez daha soykırıma uğratılmasında somutlaşıyor. Bu öyle çıplak bir gerçek ve siyaset sahnesinin karşıdevrim cephesi bu gerçeğin öylesine bilincindeki, bütün kararlarını alırken, bütün politikalarını belirlerken ve bütün iktisadi-siyasi uygulamalarını başlatırken hesaba kattığı, kitlendiği ilk unsur bu.

Eğer devletin ve burjuvazinin eylemlerine ve sözlerine şöylesine bir dikkat yöneltirsek, gerçeğin egemenlerin cephesinden, özel olarak savaş kurmay heyeti MGK tarafından tam bir açıklıkla tespit edildiğini görürüz. Bir örnek verelim. Fabrika önünde kıyım terörüne karşı direnen işçiye, patronun ya da yardımına koşan jandarma komutanının, "bunlar PKK'li, bölücü, bunların kışkırtmasına gelmeyin" demesi tesadüfi mi? Ya da cehalet örneği mi? Hayır, bunlar tamamen bir gerçeğin bilinçli ifadeleri. Asıl

cehalet, bu gerçeği göremeyen işçi bölüklerinde ve devrime soyunan devrimcilerde. Tesadüf olan, daha bu gerçekleri algılamayanların devrimin öncülüğüne soyunmalarıdır.

Bir başka örnek; kayıp devrimci ve komünistlerin bulunması için bu coğrafyanın tanık olduğu en direngen savaşı veren kayıp analarının, terörist analar ilan edilmesidir. Burada da, düşmanın çok bilinçli olduğunu ve yığınları etkilemek için yürüttüğü antipropagandanın unsurlarını, kendi çıkarlarını güvenceleyecek olgulardan tespit ettiğini gösterir. İşte güncel devrimci ajitasyonun bu temel sorunların sayısız gerçeklerini, en çarpıcı şekilde yığınların önüne koyması, işçi ve emekçi yığınların çarpılmış bilinçlerini bombardımana tutması gerekir.

Faşist sömürgeci rejimin demokrat olduğu; devlet yenilmez, ordu kutsaldır, polis can güvenliğimiz içindir safsatalarının yerle bir edilmesi, devrimci ajitasyonun ne kadar sık, etkili ve gerçeklerin bilgisine dayalı bir dolulukta gerçekleştirilmesine bağlıdır. Ve bu coğrafyada yığınların düzene karşı artan öfkesi, değişim isteği, ancak gerçeklerin en geniş teşhiriyle, devrimci ajitasyonun güçlüce örgütlenmesiyle ve öncü örgütlenme aracılığıyla yığınların devrimci eylemine sıçratılabilir.

Susurluk çukuruna düşen devlet ve düzen erbabı, kirli savaş çetesi suçüstü yakalanmasına karşın bir türlü düzenin mahkemelerinde bile yargılanamıyor. Çünkü öncü irade yetersizliği yanısıra yığınların öfkesi devrimci ajitasyonla yığınların devrimci eylemlerine dönüştürülemedi. Karanlık eylemleri, genelde pasif protesto eylemleri niteliğinden çıkıp düzen sahiplerinin yakasına yapışan hesap sormaya dönüşmedi. Bugün çeteciler kendi güçleriyle ve kendi geleceklerini gözeterek çıkmaya çalışıyorlar çukurdan. Tarihin en ağır rejim krizi içinde bunalan, iç çatışmalar, tasfiyeler yaşayan, çürüme ve kokuşmanın içinde debelenen

egemen sınıflar ve onların faşist devletinin siyasi baskı çemberinden her geçen gün biraz daha kopuşan, arayış içinde olan, devleti ve rejimi her geçen gün daha fazla sorgulayan milyonların Susurluk sonrası eylemlerde olduğu gibi, sokağa taşan öfke birikimlerinin yaşandığı dönemde, işçi sınıfının siyasi bilincinde sıçramalar yaratmamak, her bakımdan sorgulanmalıdır. Bütün yaşananlardan sonra, sendika bürokratlarının eliyle işçi sınıfı hareketinin düzene bir kez daha eklenmesi bu sıçramanın sağlanamamasının sonucudur.

Her iki durumun bir sonucu olarak devlet ve sermaye düzeni MGK'nın komutası altında, yığınların devrimci öfkeleriyle boğulmadan "kurtulma"nın rahatlığında. Ömrünü daha da uzatabilmek için, en başta ezip sömürdüğü yığınların çarpılmış bilinçleri ve "düşürülmüş" haldeki mecalsizliklerinin sayesinde, kendini "restore" atıklarını yapıyor.

Burada varacağımız sonuç; güncel devrimci ajitasyonun saldıracığı ikinci alan, devletin ve düzenin restorasyon çabalarıdır. Restorasyonun karşıdevrimci özünü, zulmün binbir çeşidini, ama özel olarak kanlı biçimlerini tezgahlamakta olduklarını, bütün görüngüleriyle sergilemek gerekiyor. İşçi sınıfı arasında bu iki alanda yürütülecek devrimci ajitasyon, işçi sınıfının siyasi bilinç edinmesinde çok önemli ilerlemeler sağlayacaktır.

İşçi sınıfı arasında politik kitle ajitasyonun konularının, sınıfa ya da bazı bölüklere somut bir şeyler vadetmesi gerekmiyor. Daha doğru bir ifadeyle, sınıfa somut şeyler vadeden ajitasyon saplantısı, tamı tamına ekonomizmin/sendikalizmin mantığıdır. Ve işçi sınıfını, düzenin bir eklentisi olarak kalmaya mahkum etmenin yoludur.

Sınıfın, siyasi körlüğünü ve bilinç çarpıklığını kırabilmesi için ona yapılacak en büyük yardım, politikanın en can yakıcı sorunları hakkında onu aydınlatmaktır. İşçi sınıfı, hangi sınıf ya da kesim gadre uğrarsa

uğrarsın, ilk tepkiyi kendisinin göstermesi gerektiğini öğrenmelidir. Aksi taktirde, kendisiyle birlikte bütün insanlığı kapitalist-emperyalist barbarlığın kollarında köleliğe/ölüme mahkum edeceğini öğrenmelidir. 12 Eylül karanlığından ve Kürt ulusal başkaldırısından bu yana yaşananlar, işçi sınıfına bu yakıcı gerçeği anlatabilecek kadar can yakıcı. Yeter ki, bu gerçeklerin bilgisi, sınıfa, komünist kitle ajitasyonu ile ulaşsın. O durumda işçi sınıfı kendi sorunlarının dar çemberini açacak, gerçek politik bilince ulaşacaktır. Sınıfın hareketi devrimci/politik karaktere ulaşacaktır. Gerçek politik bilincin bir tek ölçütü vardır ve bunu Lenin yüzyılın başında formüle etmiştir:

"Eğer işçiler, hangi sınıf gadre uğruyor; baskıya hedef oluyor olursa olsun, her türlü zorbalık ve baskı, zor ve suistimal olayına tepki göstermeyi, hem de herhangi bir açıdan değil de sosyal demokrat (komünist, PD) açıdan tepki göstermeyi öğrenmemişlerse, işçi sınıfının bilinci gerçek bir politik bilinç olamaz."

Aynı şekilde, işçiler sınıf bilincini edinmiş hale gelmek için, dünyada ve bu coğrafyada olan biten her şeyin, her politik tutumun toplumdaki bütün sınıf ve kesimlerin hareketlerini, amaçlarını, istemlerini tanımalı, bilmeli; öne sürülen her talebin, açıklanan her kararın, atılan her sloganın gizlediği gerçekler hakkında açık seçik bilgi sahibi olmalıdır.

Komünist öncülerin devrimci kitle ajitasyonunu her zamankinden daha yoğun, sistemli ve sürekli olarak bu hedeflere kitlenmeli, sözkonusu siyasi gerçeklerin açıklaması ve sınıf bilinci edinmenin zorunluluğu, sınıfın en ileri kesimlerinden hareket halindeki kesimlerinden başlamak üzere, en geniş yığınlarının beynini fethetmelidir. Unutulmasın, egemen sınıfların ideolojik egemenliğinin beyinlerde kırılmasının yolu da yığınların politik eğitimiyle açılacaktır.

İşçi sınıfı arasında politik kitle ajitasyonunun üçüncü alanı, işçi sınıfının politik bir

parti olarak örgütlenmesinin sorunları ve görevleri olmalıdır.

İŞÇİ SINIFI KOMÜNİST PARTİDE ÖRGÜTLENMELİDİR

Bir ülkede komünist hareket doğduğunda, önündeki ilk ve acil asli görevi, işçi sınıfının bir parti olarak örgütlenmesini sağlamaktır. Bugün, bu görevi, başlamış bir devrimin gereksinimleri, hem işçi sınıfı ve hem de komünist öncü bakımından, ertelenemez bir şekilde dayatmıştır. O halde, sorunun bu merkezde tartışılması gerekiyor.

Bir yanda; işçi sınıfı bugünkü açmazlarından kurtularak başlamış ulusal devrimi birleşik devrime geliştirmek ve devrimin önder sınıfı haline gelmek için kendi öncüsüne kavuşmak, siyasi öncü partisiyle buluşmak zorundadır. Diğer yandan, marksist-leninist komünist partinin de öncü kimliğinden işçi sınıfının ve devrimin (öncelikle Batı'ya yayılmasının ve sonraki sürecin) önderi kimliğine yükselmesi gerekiyor. Yani; sınıfın ve hareketinin komünist partisinin önderliğine kavuşmasının sorunlarıyla, komünist partisinin öncü konumdan önder konuma yükselmesinin sorunları birbirleriyle örtüşüyor veya birbirini tamamlıyor. O halde, parti sorunu komünistlerin işçi sınıfı içindeki ajitasyon faaliyetinin bugün özel bir konusudur. Komünist öncüler, işçi sınıfı içindeki çalışmalarında parti sorununu, özel yoğunlaştırılmış bir propaganda-ajitasyon ve örgütlenme konusu yapabilirler, yapmalıdırlar.

İşçi sınıfı içinde parti üzerine ajitasyon, toplumun en devrimci sınıfının, eğer kendisiyle birlikte tüm insanlığı kurtaracaksa, en başta, bütün burjuva partilerden (gerici, faşist, reformist, dinci vb.) bağımsız siyasal bir parti olarak örgütlenmesi gerektiği fikrinden başlamalıdır.

Bu, siyasal bir devrim yapacak her sınıf için olduğu gibi, işçi sınıfı için de olmazsa olmaz bir koşuldur.

Lenin'in şu sözlerini anımsatmakta yarar

var; "Tarihte hiçbir sınıf, kendi içinden hareketini örgütleme ve yönetme yeteneğinde olan kendi politik önderlerini, kendi öncü savaşılarını yaratmadan egemenliğe ulaşmamıştır."

Kapitalist-emperyalist sistem de, tepeden tırnağa örgütlü ve silahlı burjuvazinin karşısında, proletaryanın, bağımsız siyasal partisi yoksa, bir hiçtir. Coğrafyamızda yaşanan gerçeklikte zaten bunu acı bir şekilde gösteriyor.

Komünist öncülerin işçi sınıfının bütün katmanları arasında bu gerçeği yalın, çıplak ve çarpıcı bir şekilde açıklaması, işçi yığınlarını uyararak partiye akışı kışkırtması gerekir. İşçi sınıfının çeşitli bölükleri arasında, özel olarak da hareket halindeki kesimleri arasında böylesi bir ajitasyon, marksist leninist komünist partisinin teorisi, program, strateji ve taktik plandaki görüşleri ve devrimci ve sosyalist pratiğini tanıtmayla sürmelidir.

Hemen burada özel olarak vurgulayalım. Parti fikri ve bir eylem konusu olarak partileşme atılımı, işçi sınıfının genel gerçekliği içinde, ama özel olarak parti konusundaki güvensizlik ve önyargıları hesaba katılırsa, hiç de kolay değildir.

İşçi sınıfına kendi tarihsel misyonunu kavratmak, bu misyonu oynayabilmesi için önce, hareketini örgütleyip yönetecek bağımsız siyasal partisine sahip olmasını gerektiğini anlatmak yetmez. Bu fikrin ve eylemin yaygınlaşmasının aleyhine bir dizi etken var. İşçi sınıfı içinde partileşme ajitasyonunun, aleyhteki bütün unsurları hesaba katıp onların aşılmasını sağlayacak zenginlikle bir propaganda ve politik etkinlikle birleşmesi gerekir.

Bir kere, işçi sınıfı burjuva ideolojisinin egemenlik alanı içindedir. Politik arenada burjuva partilerin tabanı olarak hareket eden kesim, sınıfın çoğunluğudur. Sınıfın öncü unsurları ise ilerici, antifaşist, devrimci ve komünist parti ve örgütler içinde ya da

etrafına dağılmıştır. Yani işçi sınıfının öncü kesimleri de politik-örgütsel parçalanmışlık içindedir. Bu durum, sınıfın en ileri kesimlerinde bile kendine güvensizlik, bir partide toplanmanın zor olduğuna dair güvensizliği körüklüyor.

Yine, dünya çapında esen burjuva ideolojik rüzgar, sosyalizmin öldüğünün, proletaryanın gerileyip değiştiği, komünizmin bir ütopya olarak kalmaya mahkum olduğu fikirlerini, umutsuzluğu ve sınıfın güç olmaktan çıktığı fikirlerini yayıyor. Emperyalist burjuvazinin ideolojik aygıtları, bütün bu gerici düşünceleri dünya çapında yayarken, özel olarak devrim alternatifine karşı, kapitalizmin ebedi olduğu ve burjuva demokrasısından başka seçenek kalmadığını propaganda ediyor. Yiğınların bilincini iğdiş eden boyutlardaki karşıdevrimci propaganda, revizyonist ihaneti ve yaşadığı çöküşü, sosyalizmin, proletarya devriminin ve proletarya diktatörlüğünün aleyhine bir veri olarak çok etkili bir şekilde kullanıyor.

Gerçekte sosyalist olan Arnavutluk'ta karşıdevrim ve kapitalist restorasyonun da belki küçük bir ülke olması nedeniyle dünya çapında kitleler üzerindeki etkisi görece az olsa da özellikle, işçi sınıfının ve dünya halklarının öncü ögeleri ve komünist ve devrimci hareketin kitleleri üzerinde moral bozucu, geriletici rolü küçümsenemez.

Coğrafyanın özelindeki olumsuz etkenler de küçümsenemez. M. Suphi TKP'sinin kısa dönemi dışında 50 yıllık sağ oportünist ve sınıf uzlaşmacı pratik, '70'li yıllarda TKP'nin sosyal şoven ve modern revizyonist kötü ünlü pratiği, '70'li yılların halkçı devrimciliğinin işçi sınıfı içindeki çalışmanın ihmaline yol açması işçi sınıfının uzak ve yakın geçmişiyile politik mücadele geleneği zayıflığı vb. nedenler işçi yığınlarının sosyalist/komünist bir partiye güven duyması, böyle bir partide örgütlenme isteğini törpüleyen etkenler olarak ortada duruyor.

12 Eylül'ün sınıf üzerindeki ideolojik, politik, örgütsel, sendikal alanlardaki tahribatı

ve günümüzdeki örgütsüzlüğü dayatan vahşi kapitalizm koşullarının bunaltıcı atmosferi ile bu atmosferle uyumlu sağcı tasfiyeci akımın legalizmi dayatması, işçi sınıfının yasadışı komünist parti fikrini benimsemesi ve partileşme eyleminin önünde, üstü atlanamayacak engelleri oluşturuyor. Ayrıca 12 Eylül döneminin yol açtığı kuşak kopukluğu da sınıf hareketinde öncü ögelerin komünist ve devrimci harekete akışının sürekli ve hızlı olmasını, sosyalizm inancıyla uzun vadeli mücadeleye doğru olmasını engelleyici rol oynadı.

Öte yandan, faşist terör ve burjuvazinin işçi kıyımı terörü, hem çekingenlik yaratarak hem de devrimci öncü işçileri tırpanlayarak, öncünün gelişmesinin önünde engelleyici oluyorlar. Yanısıra Kürt ulusal devriminin yaşadığı bu koşullarda, şovenizm ve sosyal-şovenizmin etkileri de, sınıf hareketinin devrimcileşmesi ve devrimci öncü ögelerin hızla sınıfın komünist partisi etrafında toplanmalarını zorlaştırıyor, geciktiriyor, güçleştiriyor.

Buradan varılacak sonuç; komünist öncü, teorik-ideolojik aydınlatma işini işçi sınıfı arasında yoğunlaştırarak, her günkü politik çalışmaların, özel olarak dönemin politik ajitasyon çalışmasının önünü açan önemli bir bileşeni, tamamlayıcısı haline getirmelidir.

POLİTİK AJİTASYONUN YÖNTE-MİNE DAİR SORUNLAR

Politik ajitasyonun günceldeki kapsamı ve içeriği belirlenmesi, hedeflerinin belirlenmesidir de aynı zamanda yöneme dair sorunların bir bölümünü burası oluşturur. Ki biz sorunun bu yanını önceki bölümlerde ele aldık. Diğer yanını ise, ajitasyonun tanımı ve işlevinden çıkarak nasıl gerçekleştirileceğine verilecek yanıtlar oluşturur. Belki de, işin biraz teknik yanlarından söz etmek denebilir buna.

Ajitasyon, propaganda gibi partinin temel çalışma biçimlerinden biridir. Propaganda

gibi ajitasyon da kaynağını, teorik programatik, politik, taktiksel görüş ve tahliller ile, toplumsal yaşamın bütün pratik gerçeklerinden alır. Kendi özgün tarzıyla kitlelere taşıyarak kitlelerin eğitiminini gerçekleştirir ve kitle çalışmasının diğer temel biçimine, örgütlenmeye (ve eyleme) bağlar. Propaganda, kitlelerin geri unsurlarını eğitip kazanmayı sağlayan bir tarzken, ajitasyon geniş kitleleri hedefleyen, kitle eylemleriyle birlikte kitle eğitiminin temel biçimidir. Ajitasyonu, bir konunun, bir fikrin, bir çağrının ya da bir olayın kitleleri hedefleyerek kısa, çarpıcı ve özlü şekilde açıklanması olarak tanımlamak uygundur. Bu biraz teknik tanıımı, eğer yapılan işin işlevini katarak açıklarsak; okuyucu, dinleyici ya da izleyicinin her şeyden önce duygularını harekete geçirmekten dahası kışkırtmaktan söz etmeliyiz. Kitlelerin istemlerini dile getirirken bile, bunları etkileyerek içeriğini ve hedefini yükseltmeyi başarmalıdır.

Lunaçarski'nin şu çok parlak deyişi, belki de ajitasyonu bütün diğer çalışma biçimlerinden ayrımının altını çizer: "Devrimci mesajın özünün, bir deyişle 'kor' haline gelmesini ve tüm renkleri ile parlamasını sağlar." Yani, ajitasyon kısa özlü konuşmalar, kısa ve çarpıcı bildirimler, mesajı çok açık sunan bir afiş ya da şiir vb. olabilir. Ama önemli olan, hitap ettiği kitleyi, bir olaydan, durumdan haberdar ederken, en önce heyecanlarına hitap edebilmeli, mesajını ateşleyici bir maddeye dönüştürebilmelidir. O nedenle ajitasyon, gerçeklerin bilgisini sunarken "on sözcüğü iki sözcüğe sığdırmış" olmalıdır. Hitap ettiği kitlenin beynini ve yüreğini anında fethedebilmelidir. Suçluyu suçüstü yakalayıp, teşhir tahtasına çivileyebilmelidir.

Tarıftan de anlaşılır ki, suçluyu suçüstü edecek "iki sözcük", rastgele seçilmiş sözcükler olamaz. Açıklanmak istenen gerçeği, tüm bir toplum bilgisini giydirilmiş olarak sunabilmeli bu iki sözcük. Gerçeklerin bilgisine dayandırılan bir ajitasyon, teorinin ve sınıf mücadelelerin ilgili deneylerinin

imbikten geçirilmiş bir özetini sunabilmelidir.

Toplum yaşamının herhangi bir olayını, örneğin Kürt yurtseverlere uygulanan bir zulüm örneğini ele aldığı anda; sözkonusu olayın içinde gizlenmiş olan sömürge olgusunu, devletin ve kurulu düzenin soykırımcı politikalarını gösterebilmeli; yine kendi yoksunluklarıyla Kürt halkının yoksunluklarının bunlardan kaynaklandığını yığınların bilincinde açık hale getirmeli, aynı zamanda bu vahşete karşı savaş isteği uyandırabilmeli ve yığınları harekete hazırlayabilmelidir.

Eğer işçi sınıfı ve ezilen diğer emekçiler, devrimci ajitasyonun aydınlatıcı etkisi altına alınırsa, dün ya da bugün zulme ve sömürüye karşı sessiz duran yığınlar harekete geçmeyi öğrenecek ve harekete geçecektir. Kaldı ki, süreçteki bölük pörçük, hedefleri sınırlı, ufukları dar pekçok protesto, gösteri, grev vb. kitle eylemleri ancak devrimci ajitasyonla, zulmün ve sömürünün ana kaynağına yönelebilir. Birbirinden kopuk eylemler, küçük küçük öfke derecikleri, "gürül gürül akan tek bir sele" dönüşebilir.

Sözünü ettiğimiz ajitasyon, aynı zamanda komünist partinin program, strateji ve taktiklerinde somutlaşmış marksizm bilgisinin sunuluşudur. Siyasi, iktisadi ve toplumsal gerçekliğin her bir örneğinin teşhiri, yığınları herhangi bir düşünceyle değil, herhangi bir görüş açısıyla değil, komünist partisinin, düşüncesiyle, bilimsel sosyalizmle donatılması, yine parti çizgisi doğrultusunda harekete hazırlanması, hareket halinde de kitlelerin eğitiminin parti görüşü doğrultusunda devam ettirilmesidir.

Ajitasyonun hafife alınması durumunda, ne siyasal gerçeklerin bir baştan bir başa etkili teşhiri sağlanabilir ne zulmün ve sömürünün en önemli örneklerinde suçlular suçüstü yakalanabilirler. Dağınık ve yetersiz, iyi düşünülüp hazırlanmamış ajitasyon, kitleleri aydınlatıp uyarma ve harekete geçirme yeteneğine sahip olamaz. Ara sıra yapılan

ajitasyon gibi, toplum yaşamının ve toplumdaki bütün sınıf ve kesimlerin yaşadıklarını ele almayan ajitasyon çalışması da etkisiz kalmaya, işlevini oynamamaya mahkumdur. Çünkü bu tür bir ajitasyon çalışması, yığınların her bir kesimini, diğerlerinin yaşadıklarından haberdar edemez. Komünist ajitasyon; Kürdistan'daki soykırımını ve Kürt halkının isyanını işçilerin anlamasını, işçilerin sömürülmesini, Kürt yoksullarının anlamasını, yine işçilerin, memurların sorun ve mücadelelerini öğrenmelerini, aynı şekilde işçi sınıfının yaşadığı kapitalist vahşeti ve buna karşı savaşımı, memurların ya da öğrencilerin anlamasını olanaklı kılmalıdır.

Konumuz işçi sınıfının politik bilinç edinmesinin sorunları olduğuna göre, komünistler baskının, yolsuzluğun, katliamın, rüşvetin, soykırımın, kayıpların ya da infazların herbirinin teşhirini, anında sıcaklığına işçi bölüklerine taşıyabilirlerse, işçi sınıfının gerçek bir politik bilinç edinmesini sağlayabilirler.

"Ajitasyon, bu baskının her somut örneği ele alınarak yürütülmelidir. Bu baskı, toplumun çeşitli sınıflarını etkilediğine göre, kendisini yaşamın ve eylemin en çeşitli alanlarında, meslek, kamu, özel, aile, din, bilim vb. alanlarında ortaya koyduğuna göre, otokrasinin siyasal teşhirini bütün yönleriyle örgütlemeye girişmeyecek olursak, işçilerin siyasal bilincini geliştirme görevini yerine getiremeyeceğimiz apaçık değil mi?"

Coğrafyamızda olan biten, yığınların hoşnutsuzluk ve öfke bulutlarını, işbirlikçi kapitalist düzen ve devletin başına yağmur, dolu, kar olarak yağması; emperyalist mihrakların bölgesel çıkmazlarını ölümcül darbeler indirmesi için o kadar çok fırsat yaratıyorlar. Bir Susurluk çukuru, yolsuzluk dosyaları, sonu gelmez pahalılık, işsizlik, Kürdistan coğrafyasının yakılıp yok edilmesine mal olmuş kirli savaş; bütün bunlar eski, köhnemiş, kokuşmuş dünyayı sahiple-

rinin; kan emici sömürgeci faşistlerin ve leş kargası emperyalistlerin başlarına yıkmak için fazla bir şey gerektirmiyor. Her şey, yığınların gözleri önünde olup bitiyor. Ama komünist ve devrimci ajitasyon, yığınları, olan bitenin gerçekliği hakkında bilgilendirmeye, saldırıya geçeceği kuvvetleri göstermeye yetmediği için, meydan yine egemen sınıflara kalıyor. Karşıdevrimci medya tekelleri sokaktaki öfkelerin, fabrikadaki grevin, okuldaki boykotun, meydandaki barış eyleminin içeriğini, reformizmin uyuşturucu ilacını da kullanarak, boşaltıp sahte hedeflere yöneltmeyi başarıyor.

İşte devrimci ajitasyonun neşter olup keşceği yara bu, bomba olup dağıtacağı uğursuz atmosfer burada. Öyleyse, işinin gereğini bilen, marksizmin bilgisi ve devrim deneyleriyle siyasal eğitimini yapmış, coğrafyasının iktisadi, siyasi ve toplumsal yapısını tanımayı başarmış, değiştirip dönüştürecek nesneyi, bütün lehte ve aleyhte unsurlarıyla bilen komünist ajitatörler görev başına!

İşini bilen ajitatörler ne demek?

Bunun üzerinde duralım biraz.

Lenin, "Ajitasyonu böylesine başarılı yürütenler akıllı ajitatörlerimizden başkaları değildir... Başarılıydık, çünkü gerçeği söylüyorduk" diyor. Demek ki, ajitasyon (propaganda içinde geçerli bir kural bu) gerçeğin tam ve kesin bilgisine dayanmalı.

İşte, işini bilen ajitatör olmanın birinci kuralı. Yani bir ajitatör ele alacağı bir konu hakkında tam ve kesin bilgiyi sergileyebilmesi. Burjuvazinin görsel ve yazılı basını, toplumsal siyasal ve iktisadi olayları zaten çok yaygın duyuruyorlar. Ama onlar söz konusu olaylara dair kesin gerçeği gizleyerek, duyuruyorlar. Çünkü kesin gerçek, olayların detayları arasında boğuntuya getirerek gizledikleri; kapitalist sömürü, devlet baskısı ya da sömürgeci politikadır. İşte komünist bir ajitatörün, burjuva bası-

nın gizlediği ve böylece yığınların bilinçlerinin iğdiş edilmesini sağladığı çarpıtmayı açığa vurması -kesin ve tam gerçeği-en yakın ve en çarpıcı bir tarzda sergilemektir.

Peki, gerçeğin tam ve kesin bilgisini nasıl elde edecek işini bilir ajitator? Tam ve kesin gerçeği elde etmenin birkaç boyutu var. Birincisi marksist bilgi birikimi ve diyalektik yöntemi olaylara uygulama yeteneği elde etmiş olmak gerekir. Kuşkusuz marksist bilginin ve diyalektik yöntemin birçok alandan edinilmiş olması gerekir. Dünya devrimlerinin tarihi, sınıf mücadelelerinin tarihsel deneyleri ve ülke tarihinde sınıfsal ve ulusal kavgaların, başkaldırı ve direnişlerin bilgisini de buraya dahil etmeliyiz. Kısaca, ajitasyon için, bir konuyu "tüm toplum bilgisini sunmak" derken kastedilen budur. Tüm toplum bilgisini materyalist bakış açısıyla özetleyen tek bilim, marksizmdir. O yüzden tam ve kesin bilginin ilk temeli budur.

İkinci boyut, marksizm bilgisinin ve ülke gerçekliğinin somutlaştırılmasının ifadesi olan parti program, strateji ve temel taktikleridir. Ajitasyonun hedefi, nihayetinde işçi sınıfını (ve emekçileri) parti politikalarına kazanmak, parti çizgisinde eyleme çekmektir. Ajitasyon rastgele herhangi bir görüş açısına göre değil, komünist partisinin görüş açısına göre olacaksa, bir ajitatorün bunu edinmesi ve gerçeğin tam ve kesin ifadesini bu bilgiyle somutlaması gerekir.

Üçüncü boyut, üzerinde ajitasyonun örgütleneceği konuyu bütün yönleriyle öğrenmek, gerçeğin tam ve kesin bilgisini sunmanın temelidir. İki alanda bilgi birikimini edinen, siyasal eğitimini gerçekleştiren ajitatorlerin teşhir eylemi karşısında, karşıdevrimin hiçbir yalan makinası, uğursuz borazanı dayanamaz.

Böyle bir bilgi birikimi kısa zamanda ya da gerekli olduğu her an edinilemez. Ama, eğer güncel durumun gereksinimine, pratik mücadelenin hedeflerine uygun program-

lar yapılır ve eğitime girilirse, sonuç alınacağı görülecektir.

İşini bilen ajitatorler, eylem halindeyken de, işin gereklerine harfiyen uymalıdır. Nedir bunlar?

Ben her şeyi bilirim; örneğin, zamları teşhir etmenin nesi var ki, diye düşünmemelidir. Ele alacağı konuya, bir de eyleme girişmeden önce, titizlikle hazırlanmalıdır. Konuşma ya da yazıda kullanacağı malzemeyi, unsurları, olguları toparlamalı ve kullanılabilecek hale getirmelidir. Açıkçası, ele alacağı konuyu bütün yönleriyle bilmeli ve kavramak zorunda saymalı kendini. Ancak bu şekilde konusuna hakim olabilir. Konusuna hakim bir ajitator ise, hitap ettiği kitlenin tüm özgünlükleri dahil, her durumda gerçeklerin teşhirinde tam başarı elde edecektir. Dinleyenlerin ajitasyona vereceği tepkileri anında değerlendirmeyi, öfkenin, tepkinin uyanan mücadele isteğinin eyleme (ve örgütlenmeye) kanalize edilmesini rahatlıkla başaracaktır. Kendisinin ayak izlerine basarak yürüyecek eylemci ve örgütçülere ortamı son derece elverişli hale getirecektir.

Ajitator hitap ettiği kitlenin durumu, sınıfsal özellikleri, soruna ilgi dereceleri, beklentileri gibi unsurları hesap ederek konuşmasının içeriğini değilse bile, biçimini, örneklerini ve çağrısının unsurlarını anında düzenleyip gerekli değişiklikleri yapabilmelidir. Bunu başaran bir ajitator, konuşma (ya da yazıda) ele aldığı konuda asıl mesajın üzerinde yoğunlaşmayı, ayrıntılarda boğulmamayı ve beklemedik tepkilerle dikkatlerin dağılmasını sağlayabilir. Yani, açıkçası, konusuna hakim ve konusunu somut koşulları hesaba katarak sunmayı planlamış bir ajitator hücumunu yönelttiği bilinçleri gerçeğin bilgisiyile aydınlatmayı en kısa yoldan başaracaktır.

İşini bilen ajitator, ajitasyonda kullandığı dile de hakim olmalıdır. Yazılı ve sözlü olarak kullandığı dilin, temel özelliklerini kavramak, kelime hazinesi gelişkin olmak,

deyim ve halk sözlerini bilmek, kavramların bilgisiyle donanımlı olmak; gerçeklerin bilgisini sunarak suçluyu suçüstü yakalayıp kitleleri aydınlatma çalışmasının en büyük yardımcısıdır. Hele de yığın ajitasyonundan söz ediyorsak, dilin zenginliklerinden ve olanaklarından yararlanmak, en az gerçeğin bilgisine sahip olmak kadar önemlidir.

Coğrafyamızda komünist ve devrimci ajitatörlerin zayıflarından biri de, dil alanında dır. Ajitatörlerin eğitim konularından biri, hiç tereddütsüz kendi dilini, yığınların kullandığı dili, dolayısıyla siyasal faaliyette kullanacağı dili kullanmayı, konuşma ve yazmayı öğrenmek olmalıdır.

OPORTÜNİST EMEP'İN REFORMİST POLİTİK ÇİZGİSİ

TDKP, reformculuk yoluna, başlangıç noktası olarak yasalıcı pratikciliğin "teorisini yapmakla daldı. Ama, zamandaş olarak ve yasal partinin henüz pratiğine geçmeden önce, reformculuşmasının diğer bir alanı da, kitle hareketlerine müdahale ve kitle çalışmasının politik içeriğiydi. Bu alanda, '92-'93'lerden başlayarak ekonomist-sendikalist çizgiye geriledi. Yaklaşık 4-5 yıl, politik çalışmasının içeriği ekonomist-sendikalist nitelikte sürdükten sonra, bu kez ekseninde burjuva demokrasisinin elde edilmesi hedefinin durduğu bir reformizme evrim gösterdi. Daha doğrusu, ekonomist-sendikalist çizginin, yalnızca faşist diktatörlüğe karşı, devrimci sınıf ve emekçi kitle hareketinin gelişmesini önlemekle kalmadığını, EMEP grubunu büyütme de beklediği kadar fayda sağlamadığını anlayınca, görece aktif bir reformizme, "devletin demokratikleştirilmesi, ordunun demokratikleştirilmesi, demokratik anayasa" politikasında ifadesini bulan bir politik reformizme evrildi. Şimdi bu reformist çizgide yürüyor.

EMEP grubunun, sürecin bu iki noktasında* birbirine yakın iki reformist politik müdahale ve çalışma çizgisinin niteliğini ve politik işlevini sergilemek devrimci açıdan son derece gerekli ve zorunludur.

EKONOMİST-SENDİKALİST KENDİLİĞİNDENCİLİK

TDKP grubu, sözkonusu dönemde, mantıksal ve teorik dayanağı kitle kuyrukçuluğuyla belirlenen, ekonomist-sendikalist çizgi izledi. Bu, politik kitle çalışması ve sınıf ve emekçi halk hareketine müdahalede öncüyü, kendiliğinden hareketin geri bilinci, ekonomist-sendikalist bilinci seviyesine uydurma, geriye çekme biçiminde kendisini gösterdi.

Kitle hareketine yönelik, ajitasyon şiarları formüle edip yaymada öncünün rolünü, kendiliğinden hareketin önünde secdeye varmaya indirgedi, kendiliğinden hareketin bilinç seviyesine düşürmeyi öngördü ve uyguladı. Özellikle '91'den sonra işçi sınıfı hareketinde kitle grevi dalgasının geri çekildiği ve duraksamalı gelişmenin yaşandığı koşullarda, sınıf hareketi tekil, kısmi direnişler ve ağırlıklı olarak ekonomik içerikli eylemlerle sürerken, TDKP reformcu önderliği ve yazarları, komünist öncü çalışmasının ajitasyonunu da kendiliğinden hareketin ileri sürdüğü bu ekonomik talepler ve özelleştirmeye ve işçi kıyımına karşı taleplerle sınırlamayı teorileştirdiler.

Özgürlük Dünyası'nın oportünist yazarları, Haziran 1993 tarihli 56. sayıda "Pankart,

Slogan ve Kitle Mücadelesi" başlıklı yazıda şunları söylüyorlar:

"...İçerik yığın mücadelesinin talepleriyle uygunsuz, yani kitlelerin o anki taleplerini doğru ifade ediyorsa, kaçınılmaz olarak yaygınlaşıp yığınlara mal olacaktır." "...yığınları ayağa kaldıran sloganlar (....) bizzat kitle mücadelesinin içinden çıkan belki sınıfın nabzını elinde tutan parti ve sendikalar tarafından mükemmelleştirilen, içeriği doldurulan sloganlar olmuşlardır."

"Son yılların kitlesel eylemlerinde ve özellikle de '93 1 Mayıs'ında da açık biçimde görüldüğü gibi bugün 'İş Ekmek Özgürlük' sloganı ve onun değişik biçimleri yığınları birleştiren ve bugünkü sınıf hareketinin talepleriyle uygunluk gösteren bir slogan"dır." (sf.62)

Ayrıca, Özgürlük Dünyası ve haftalık ve günlük yayınlarında bu çevrenin yazarları, antiemperyalist demokratik devrimin programa ilişkin ve stratejik sloganların, devrimci durum dışında, her zaman propaganda sloganı olarak ve tali düzeyde tutulmaları gerektiği görüşünü vaazedip duruyorlar. Özgürlük Dünyası'nın oportünist yazarları; ajitasyon çalışmasına yönelik özet olarak şu fikirleri öne çıkarıyorlar.

Kitlenin o anki talepleriyle denk düşen sloganlar kitleler tarafından benimsenir, bu nedenle komünist öncünün yoğunlaştıracağı ajitasyon sloganları bunlarla sınırlı olmalı.

Yığınları ayağa kaldıran sloganlar, bizzat kitle mücadelesinin içinden çıkan sloganlardır. Yani komünist öncü ajitasyon sloganlarını kitle mücadelesinin içinden çıkarmalıdır, komünist öncü bilinçli çalışmasıyla üretmemeli ve kitlelere "dayatmamalıdır."

Devrimci durum dışında stratejik sloganlar ancak propaganda sloganları olarak kalırlar ve tali düzeyde tutulmalıdırlar.

Oportünist yazarların dile getirdikleri düşünceler bunlar.

Komünist öncünün çalışmasında, ajitasyon çalışması ve özel etkili biçimi olarak ajitasyon şiarları, kitle eylemiyle bütünlüklü bağ içinde sınıf ve emekçi yığınların devrim hazırlanması ve devrim mevzilerine çekilmelerinde temel bir rol oynayacakları gibi, kitleleri bilinçlendirmenin temel bir çalışma biçimidirler.

Komünist öncünün ve önderliğin görevi; Lenin'in de vurguladığı gibi kendiliğinden "hareketi programının seviyesine yükseltmektir". (Ne Yapmalı?, sf. 59, İnter Yayınları) Buradan hareketle, komünist öncü, sistemli ve sürekli propaganda, ajitasyon, teşhir çalışmasıyla, her toplumsal olay ve görüngüden yararlanarak, işçi sınıfı hareketine sosyalist ve devrimci bilinci taşır. Emekçi halk hareketinin demokratik devrimin kesin zafere ulaştırılması bilinciyle mücadele etmesine önderlik eder, hegemonya kurmaya çalışır.

Bu nedenle komünist öncü; TDKP grubunun oportünist yazarlarının vaazettiği gibi, özellikle devrimin ilk adımı antiemperyalist demokratik devrimin stratejik sloganlarının propagandasını yaparken, kitle eylemlerinde mutlaka "tali düzeyde tutmak" sınırlandırılmasına düşmemelidir, düşmez.

Temel sloganlar ve hedeflerin sınırlandırılması, oportünist reformculuğun başlıca tasfiyecilik özelliklerinden biridir. Lenin gerici yıllarında tasfiyecilerin bu konumdan saldırılarına şu sözlerle devrimci hücumu geçiyordu;

"Yasadışı partinin 'önemine ve rolünün küçümsenmesine' karşı mücadele vermeyi özellikle gerektiren şey, yasadışı ve yasal faaliyetlerin birliğidir. Daha küçük meselelerde daha mütevazî ölçülerde, belirli anlarda, yasal sloganların kısıtlanmamasını daha az uzlaşmaz yapmamasını, proletaryanın tarihsel hedefini çarpıtmamasını sağlamamızı bizden istemektedir." (Lenin'den aktaran T. Clif, Lenin-Parti İnşası, sf. 237)

Demek ki, komünist öncünün başta gelen görevi ve partinin yasadışı temelini korumasının da bağlı olduğu amaç, tarihsel hedefi ve temel sloganlarının korunması, sınırlama veya tümünden terketme yoluyla tasfiye edilmemesidir.

Devrimci durum yoksa, temel sloganlar yalnızca propaganda sloganı ve özellikle tali düzeyde atılmalı, biçimindeki sınırlayıcı bir perspektif, tasfiyeci bir perspektiftir. Lenin, gerici dönemine bile, tasfiyeci menşeviklerin, demokratik devrimin stratejik sloganlarını ajitasyon çalışmasından tasfiye etmeyi vaaz etmelerini, şöyle aktarıyor:

"Şimdi de tasfiyecilerin, marksist sloganları yumuşatmalarını gözden geçirelim. (...) Bay L.S. (Tasfiyeci gazete Luç'un yazarı-PD) şöyle yazıyor: 'Biz inanıyoruz ki, ancak, bir yandan işçi sınıfının gelişimini daha da ileriye götürmek bakımından temel nitelikte olan, öte yandan yığınlar için ivedilik kazanabilecek, kısmi istemler ortaya atılmalı, sosyal demokratlar (komünist öncü iddiasındakiler kastediliyor-PD) dikkatlerini o istekler üzerine toplamalıdır. Pravda'nın (Bolşevik gazete-PD) ortaya attığı üç istekten sadece biri -sekiz saatlik işgünü işçilerin gündelik savaşımında bir rol oynayabilir ve oynamaktadır. Öteki iki istek (demokratik cumhuriyet ve toprak devrimi gibi iki stratejik talep veya slogan-PD), şimdiki durumda, uyarma (ajitasyon-PD) konusu

olarak değil, propaganda konusu olarak iş görebilir." (abç)

Lenin bu aktarmadan sonra, şu devrimci eleştiri hücumuna geçiyor:

"Luç neden sekiz saatlik işgünü isteğini kabul ediyor da ötekileri reddediyor? Neden sekiz saatlik işgününün, işçilerin gündelik savaşımında 'bir rol oynadığına' işçiler adına karar veriyor da genel siyasi isteklerle köylü isteklerinin böyle bir rol oynamadığını öne sürüyor.

Dert Luç'un alışageldiği üzere kendi liberal darkafallılığını 'yığınlara' 'tarihin akışına' yükleyen reformculuğunda.

Luç, marksist sloganları yumuşatmakta, bu sloganları dar, reformcu, liberal ölçüte uydurmaya çalışmakta ve böylece işçiler arasında burjuva fikirlerini yaymaktadır." (Tasfiyecilik Üzerine, sf. 268-269)

Özgürlük Dünyası'nın oportünist yazarları da, bugün işçi sınıfı kitle hareketindeki yükselişin inişli-çıkışlı gelişmesi, istenen ve beklenen hızda, güçlülükte ve devrimcilikte sıçrama yaşamamasından o denli etkileniyorlar ki, ikiz kardeşleri tasfiyeci Luç yazarları gibi demokratik devrimin tüm stratejik sloganlarını ajitasyon çalışmasından tasfiye etmek gerektiğini belirtiyorlar. Tali düzeyde yalnızca propaganda sloganı olarak kullanma lafzını da daha kaba reformcu ÖDP'den lafızda farklı görünmek için söylüyorlar.

Evet, işçi sınıfı hareketinin geniş kitleleri tarafından henüz yükseltilmiyor diye ve devrimci durum dışında, devrimin stratejik sloganlarını ajitasyon çalışmasından tasfiye etmek, düpedüz reformcu işçi politikasıdır. Ve Özgürlük Dünyası'nın oportünist yazarları bilgiçlik taslayarak bu tasfiyeyi savunuyorlar. Ama yalnızca bununla da kalmıyor, reformcu işçi politikasının ekonomist-sendikalist türevini vaaz etme cesareti de buluyorlar.

Komünist öncünün ajitasyon çalışmasını ve şiarlarını o anki işçi hareketinin benimsediği talep ve şiarlarla sınırlama, öncü çalışmayı o anki kendiliğinden hareketin seviyesine indirgemek anlamına geldiği gibi, o anki kendiliğinden hareketin şiarları dışındaki, yalnızca genel veya stratejik değil, kısmi sloganları da sınırlandırarak tasfiye etmek sonucunu da doğurur. '92-93'ler işçi sınıfının kendiliğinden hareketi, tekil direnişler ve ağırlıklı olarak ekonomik sendikal şiarların yükseldiği bir mecrada aktı. En ileri şiarlar olarak "İşçi kıyımına hayır", "Özelleştirmeye hayır" gibi sloganlar öne

çıkı. Özgürlük Dünyası yazarları doğrudan işçi kitlelerine yönelik iki saldırı politikasına karşı mücadeleden başka ajitasyon çalışması ve sloganları yoğunlaştırmanın yanlış olduğunu, bu dönemde vaaz edecek denli ekonomist-sendikalist bir tasfiyeciliğe batılılar.

Oysa; sosyalist ve devrimci sınıf bilinci, işçi sınıfına, ekonomik-sendikal mücadele alanının dışından, işbirlikçi tekeli kapitalist toplumun bütün sınıflarının ilişkileri alanından, toplumsal yaşamın bütün alanlarının en çarpıcı gerçeklerinin bilgisinden götürülmesi gerekir. Bunun en etkili yolu ve aracı örgütlenmiş, süreklileştirilebilmiş politik kitle ajitasyonudur. Ve bu kampanyalar biçiminde de diğer zamanlarda ve özellikle kitle eylemlerinde de, yazılı-sözlü görsel araçlarla da, konuşma-metinlerle de kısa çarpıcı ve vurgulayıcı sloganlarla da, sürekli sistemli ve yoğun olarak yapılması zorunlu başlıca öncü devrimci görevdir. Oportünist reformistlerimiz Özgürlük Dünyası yazarlarının ileri sürdükleri gibi, kendiliğinden hareketin az sayıdaki öncü öğelerine yapılan propaganda ile pedagojik işle asla başarısızdır. İşçi sınıfının dikkatinin kapitalist toplumun bütün sınıfları arasındaki ilişkilere, sömürünün ve zulmün en canlı, en çarpıcı örneklerine çekilmesi, bütün sorunlar karşısında sosyalist ve devrimci sınıf görüşüyle tavır alması, eylemlerini geliştirmesi yoluyla eğitilir. Büyük yığınlar sınıf eğitimlerini mücadele okulunda alırlar.

Bu mücadeleler içinde, kitlelerin mücadelelerinin içinde kendi deneyleriyle doğruluğunu inandırılmalarıyla içiçe, komünist önderliğin, vermesi gereken bilinçlendirme çabası ve sloganları, asla kitlelerin o anki geri bilinç seviyesiyle sınırlandırılmaz. Özgürlük Dünyası'nın oportünist yazarının belirttiği gibi sınırlandırılırsa bu, o an sınıf hareketi ekonomik talepler ve sloganları yükseltiyorsa, yazarlarının vaazedip TDKP grubunun uyguladığı gibi, öncü adına, ekonomist-sendikalist bir ajitasyon çalışması

yapılır, ekonomist-sendikalist bilinçli sınıf hareketi geriliğe mahkum edilir. Ve bu yolla hiçbir zaman işçi sınıfı hareketi, devrimci politik bir ordu olarak hazırlanamaz ve devrimci politikleşmesi gerçekleştirilemez. İşçi sınıfı, sendika bürokratlarının reformcu partilerin, burjuva politikalarının egemenliğine terk edilmiş olur. Özgürlük Dünyası yazarı, vaaz ettiği bu ekonomist-sendikalist işçi politikasını, doğru göstermek için bazı uyduruk revizyonist teorik dayanaklar da ileri sürüyor:

"Ajitasyon sloganları yığınların o anki taleplerini doğru ifade ediyorsa, kaçınılmaz olarak yaygınlaşıp yığınlara malolacaktır", o halde ajitasyon sloganları olarak bunları yükseltmekle yetinmek gerekir.

Oysa, o anki kendiliğinden hareketin geri bilinci, elverirse de işçi sınıfı hareketinin toplumsal yaşamın yakıcı kısmı, genel sorunlarını ajitasyon konusu ve sloganları yapması gerekir ki, öncü konumunda kalılabilsin. Kendiliğinden hareketin önünde secdeye varan, kendiliğinden hareketin düzeyinden daha ileri gitme(!) diyen artçı, kuyrukçu konuma düşülmesin. İşçi sınıfının kendiliğinden hareketi, sendika bürokratlarının burjuvazinin değişik parti ve akımlarının mahkum ettiği ekonomist-sendikalist konumdan, devrimci politik bir konuma sıçrayabilmesi için, oportünist yazarın vaaz ettiğinin tersine o an kendiliğinden hareket, geniş yığınlar tarafından talep haline getirilememiş, slogan olarak henüz benimsememiş olsa da, tüm yakıcı toplumsal politik sorunları, ajitasyonun konusu ve sloganları haline getirmek yalnızca gerekli değil, zorunludur da.

Zaten kitlelerin, o anki bilincini tekrarlamakla, kitleler devrim bilincini almış olsalar, önder bir partiye, devrimin öznel koşullarına, devrimci iradeye de gerek kalmazdı. Özgürlük Dünyası'nın oportünist yazarı da öznel koşulların temel rolünü yadsıyan bu kendiliğindenci perspektifi propaganda ediyor.

Oportünist yazarın geçen sayfalarda özetlediğimiz diğer uyduruk revizyonist teorik dayanağı da, "Sloganlar da kitle hareketinin içinden çıkarlar, kitle hareketine dayatılamazlar"! tezidir.

Yazar, leninizmin, mücadele biçimlerine ilişkin temel anlayışlarından biri olan; "mücadele biçimleri keyfice tespit edilip kitlelere dayatılamazlar, kitle hareketinin ortaya çıkardığı biçimlerin genelleştirilip yaygınlaştırılması ve bilinç yoluyla geliştirilebilirler" anlayışını ajitasyon çalışmasına da sözde adapte ediyor, kendince katkıda (!) bulunuyor.

Oysa, mücadele biçimlerinin gelişmesi ile, kitle hareketine bilinç taşınması tamamen farklı iki konudur. Birincisi, nesnel politik koşullardan kaynaklanır. Öncü tarafından ancak aşama aşama geliştirilebilirler. İkincisi, yani bilinç ise asla aşama aşama verilemez. Burjuvazi tarafından toplumsal yaşamın çatışmalarından, öncü adına hareket edenlerden, kitleler hangi bilinci edinmişlerse, o bilinçle bilinçlenirler, bilinçleri aşama aşama geliştirilemez.

Bir önderlik çalışması olarak bilinçlendirme, aşama aşama geliştirilmemelidir. Kötü ünlü ekonomistlerin ve reformist menşeviklerin aşamalı bilinçlendirme politikasının tersine; daha demokratik devrim içindeyken işçi ve yarı proleter kitleler sosyalist devrim ve proletarya diktatörlüğü bilinciyle eğitilmeye çalışılmalı, işçi ve küçük burjuva emekçi kitlelerin bilinci devrimin programı düzeyine çıkarılmalıdır. Bir diğer ifadeyle, komünist öncünün devrimci perspektifi ve görevi, kendiliğinden "hareketi programının seviyesine yükselt"mektir (Lenin), Özgürlük Dünyası'nın yazarının vaaz ettiği kötü ünlü "sosyal-demokrat (komünistPD) politikayı trade unionist politikaya indirmek" değil.

Buradan komünist öncünün, stratejik sloganlarını yayarken, bunlar henüz geniş yığınlar açısından ajitasyon, eylem direktif vb. sloganları haline gelmemiş sloganlar, henüz propaganda sloganları olarak kalsa-

lar bile bu, sloganları "tali düzeyde" tutmaması, "öne geçirmesi", "yoğunlaştırılması" gerektiği devrimci sonucu çıkar.

İkincisi, ajitasyon çalışmasında, devrimci durum dönemi dışında da, devrimin stratejik sloganlarının yer almaları gerektiği devrimci sonucu çıkar. Örneğin, Kürt ulusal devrimi patlak verip sürerken, henüz devrimci durumu yaşamaktan uzak olan işçi sınıfı hareketine yönelik çalışmada "Eşitlik, kardeşlik, Kürt ulusuna özgürlük" sloganını ajitasyon sloganı olarak kullanılmamalı mı? Örneğin, henüz devrimci durum yokken, Susurluk'la su yüzüne çıkan faşist devletin cellat yüzünü geniş kitlelere sergilemek, geniş kitleleri faşist devlete karşı eylemlere çekmek için, "Kahrolsun faşist diktatörlük" sloganıyla ajitasyon yapılmamalı mı? Özgürlük Dünyası'nın, ekonomist-sendikalist aşamalı bilinçlendirme politikasının tersine, bunlar yapılmalı ki komünist öncü devrimci bilinçlendirme önderlik görevini başarıyla gerçekleştirmiş olsun.

Üçüncüsü, devrimci bilinçlendirmenin ve sloganların yine mücadele biçimlerinin tersine kitle hareketinden değil, komünist öncünün programı, stratejisi, politika ve taktiklerinden, toplumsal sınıflar arasındaki ilişkinin niteliğinin komünist yorumundan, bilimsel bilgiden üretilmesi gerektiği sonucu çıkar. Özgürlük Dünyası ve EMEP oportünizmi, kitle hareketinin beklenen devrimci sıçramayı yapmamasından o denli umutsuzluğa kapılmışlar ki, bilinçlendirmenin, '93-'97 döneminde ekonomist-sendikalist ajitasyon ve sloganlarla, '97'den itibaren burjuva anayasal demokratik ajitasyon ve sloganlarla aşama aşama yapılması, kitle hareketinin o anki bilinç seviyesi dışında ajitasyonun yoğunlaştırılmaması ekonomist ve menşevik aşamalı bilinçlendirme politikasını çıkarıyor, inşa ediyorlar. O denli karamsarlığa kapılmışlar ki, ajitasyon sloganları da kitle hareketinden çıkarılmalı, dayatılmamalı sonucu kendiliğindenci oportünist politikasına varabiliyorlar. Aşamalı bilinçlendirmeyle, sınıfın komünist

partisinin öncü rolünü bilinçlendirici rolü yadsınıp, kendiliğinden hareket düzeyine indirgenmeyle, hiçbir zaman kitle hareketi devrimcileştirilemez, devrime dönüşmesine önderlik edilemez. Yine ajitasyon sloganları da o anki kitle hareketinden çıkarılırlarsa, o zaman öncülere ihtiyaç olmaz, kitle hareketinin kendiliğinden mücadelesiyle yetişen sendikacılar ve sendikal örgütlenme yeterlidir, EMEP'li devrimci öncü iddiasıyla ortaya çıkan kadrolar da, iyi birer sendikalist olurlarsa politikalarına daha uygun davranmış olurlar.

EMEP ve Özgürlük Dünyası oportünizmi, aşamalı bilinçlendirme reformist politikasıyla, '93-'97 döneminde, ajitasyon sloganları olarak, kendiliğinden kitle hareketinin ulaştığı "İşçi kıyımına hayır" ve "Özelleştirmeye hayır" sloganları dışında kısmi politik sloganların ajitasyon sloganları olarak geliştirilmelerini bile yadsıyan, kendiliğinden-ciliğin en geri ve kaba biçimi olan ekonomizme batmayı vaaz etti.

Örneğin sözkonusu dönemde, işçi sınıfı hareketi, Kürt ulusal sorununda belirsiz "kardeşlik" sloganı dışında, hemen hiçbir slogan yükseltmedi diye, EMEP ve Özgürlük Dünyası yazarlarının ekonomist anlayışı, "OHAL, koruculuk, özel timler, JİTEM, kontrgerilla dağıtılsın", "Kırlı savaşa son", "Kürdistan'a askere gitme" gibi en masumane politik reform şiarlarını bile reddetti. Oportünistlerin mantığına göre, kitle hareketi ancak ekonomik iyileştirme ve varolan hakları koruma sloganlarının yükseltilmesine göre öncü de kendisini o düzeyle sınırlamalıdır ki, kitle hareketiyle bütünleşebilsin! Geçen dönemde komünist gençlerin güzel bir ifadelendirmeye söyledikleri gibi kitleleşme adına kitleleşme!

Ufku "İş Ekmek Özgürlük"le Sınırlı İktidar Perspektifsizliği

TDKP grubu yine bu reformist anlayışının sonucu olarak, ajitasyonda en ileri slogan olarak, "İş ekmek özgürlük" sloganını yoğunlaştırmakta, daha öteye geçmeyi red-

detmektedir. Hatta öyle ki, bu slogandan daha ileri bir politik hedefi ifade eden sloganları neredeyse propaganda sloganları olarak telaffuz etmeyi bile yadsımaktadır.

Kolayca bilineceği gibi, işsizlik kapitalizmin ayrılmaz yol arkadaşıdır. İşsizlik, kalıcı olarak ve ancak sosyalizm altında giderilebilir. Ama yine de kapitalizmin yıkıcı sonuçlarından biri olan işsizliğe karşı iş talebi, bir devrim talebi değil, yaşam koşullarının iyileştirilmesi kapsamında bir taleptir. Komünistler, elbette işçi sınıfı hareketi ve emekçi kitleler için yakıcı kısmi sorunlar üzerine talepler ve sloganlarla ajitasyon yapmayı, devrim sloganları yanısıra ek olarak bu kısmi sloganlarla ajitasyon yoğunlaştırmayı önemserler, bunlar birbirleriyle bağdaşır. Bu kısmi taleplerin, dahası doğrudan eylem sloganları haline geleceğini de bilerek, hem ajitasyon sloganları hem de talepler olarak formüle ederler, eylem sloganları olarak yükseltirler. Örneğin Özgürlük Dünyası yazarlarının geçen dönem boyunca en ileri ajitasyon sloganları olarak belirledikleri "İşçi kıyımına, özelleştirmeye hayır" sloganları bugün eylem sloganlarıdır. Ama -TDKP grubunun yaptığı gibi güdükleştirmeden-kısmi sloganları ajitasyon ve eylem sloganları olarak yoğunlaştırmak gerekiyor diye demokratik devrimin sloganlarını ajitasyonda reddetmek reformculuktur. TDKP grubunun yaptığı da budur. "Ekmek" sloganı da herkesin bildiği gibi yaşam koşullarını iyileştirme talebi olarak kısmi bir taleptir, işbirlikçi tekeli kapitalizmin yoksullaştırıcı sonucuna karşı mücadelenin bir talebi ve eylem sloganıdır. "Özgürlük" sloganı ise kitleler tam bir bilinçle, devrimci bir bilinçle henüz kullanmasalar da devrimci bir slogandır. Ama Özgürlük Dünyası yazarları, kendiliğinden hareketi benimsediğinden daha ileri giden bir ajitasyonu reddettikleri için, buradaki "Özgürlük" sloganını da, kendiliğinden hareketin eksik bilincinden öteye kullanmamaya önem veriyorlar. Örneğin "Faşizme ölüm, halka özgürlük" sloganı

yükseltmemeyi veya "Faşizme ölüm, Kürdistan'a özgürlük" sloganını yükseltmemeyi öğütüyorlar. Dolayısıyla, hem iş ve ekme gibi kısmi ve geniş kitlelerin hemen her zaman zaten yükselttikleri kısmi talepleri kapsıyor olması ve hem de "özgürlük" talebinin kitle hareketinin kendiliğinden kavrayışının ötesine geçmeyen bir tarzda sınırlandırılması nedeniyle, TDKP grubu ajitasyonunda tek temel şiar olarak yer verdiği "İş ekmek özgürlük" sloganında bulunan "özgürlük" sloganıyla bile reformcu bilinç yayıcıdır. Ki daha önemlisi ajitasyon sloganı olarak, demokratik devrimin stratejik sloganlarını yükseltmeyi Özgürlük Dünyası yazarlarının anlayışı zaten reddediyor. Bu da, neden "İş ekmek özgürlük" sloganı içindeki "özgürlük" sloganını bir devrim sloganı bilinciyle yaymaktan TDKP grubunun kaçındığını daha iyi açıklıyor.

TDKP grubu, stratejik sloganlarla ajitasyon yapmayı, aynı zamanda İşçi Emekçi Sovyetleri Cumhuriyeti veya İktidarı gibi iktidar sloganlarını ajitasyonda kullanmayı (devrimci durum öncesi) tümüyle reddettiği için, ajitasyon çalışmasında devrimci iktidar perspektifsizliğini de teorileştiriyor. Ki, bu grubun örgütlenmede yasalılığı, mücadele biçimlerinde ılımlılığı ve barışçılığı, saflarını olabildiğince silahlı devrimci akımlardan ayırma politikası vb. reformcu eğilimleriyle, ajitasyonunu devrimci açıdan sınırlandırması ve devrimci iktidar perspektifsizliğini benimsemesi birbirleriyle aynı doğrultuda uyumlu reformcu politikalarıdır ve birbirlerini tamamlamaktadırlar.

Oysa, örneğin ancak devrimci durum koşullarında "Yaşasın İşçi Emekçi Halk Sovyet Cumhuriyetleri Birliği" bir eylem sloganı haline gelse de, devrimci durum öncesi koşullarda, propaganda-ajitasyon sloganı olarak işlev görür. Ve komünist öncünün görevi, işçi sınıfı hareketi, emekçi ve ezilenlerin kitle hareketinin işbirlikçi tekelci kapitalizme ve faşist rejime karşı arayış içinde olduğu koşullarda "Yaşasın İşçi Emekçi Sovyet Cumhuriyetleri Birliği" sloganını

yalnızca propaganda sloganı olarak sınırlamamak, hem propaganda hem de ajitasyon sloganı olarak yükseltmek, kendiliğinden harekete katılan kitlelere bu devrimci iktidar hedefine yürümek bilincini vermektedir. Hele bugünkü Türkiye ve Kürdistan koşullarında "İşçi Emekçi Sovyet Cumhuriyetleri Federasyonu"nu bir ajitasyon sloganı olarak da yükseltmek ve yaymaktan kaçınmak kısmi sloganlarla yetinen kaba bir reformculuktan başka bir şey değildir. Özgürlük Dünyası yazarlarının "devrimci durum" dönemi dışında stratejik sloganları ajitasyon sloganı olarak yaymayı reddeden anlayışı, tam da bu kaba reformcu anlayıştır, devrimci iktidar perspektifsizliğinin hem göstergesi hem sonucudur.

Özgürlük Dünyası'nın kısmi sloganlarla "kitlelerin taleplerine uygun" sloganlarla, kitle hareketiyle bütünleşme beklentisiyle kendinden geçmiş yazarları devrimci iktidar perspektifsizliği anlayışlarını örnek verdikleri devrim deneylerine ilişkin tahlillerde de gösteriyorlar.

"'Emek-Barış-Özgürlük'. Koskoca Ekim devriminin slogan olarak milyonlarca Rus işçi ve köylüsünü ayağa kaldıran sınırsız bir güce sahip bir manivela gibi, köhnemiş Rus çarlığı ve otokrasiyi alaşağı etmiş, bütün Avrupa'da savaşa karşı güçleri birleştirme işlevini yerine getirmiştir." (Özgürlük Dünyası, s. 56, sf. 61)

Öncelikle, "Ekmek, barış, özgürlük" sloganının Ekim devriminin değil, Şubat devriminin başlıca sloganı olarak Rus çarlığı ve otokrasisini devirmede kitleleri seferber ettiğini vurgulayalım. İkincisi, Şubat'ta geçici hükümet yoluyla iktidarı ele geçiren Rus burjuvazisi menşeviklerle ve sosyalist devrimcilerle ittifak içinde emperyalist savaşı sürdürünce, "barış" sloganı başlıca bir slogan olmaya, Ekim devrimine de işçi, köylü ve asker kitlelerini seferber etmenin aracı olmaya devam etti. Ama, Ekim devriminin temel sloganı, demokratik devrimin çözümlerini de kararlılıkla gerçekleştirecek

tek iktidarın ve kurtuluş için tek iktidarın proletarya ve yoksul köylülerin sosyalist iktidarı olduğunu vurgulayan "Bütün iktidar işçi ve köylü sovyetlerine" sloganıydı. Özgürlük Dünyası, devrimci iktidar perspektifsizliğine öylesine dalmış ki, Ekim devriminin temel sloganının "Proletarya ve yoksul köylülüğün sosyalist iktidarı" olduğunu göremiyor, görmek istemiyor!

Özgürlük Dünyası, işçi, emekçi kitle hareketinin devrimcileşeceğine karamsarlıkla da beslediği devrimci iktidar perspektifsizliğini, proletaryanın temel hedefi olan sosyalizm sloganının propaganda sloganı olarak yaygınlaştırılmasını küçümseyerek daha da koyu hale getiriyor, reformcu politikaya çıkmazcasına batacağını gösteriyor.

"İşçi kırımına hayır', 'Özelleştirmeye hayır' sloganını küçümsemek onun yerine 'Kahrolsun kapitalizm, yaşasın sosyalizm'i geçirmeye çalışmak (...) saf idealizmdir. Elbette, 'Yaşasın devrim, yaşasın sosyalizm' her zaman kitle mücadelesinin içinde bir propaganda sloganı olarak kullanılacaktır, ama bütün acil taleplerin önüne geçerek yığınları birleştiriciliği ve 'mücadeleye sevk edici özelliği'nin olduğu dönem 'devrimci durumdur'." (Özgürlük Dünyası, s. 56, sf.62)

Elbette EMEP grubunun kısmi talepleri yükseltmekle yetinip sosyalizm propagandasını (devrim sloganları ajitasyonunu da) küçümseyen reformcu işçi politikası, devrimci iktidar perspektifsizliği yanısıra, işçi sınıfı hareketini sosyalizm bilinciyle daha demokratik devrim içindeyken eğitip donatarak, devrimin kesintisizliğini sağlayacak güç olarak hazırlamayı reddeden bir sağ oportünizmi de sergilemektedir. İşçi sınıfı hareketinin kendiliğinden yükseliş içindeyken artan oranda ortaya çıkardığı öncü ögeleri ve kendiliğinden hareketin artırdığı mücadeleciler işçi kesimini sosyalizm bilinciyle sürekli eğitmek, demokratik devrim içindeyken komünist öncünün sosyalist çalışmasının bir boyutunu oluşturuyor. Bu sosyalist görevi (propaganda çalışması ve

propaganda sloganlarıyla) sürekli ve sistemli olarak yerine getirmek, öncünün demokratik devrim içindeyken sosyalist çalışmasını eksiksiz yerine getirmek zorunluluğunun bir parçası olmakla kalmaz. Aynı zamanda, proletarya hareketinin ne denli çok sayıda öncüsü ve ne denli artan sayıda kitleleri sosyalist bilinci alırsa (komünist öncü bu görevi ne denli tam yaparsa) artan sayıda neferi sosyalist bilinci almış proletarya hareketi demokratik devrimi çok daha tutarlı hale getirebilir. Demokratik devrimde en tutarlıca dövüşmenin yanısıra, kendisini devrimi kesintisizce proletarya diktatörlüğüne vardırma hazırlamış olur. Özgürlük Dünyası yazarları, o denli karamsarlığa kapılmışlar ki, aman ne kadar sınırlanmış kısmi taleplerle sınırlı kalmayı başırlar ve üstelik kitlelerin o anki taleplerini aşan sivriliğe düşmezsek o kadar kitleleri ürkütmeyiz! demeye getiriyorlar. Sosyalizm için mücadele bilincini lafta bile küçümseyerek, gerçekte ise tamamen bir yana bırakarak, kesintisiz devrim perspektifsizliğine sahip olduklarını kanıtlamış oluyorlar.

Marksist leninist komünistler her somut koşulda kitle hareketini geliştirmeye yarayan işçi ve emekçi kitle hareketinin kısmi isteklerini formüle edip sloganlar biçiminde yayarak-yükselterek, kitle eylemi olanaklarını değerlendirmede kullanmayı önemserler. Çünkü ajitasyon çalışması pedagoji çalışması değildir, ancak kitle hareketinin devrimci eylemiyle birleşen bir ajitasyon ve propaganda çalışması sonuçta devrimi hazırlayabilir. Kitlelerin yalnızca devrimci propaganda ve ajitasyonu en yoğun biçimde alarak değil, yanısıra içinde yer aldıkları devrimci eylemler tarafından eğitilerek, kendi deneyleriyle devrimci sloganların doğruluğuna inanmalarına önderlik edilerek devrime hazırlanabilir.

Burada, komünist ve devrimci hareketin, kısmi isteklerin hangilerinin hangi somut durumda ve yerde işçi ve emekçilerin eylemlerini tutuşturacağını, hangi taktiklerin devrimci kitle eylemlerini geliştireceğini

kavramada, bütün bu bakımlardan kısmi sloganları formüle etme, iyi düşünülmüş taktikleri geliştirme, stratejik sloganlara bağlama ve stratejinin hizmetine sunmada, yetenek zayıflıklarını bir kez daha vurgulayalım. Bu zayıflıkları gidermenin önemsenerek devrimci görev olduğu bilinciyle hareket edilmelidir. Ancak bu zayıflıkları kullanarak (üstelik kendileri de bu alanda pek yetenekli olmayan, Özgürlük Dünyası yazarları veya yetenekli reformcular sloganları olabildiğince sınırlandırılmış kısmi taleplerle sınırlama reformizmini haklı göstermeye çalışan sağ revizyonist anlayışa karşı komünistler ve tutarlı devrimciler sonuna değin mücadele etmede ve yenilgiye uğratmada kararlı davranmalıdırlar, davranacaklardır.

EKONOMİZMDEN POLİTİK REFORMİZME

Eski TDKP grubu ve EMEP oportünizmi; 1993-'97 yılları arasında ekonomist-sendikalist çizgi izledikten sonra, reformizmin ve kendiliğindenciliğin bu en kaba biçiminin, yalnızca antifaşist mücadeleye zarar vermekle kalmadığını, kendi grubunun geniş işçi kitleleriyle birleşmesini de sağlayamadığını, kendilerine de bir faydasının olmadığını kendi deneyleriyle daha iyi gördükçe, kendiliğindenciliğin bir biçiminden diğer biçimine geçtiler. Ekonomist-sendikalist çizgiden, anayasal demokratizmle belirlenen politik reformizme terfi ettiler.

Şu sorulabilir: '93-'97 döneminde TDKP grubu pratikte de ekonomist-sendikalist çizgi izledi mi? Evet, pratikte de izlediği çok rahatlıkla tespit edilebilir.

Sözkonusu bu dönem boyunca TDKP, rastlantısal istisnai olaylar hariç, genel bir çizgi ve merkezi olarak, ekonomist-sendikalist çizgi izledi. Sürecin başlarında, Ankara işçi eylemlerinde, Türk-İş yöneticisi sendika ağalarının gerici disiplininin kırılmasına, eylemler sürecinde eleştirilmelerine ve

eylem anlarında sloganlarla devrimci yönelim ve etkiye karşı çıktı. İşçilerin geri bilincinin yol açtığı, sendika ağalarının gerici disiplinine boyun eğmeyi "işçi disiplini" olarak kutsadı. Sendika üst bürokrasisiyle işçi tabanı arasında duran ve politik mücadeledeki işlevi de en ileri biçimiyle antifaşist reformist olan sendika şube platformlarını "dönemin en devrimci kitle örgütlenmeleri" (Devrimin Sesi) olarak göklere çıkardı, kutsadı. Sendika şube platformlarının çizgisini aşmamayı vaaz etti.

Sözkonusu bu dönemde, özellikle dönemin (burada dönemleştirme TDKP politikalarındaki değişime göre kolaylık olsun diye yapıldı) sonlarına doğru gerçekleşen önemli bütün politik kitle eylemlerinde, TDKP grubu, hep işçi sınıfını ve örgütlenmelerini, ilgisiz kılmaya, eylemleri karalamaya çalıştı. Örneğin, 1995 Gazi Ayaklanması'nda, TDKP grubu ayaklanmayı provokasyon ve katılanları provokasyona gelmekle suçladı. Kutsadığı Demokrasi Platformu ve Memur Sendikaları Merkezi Koordinasyonu'nun "yurtseverlik" adına Ankara 18 Mart mitingini iptal etmesiyle bu grup ve sendikacıları da uzlaşarak onay verdikleri gibi, bu ayaklanma ekseninde ülke çapındaki yaygın gösterilere katılmadılar, işçi sınıfına, emekçi memurlara katılma ve müdahale çağrısı yapmadılar. Yine '96 1 Mayıs'ındaki tutumuyla da EMEP, ekonomist-sendikalist bir pratik sergiledi. EMEP'in sendika bürokrasisi, yorgun "devrimciler", yasalıcı aydınlar ve işçi aristokrasi vb. toplumsal tabanına denk düşen ekonomist-sendikalist çizgisi yalnızca militan ve yasadışı çizgideki eylemliliğe küfrederek ve tekelci medyayla ağız birliği içinde "vandalizm" suçlamasıyla yetinmediler. Tavrılarının çarpıcı, seviyesiz ve çürümüş yanıydı bu. Politik bakımdan, EMEP grubu, "işçilerin kendi talepleri ve sloganları" dediği ekonomik-sendikal çerçevedeki sloganları yükselttikleri söylemindeki politik çizgiyi kendisi izledi, merkezi bir politika olarak. Yani, politik tavrı, ekonomik-

sendikal sloganları ve ek olarak aynı çerçeveyi aşmayan "İş, ekme, özgürlük" sloganı atmakla yetinmek oldu.

Yine, '96 ölüm orucu ve süresiz açlık grevi genel direnişine politik olarak ilgisiz kalan, EMEP'in, Ünal'dı işçilerinin ekonomik talepli ve sendikalaşma mücadelesini aşırı yücelten tutumu da ekonomist-sendikalist çizgisini yansıtıyordu.

Örneğin Emek yazarları, Metin Göktepe'nin katillerinin yargılanmasında, sloganların, "basın özgürlüğü"nde yoğunlaştırılması gerektiği yönünde kitleyi eleştirebilmektedirler. Bu mesleki dar görüşlü oportünizm, işçiden köylüye değişik emekçi sınıf ve kesimlerden, binlerce devrimci, yurtsever ve sıradan insanın kontrgerilla cinayetleriyle katledildiği bu dönemde, Metin'in katledilmesine karşı devrimci hesap sorma eylemleri değil, "yargılama"yla yetinen mesleki reformist mücadeleden başka bir şey üretebilir mi?

'97 1 Mayıs İstanbul eyleminde de, faşist polis terörüne boyun eğmekten geri durmadıkları gibi, faşist polis terörüyle işbirliği yapan sendika bürokratları yanında saf tuttular.

Öğrenci gençliğe yönelik, MHP'li faşist çetelerin saldırıları karşısında kavga kaçıklığını, üniversite yöneticilerine bürokratik başvuru ve devrimci hareketin mücadelesinden kopmayı savunmaktan geri durmadılar.

Belirgin politik eylemler ve sorunlarda EMEP'in pratik tutumu, bu ve benzeri örneklerde görüldüğü gibi ekonomist-sendikalist çizgide olmuş ve devrimci politik yönde asla "sapma" mıştır!

EMEP oportünizmi, ekonomist-sendikalist pratik çizgisini, aynı zamanda lafızda marksist-leninist teorik ilke ve anlayışları bolca tekrarlayarak örtmeyi, bu iki şeyi kabaca birbirine yamayarak, liberal savrulmalara karşı bolca marksist laflar ederek tabanını, kadro kitesini daha kolayca kendiliğinden-

cilik bataklığına sürüklemeyi başardı.

Ama, ekonomizm ve sendikalizmin, kendi partisine bile kitle kazandıramadığını, ÖDP gibi aynı kulvarda yarıştığı küçük burjuva liberal reformcu partinin, yasalculığa elverişli ilerici kesim üzerinde daha etkili olduğu görüldükçe, EMEP, tam da tüccar mantığıyla muhasebe yapıp birbirleriyle özdeş iki politika geliştirdi: burjuva demokrasisi elde edilmesini eksen alan anayasal demokratizm politikası ile orta-burjuvazi ve yerli sanayi ile ittifak ve burjuva gerici muhalefet partileriyle ittifak politikası!

Ara Aşama Stratejisi: Anayasal Burjuva Demokrasisi

EMEP oportünizmi, '97 başından itibaren daha "aktif" bir reformcu politika tespit etti: "Ordunun, devletin demokratikleştirilmesi", "demokratik anayasa".

EMEP oportünizmi, dönemin temel taktiği olarak ifade etse de, maocu ara aşama stratejisi bakış açısıyla ele alıyor sorunu ve dahası gerçekte bu EMEP'in reformcu politik stratejisidir.

EMEP lideri ve Emek yazarı bunu şöyle ifade ediyorlar: "Halkın gerçekleri öğrenbilmesi için demokratik anayasa zorunludur." (Levent Tüzel, Demokratik Türkiye İçin Açıklaması, Emek, 28 Mart 1997) "Demokratik devlet (...) ordunun demokratikleşmesi, sermayeye karşı proleter ve emekçi mücadelesinin önemli mevziler kazanması anlamına gelecektir." (A. Cihan Soylu, Demokratik Devlet ve Ordunun Demokratikleşmesi başlıklı makale, Mercek Köşesi, Emek, 30 Mart 1997) Faşist kurumların, terör ve yasakların kaldırılarak, burjuvazinin faşist olmayan diktatörlüğü altında demokratik hakların demokratik bir anayasayla "güvence" altına alındığı burjuva demokrasi, EMEP'in politik stratejisini oluşturuyor. Kendisi, benzetmede utangaç davranırsa da biz söyleyelim, Yunanistan, Portekiz, İspanya tipi bir burjuva demokrasisine geçişi, EMEP oportünizmi, ara aşamanın politik

stratejisi olarak ele alıyor. Yani, faşizmden burjuva demokrasisine geçişi, mücadele stratejisi olarak alıyor, işçi sınıfı ve kitle hareketine, bu stratejik hedef perspektifiyle müdahale ediyor, önderlik etmeye çalışıyor. İşçi sınıfı hareketi ve emekçi kitle hareketinin, Kürt ulusal devrimiyle birleşik bir devrime dönüşebileceğinden, devrimci sıçrama yapabileceğinden umudu kesmiş EMEP'in oportünist liderleri, işçi ve emekçi kitle hareketini anayasal demokratik bir burjuva iktidarının kuyruğuna takma, EMEP'i de burjuva demokrasisinin "sol" muhalefeti yapma stratejisi çiziyor, devrim hedefi ve stratejisini tasfiye etmeyi vaaz ediyorlar.

EMEP'in "Türkiye'nin burjuva demokratikleşmesi stratejisi" kapsamında yer alan, faşist kurumların, 12 Eylül Anayasası'nın tasfiye edilmeleri ve faşist katillerin yargılanması talepleri, EMEP'in bütünlüklü olarak yönlendirdiği, perspektiften ayrı olarak ve tek başına ele alındıklarında, reform talepleri olarak kitle eylemlerini başlatıp geliştirmenin aracıdır. Devrimci iktidar perspektifine bağlanmış tarzda yürütülen mücadelenin bir parçası olarak, bu antifaşist taleplerle yürütülecek kitle eylemleri, devrimci bir rol oynar, devrimin hazırlığını hızlandırmanın önemli araçlarından biri olurlar.

Ama, "devletin ve ordunun demokratikleştirilmesi" bütünselliği ve hedefine, demokratik burjuva anayasası hedefine bağlı olarak ele alınıp, kitle eyleminin önüne bu talepler ve bu talepleri mücadelenin bağlandığı "devletin demokratikleştirilmesi", "demokratik anayasa" hedeflerine konduğunda, burjuva demokrasisi kuyruğuna bağlanmış kitle eylemi gelişir. Devrimci iktidar perspektifi, devrimci amaç ve hedefler tasfiye edilmiş olur. EMEP'in revizyonist liderlerinin yaptığı eksiksiz olarak budur. Sözde liberalizme ve emperyalist yeni dünya düzeninin burjuva demokrasisi politikasının sol aktörü olmakla eleştirdiği, ÖDP'nin reformcu liberal politik konumuna

EMEP liderleri gelmiş bulunuyorlar.

Kitleselleşme sorununun basıncı altında sıradan bir militanın ufku günlük mücadeleyle sınırlı mantığına hitap eden EMEP liderleri, antifaşist taleplerle kitle mücadelesini geliştirmek nasıl ki devrimci olmaktan çıkarmıyorsa, demokratik anayasa ve mevcut devletin demokratikleşmesi talepleri ve hedefiyle kitle mücadelesini geliştirmek de devrimci olmaktan çıkarmaz yanılıcı basit mantığını taşıyabiliyorlar.

Oysa, ikisi özdeş şeyler değildirler. Birincisinde, antifaşist talepleri tekil veya demet halinde kitle eylemlerini geliştirmenin aracı yapmak, tek başına hedefi belirlemez. Bu taleplerle mücadelenin hedefinin ne olacağını, önderlik eden örgütün propaganda-ajitasyon ve pratik mücadelesiyle hangi hedef doğrultusunda yönlendirmekte olduğu belirlir. Eğer çalışmasının perspektifi işçi sınıfı ve emekçi halkların devrimci demokratik diktatörlüğü ise ve içeriği de buna uygun olan örgüt(ler) tarafından, antifaşist taleplerle kitle eylemleri yükseltiyorsa, o taktirde, mücadele kitleleri devrime hazırlayacaktır, devrimcidir. Yok eğer, önderlik eden örgütler, perspektif olarak, hedef olarak, devrimci demokratik iktidarı değil de, "devletin demokratikleşmesi" ve "demokratik anayasa"yı koyuyorlarsa, ÖDP ve EMEP'in yaptıkları gibi o taktirde geliştirilen mücadele, yine faşizme karşı mücadelede de sınırlı bir rol oynar, ama devrimci bir rol değil, reformcu bir rol oynar, burjuva demokratik anayasal bir karakter taşır.

Çünkü, demokratikleştirilecek devlet, işbirlikçi tekeli burjuvazinin bugün faşist olan devletidir. Yarın demokratikleşse de yine aynı sınıfın bu kez "demokratik" diktatörlüğü olacaktır. Bu hedefte yürütülecek antifaşist talepli eylemler, mücadele, devrime dönüşmek, devrimi tutuşturmak yerine burjuva demokrasisiyle "taçlanacak", sönecektir.

Yine, demokratik anayasa hedefi de, bu antifaşist mücadelenin devrim perspektifi-

le yürütülmesi gerektiğini reddetme görüşüdür, perspektifidir. Çünkü, anayasa tekil yasalar gibi şu ya da bu siyasi yasak veya hakkı kapsamakla kalmaz, ekonomik-toplumsal-siyasal bir düzen öngörür, kapsar. Doğrusu, sınıflar mücadelesinde, zafer kazanan sınıfın kazanımları ve egemenliğinin kayda geçmesini ifade eder anayasa. Demokratik anayasa, bugünkü koşullarda işbirlikçi teklici burjuvazinin devletinin, faşist özelliklerinden arındırılıp, emekçi halklara ve işçi sınıfına bazı demokratik hakları kapsayan parlamenter burjuva demokrasisi biçimindeki bir diktatörlük olarak sürmesi demektir. Peki antifaşist taleplerle kitle eylemlerinin geliştirilmesinin önüne hedef olarak demokratik anayasa konursa, bu demokratik anayasal burjuva diktatörlüğü ve sistemine bağlanmış karakterde bir mücadele değil de nedir? Dosdoğru, antifaşist taleplerle kitle eylemlerini, demokratik anayasal burjuva iktidara-sistemine bağlamak, "demokratik haklar"ı elde etmek uğruna, devrimi hazırlamayı tasfiye etmek demektir.

EMEP'in revizyonist liderleri, devrimci politik stratejiyi tasfiye ederlerken bunu yalnızca "devletin demokratikleştirilmesi", "demokratik anayasa" stratejisi politikasıyla yapmakla kalmıyorlar. Bu politikayı "devrimci iktidar" talepleriyle örtmekten artık yavaş yavaş vazgeçiyorlar. Parlamenter yoldan, demokratik anayasal yoldan halk egemenliği kurmayı, iktidar hedefi olarak koyuyorlar.

"...işçi sınıfı partisinin asgari programı (...) halkın demokratik egemenliğini hedefler (abç) (Özgürlük Dünyası, sayı 86, Teori Taktik ve Günlük Mücadele, sf. 26) ".bağımsızlık ve demokrasi talebiyse, halkın egemenliği talebiyle." (agy. sf. 38) Yani, işçi sınıfı ve emekçi halkın sovyet tipi, komün tipi devrimci diktatörlüğünü ya da halkın devrimci diktatörlüğünü telaffuz etmeyi bir kenara bırakıp, parlamenter ve anayasal bir literatür olan "halkın egemenliği"ni benimseyen EMEP liderlerinin, ÖDP'nin parla-

menter liberalizminden, anayasal burjuva demokratizmden ne farkı var? Bu literatürü, EMEP'in yazılı materyallerinde diyelim ki hukuki kaygılarla da yapıyor değil, tam tersine yasal da olsa hukuki kaygının pek duyulmadığı, duyulmaya da gerek olmayan, sözde çok teorik-politik dergi Özgürlük Dünyası'ndaki yazılarda kullanıyorlar. Yani bilinçli tarzda ve işçi emekçi halkın devrimci diktatörlüğü hedefini tasfiye etmek için "halk egemenliği" kavramını kullanıyorlar. Demokratik anayasal stratejiye nitelik olarak uygun bir iktidar formülasyonunu inşa ediyorlar. O zaman ÖDP'yi parlamenter liberalizmle suçlamaları tam bir ikiyüzlülük olmuyor mu? ÖDP'nin dinine küfreden kendisi müslüman olsa bari!

ÖNDERLİK Mİ, KENDİLİĞİNDENLİĞE SECDEYE VARMAK MI?

EMEP oportünistlerinin, '93-'97 dönemindeki ekonomist-sendikalist, '97'den itibaren karar aldıkları burjuva anayasal demokratist çizgisi, bir yanıyla faşist diktatörlüğün sert saldırıları karşısında işçi ve emekçi kitle hareketinin inişli-çıkışlı gelişmesi ve diğer etkenler nedeniyle de devrimci sıçrama yapmanın zorluklarını yaşamasından, bu durumun baskısı altında kalmaları ve karamsarlıklarından geliyorsa, diğer yanıyla öncellerinden itibaren her zaman varolagelen devrimci önderliğin iradenin rolünü küçümseyen-yadsıyan kendiliğindenci mantıklarından geliyor.

EMEP'li oportünist liderler ve yazarlar, öteden beri vurguyu hep nesnel koşullar üzerine yapıyorlardı ve kendiliğinden hareketi yüceltiyorlardı. '93-'97 dönemi ve bugün izledikleri çizgi, pratik tutum vb. yansıdığı gibi, bu ekonomist-sendikalist ve politik reformist çizgilerin kendileri kendiliğindenciliklerin oportünist çizgileri oldukları gibi, oportünist yazarların doğrudan devrimin nesnel-öznel koşullar ilişkisini ele alan görüşlerine de yansıyor.

Bu, geçmişte böyle olduğu gibi bugün de böyle. EMEP oportünizminin önde gelen temsilcilerinden A. Cihan Soylu, Kurtarıcılar yazısında konuya ilişkin şu görüşleri koyuyor:

"İşçi sınıfının (...) kendi günlük hareketi içinde patronlara karşı ekonomik mücadele yürüterek ve sendikalarda örgütlenerek, sosyalizm bilincine ulaşmasının zor olması gerçeği." (abç.) (Emek, 17 Temmuz 1997)

Burada da açıkça yansıdığı gibi, işin lafzında bile, bu iflah olmaz oportünistler zor olsa da kendiliğinden mücadeleyle işçi sınıfının sosyalist bilinci alabileceği görüşüne, bu pespaye kendiliğindenci görüşe sahipler. Bu kendiliğindenci vaazla yetişecek kadrolar elbette öncü devrimci çabayı temel almayı yadsıyan bir tarzı ve yolu tutarlar.

Yine aynı yazıda oportünist yazar, öncülere olan ihtiyacı, temel bir ihtiyaç öncünün rolünü temel bir rol olarak değil, "yardımcı, tali" bir rol gören şu görüşleri dile getiriyor.

".sosyalist aydın ve devrimci işçilerin yardımına ihtiyaç vardır."

Oysa, devrim kitlelerin eseri olsa da, öncü partinin rolü, "yardımcı" değil, önderlik edicidir ve başlıca iki temel rolden birini oynar. Bu gerçek muzaffer ve yenilgi almış sayısız devrimin pratiği tarafından kanıtlandı ve devrim deneylerinden dersler çıkararak, strateji ve taktiklerini, örgütlenmesini geliştiren burjuvazinin, bugünkü olanakları ve konumu karşısında, işçi sınıfı hareketinin, iktidar mücadelesinde başarıya ve zafere ulaşmasında, komünist önderlik çalışmasının rolü azalmamış, artmıştır. Oportünizmin Burjuvaziyle Uzlaşma, Üç Dünyacı Politikaları ve Devrimci Hareketin Kopuşu

EMEP oportünizmi, ekonomist kendiliğindencilige battıkça, kiteselleşme sorununun basıncı ve toplumsal tabanının etkisiyle burjuvaziyle uzlaşma ve hatta üç dünyacı gerici politikalara ve tavırlara yöneldi. Bu,

aynı zamanda devrimci hareketten hızla kopuş ve düşmanlıkla el ele gitti. Şimdi burjuva anayasal demokratizm batağında yüzerken aynı politikaları teorize ederek sürdürüyor. Tıpkı geçmişte TKP ve Aydınlık, bugün ÖDP ve Aydınlık revizyonistlerinin yaptıkları gibi.

EMEP oportünizminin teorik dergilerde yazarlarının, sözde "uzlaşmaz" görünümü "marksist" lafızları, ekonomist ve anayasal demokratist politik çizginin üzerine kılıfı diye yamadıklarından haberdar olanlar belki ilk bakışta bu iddiayı aşırı ve haksız bir eleştiri sanabilirler. Ama, EMEP oportünizminin, burjuvazinin partileri, sanayi ve ticaret örgütlenmeleri ve orta burjuvaziyle uzlaşma, "ulusal ve ülke sanayini koruma" politikalarını sergilemek, iki şeyi devrimci hareketin daha iyi kavramasına yarayacaktır. Birincisi EMEP oportünizminin savrulduğu burjuva liberalizmini, ikincisi ekonomist ve reformist kendiliğindencilığın kaçınılmaz ve önlenemez olarak burjuva liberal savrulmalara yol açacağını!

EP, 1996 yılında üç mitinge, bilinçli bir tavırla katılım çağrısında bulundu ve katıldı. Aydın'da ekmek zammını protesto mitingi örgütleyenler arasında ANAP ve DSP Aydın İl yöneticileri de vardı. EP Aydın İl Örgütü de ANAP ve DSP'yle birlikte ekmek zammını protesto mitingini örgütleyenler arasında yer aldı.

Mitinge katılma çağrısında da bulundu. Ve bu politikayı Evrensel gazetesinde savundu.

Antep 14 Eylül 1996 mitingi ise Gaziantep Ticaret Odası öncülüğünde örgütlendi. İnşaat Mühendisleri Derneği, Organize Sanayii Bölgesi Sanayicileri Derneği, Gaziantep Halıcılar Odası da destek verdiler. Irak'a emperyalizmin ekonomik ambargosunu protesto için yapıldı. Mitingi, burjuva demokrat aydın örgütleri (Eczacılar, mühendis odaları vb.) yanısıra belediye başkanları ANAP, RP, CHP, DSP gibi gerici faşist burjuva partileri ile EP ve HADEP

desteklediler. Katılma çağrısı yaptılar, katılırlar ve mitingi savundular.

14 Eylül 1996 Bursa mitingini ise Koç'ların, OYAK'ların desteğinde faşist bir sendikacı olan Türk Metal Başkanı Mustafa Özbek düzenledi. Amacı "Bedelsiz oto ithalini protesto edip getirilen yasayı kaldırmak". Mustafa Özbek, Koç ve OYAK Holding'in bu amaç doğrultusunda faşist miting düzenlerken sınıfın ve özel olarak da otomotiv işçilerinin kıyımına uğratılması tehlikesine karşı tepkisini arkasına almayı ve faşist diktatörlükle, işbirlikçi teknelci burjuvaziyle, işbirliğini güçlendirmektir. Evrensel yazarları faşist Özbek'in burjuvaziye ve faşizmi kitle desteği artırarak güçlendiren oyunun desteklemek gerektiğini savundular.

"Büyük patronların" burada söylediklerinde doğruluk payı var. Gerek bedelsiz ithalat gerekse Körfez Savaşı sonrası Güneydoğu'da sınır ticaretinin engellenmesi esnafı, işçileri, küçük üreticileri vuran uluslararası sermayenin dayatılmasıdır. Bu yüzden de bu mitinglerin desteklenmesi geniş işçi ve emekçi yığınlarının bu vesileyle de tepkilerini dile getirmesi doğrudur.

"Elbette işçiler, esnaf, diğer emekçi kesimler bu mitinglere katılacak." (Sabri Durmaz, Patronlara "Kader Cilvesi", 14 Eylül 1996, Evrensel) Tabi ki bu paragrafta Evrensel yazarı aynı zamanda, Antep orta ölçekli (kısmen büyük) sanayi burjuvazisi ve gerici partilerle, emperyalist tekellerde ekonomik çıkar çelişkisi, nedeni ile giriştiği dalaşa eylem birliği ittifak içinde olmak gerektiğini de vurgulamış oluyor.

EP ve Evrensel yazarları böylece mitinglerde sosyal demokrat, gerici, islamcı gerici ve faşist burjuva partileri ile faşist sendikacılarla ittifak yapmayı, Koç'larla, OYAK'larla uzlaşmayı savunmuş oluyorlar. İşçi ve emekçi kitleleri burjuva partileriyle ve sendikacılarıyla eylem birliği yapmaya, mitinglerine katılmaya çağırıyorlardı.

Sosyal demokrat, islami gerici, faşist burju-

va partileri (CHP, DSP, RP, ANAP) bilindiği gibi burjuvazinin değişik akımlarının temsilcileri ve öncülerdir. Yanısıra işbirlikçi teknelci burjuvazi ve devletin kitle dayanaklarının da başlıca araçlarının önünde yer alıyorlar.

Komünist ve devrimci hareket, işçi sınıfı ve emekçi ve ezilen kesimlerin kitle hareketini ancak burjuvazinin devletinden olduğu kadar her renkten partilerinden bağımsız bir politik çizgide yürütülebilirse, geliştirilebilirse devrimi zafere ulaştırabilir.

Ülkemizde Şefik Hüsnü TKP'sinin kemalizm kuyrukçuluğu sonraki modern revizyonist TKP'nin burjuvaziye ve özel olarak sosyal demokrasi kuyrukçuluğu, hatta devrimci hareket içindeki küçümsenemeyecek ölçüdeki sosyal demokrasi kuyrukçuluğu bağımsız yani devrimci kitle hareketinin yükselişini daima zayıflatmış ve darbelemiştir. 12 Eylül yenilgisi döneminde bu kuyrukçuluk, devrimci kadroları düzen için öğüten başlıca araç olduğu gibi, bizzat TDKP'de Ecevit'le eylem birliği** biçimindeki tasfiyecilik kuyrukçuluk olarak nüksetmiştir. Bugün sosyal demokratlarla işbirliği stratejisini inşa eden, sunan tescilli devlet yandaşı revizyonist Perinçek'tir.

EP ve Evrensel yazarları Aydın, Antep mitinglerinde burjuva partilerle eylem birliği yaparak herşeyden önce Perinçek'lerin, TKP'nin revizyonist burjuva kuyrukçuluğu politikasını izliyorlar. Burjuvazi partilerine kuyrukçuluk revizyonist politikasıyla, bağımsız kitle hareketi, devrimci kitle hareketi geliştirilmesi bir yana, devrimci potansiyeli küçülterek ancak geriletir. Reformizm ve kendiliğindenciliğin en geri biçimi olan ekonomist-sendikalist çembere mahkum ederek devrimci potansiyeli söndürür.

Öte yandan geçmişten bu yana, sosyalizm iddiasıyla ortaya çıkan karşıdevrimci, modern revizyonist TKP ve Aydınlık-İP işçi sınıfı hareketini sendika bürokrasisinin ve ağalığının kuyruğuna takılma çizgisi izlediler. Bugün Aydınlık-İP revizyonistleri bu

revizyonist politikanın şampiyonluğunu yapıyor. Komünist hareket, sendika alt bürokrasisinden reformcu da olsalar bazı sendikalarla, faşizme ve tekelci burjuvazinin saldırısına karşı, eğer işçi sınıfı hareketinin ilerletilmesine yarıyorsa ve işçi kitlesinin devrimci mevzilere çekilmesine yardımcı oluyorsa ancak o taktirde eylem birliğine girebilir. Onun dışında sendika alt bürokrasisine ama özellikle sendika ağalığı olarak nitelendirdiğimiz sendika üst bürokrasisine, karşı uzlaşmaz bir mücadele yürütmezse sınıfı hareketini bağımsız devrimci bir çizgide geliştiremez. Sınıf hareketini sendikalizmin güçsüzleştirici ve çürütücü yönetiminden kurtaramaz.

Evrensel yazarları ve EP, işçi sınıfı hareketi içinde ekonomist-sendikalist bir çizgide, mücadeleyi komünist öncü adına, savundukları gibi buna uygun olarak reformcu sendika alt bürokratlarıyla uzlaşma ve eylem birliği çizgisi de izliyorlar. Ama, ekonomist-sendikalist anlayışı onları sendika bürokratlarıyla uzlaşmada daha da geriye itiyor. Kimi zaman Türk-İş yöneticisi Meral'lerin ve hatta faşist M. Özbek'lerin kuyrukçusu durumuna düşürüyor. '95 sonbahar Ankara gösterilerinde EP yöneticisi N. Köroğlu, Evrensel'de, "Şimdi eylem sürecinde B. Meral'leri eleştirmek yanlıştır" diyerek uzlaşıyor ve B. Meral'in kuyruğuna takılmayı vaaz ediyordu. '96'da ise Evrensel yazarları işçilerle işbirlikçi holdinglerin çıkarı ve sendika ağalarının güçlendirilmesi için Bursa mitingini düzenleyen ve mitingde kirli savaş sloganlarını yükselten M. Özbeklerle eylem birliğine girmeyi, mitingde katılım çağrısıyla faşist Özbeklere kuyrukçuluğu vaaz ediyorlardı. Yıldırım Koç'un liberal işçi politikacılığına düşüyorlardı. Bununla devrimci sınıf hareketi değil olsa olsa liberal işçi hareketi geliştirilir.

EP ve sendikacıların kitlelerinin olduğu yerlere, burjuva partilerini teşhir etmeye gitmek sözde taktiğiyle, bu mitinglere katılmayı savunmaktır. Ama unutulmamalı ki, bu kuyrukçu sözde teşhir taktiği, burjuva

partilerin kitle desteğini güçlendirmeye hizmet eder. Geniş kitlelerin en acımasız kapitalizmi savunan parti olarak tanıdığı ANAP'la ekmek zammını protestoda birleşirse bu ANAP'ın yeniden canlandırılmasına yol açar. Tıpkı Kutlu revizyonistinin '80'li yıllarda Demirel'e eylem birliği geliştirmesinin Demirel'i yeniden güçlendirdiği gibi. Her üç mitingde EP'te yansıyan bir diğer şey de "yerelcilik"ten yararlanarak kitleselleşme umuduyla yerel çapta burjuva partiler hatta burjuvalarla eylem birliğine girmekten geri durmamak oldu. Ama bu, yalnızca burjuva liberal kitle hareketi üretir, devrimci kitle hareketi değil. Karabük Demir Çelik deneyi çok iyi gösterdi ki yerel burjuvaziyle işbirliği yalnızca işçi hareketinin potansiyelini söndürerek liberalleştirir, kapitalizmle kaynaştırır.

Antep ve Bursa mitingleri, emperyalizme karşı mücadele konusunu kapsıyorlardı.

EP il örgütleri ve Evrensel yazarları, kitlelerin antiemperyalist taleplerini haykırmak için her iki mitingde de katılma çağrısı yaptılar.

Komünist ve devrimci hareket, elbetteki antiemperyalist talepleri yaymak için, emperyalist ambargoyu protesto için ve "bedelsiz ithalat" dalaşının arkasında yatan gerçekleri açıklamak için mücadele eder.

Ama komünist ve devrimci hareket, emperyalist ambargoyu protestoyu, Gaziantep sanayi ve ticaret burjuvazisiyle, emperyalist uşağı ve emperyalist politikaların savunucusu burjuva partilerle birlikte değil, bağımsız bir tarzda gerçekleştirir. Ki, ancak o taktirde emperyalizme karşı mücadeleyle kendi ülke burjuvazisinden de bağımsız bir işçi emekçi devrimci kitle hareketini geliştirebilir.

Yine, komünist hareket, "bedelsiz ithalat" yasasının, burjuva partiler ve tekellerin it dalaşı olduğunu, işçi kıyımının bizzat yerli tekellerle emperyalist burjuvazinin ortak suçu olduğunu gerçeğini bıkmadan açıklar.

Başka emperyalist tekellerle it dalaşında Fiat ve Renault emperyalist tekelleri ve Koç ile OYAK yerli tekellerinin kuyruğuna asla takılmaz. Ama Evrensel yazarı İ. Sabri Durmaz, "Ülke sanayii"ni çökertiyor kaygısıyla ve işçilerin taleplerini dile getirmeleri için, Koç'lar Oyak'lar için eylem yapan Özbek'in mitingine katıl çağrısıyla, Fiat-Renault ve Koç-Oyak tekellerinin-diğer emperyalist tekellerle çıkar dalaşında-arkasına işçi sınıfı kitlelerini bağlamak politikasına düşüyor. Ayrıca, yerli tekellerin işçi kıyımı suçunun üstünü örtüyor.

EP ve Evrensel yazarları, Antep ve Bursa mitinglerinde burjuvaziyle eylem birliği içinde antiemperyalist mücadele vermek tavrına düşüyorlar. Revizyonist üç dünyacı tavırları yeniden hortlatıyorlar. EP'liler daha geçen yıllarda -kendilerinin de eleştirdikleri— Brezilya Partisi'nin düştüğü yere burjuvaziyle ittifak içinde sözde antiemperyalist mücadele revizyonist çizgisine kendileri de düşmüş oluyorlar.

Bu tavırlar sonrası süreçte, yaşanan sessizlik, bir anlık EP'in geçici ve biraz da rastlantısal uzlaşıcı yalpalamasıyla, sessizlikle geçiştiriyor, yanlış izlenimi veriyse de EP oportünizminin gerçeği böyle değildi.

EP'in oportünist yazarları, burjuvaziyle uzlaşma çizgisini ve üç dünyacı gerici politikayı teorize etmekte gecikmediler.

"Antep orta ve küçük sanayicileri de dahil olmak üzere, küçük esnaf, zanaatkar vb. halk kesimlerinin, Irak ambargosunu ve pazar üzerindeki baskıları ve sıkıntıları dile getiren miting çağrıları oldu. Bu konuda alınacak taktik bir tutumun işçi sınıfı açısından stratejik önemi nedir? Günlük çıkarları açısından bakıldığında, işçilerin, dön kendilerine karşı en acil talepleri için mücadele ettikleri küçük ve orta sanayicilerin de katıldığı (Özgürlük Dünyası'nın, oportünist yazarı gerçeği biraz çarpıtıyor, orta çaplı sanayici ve tüccarların ve sosyal demokrat belediye başkanının desteklediği değil, öncülük ettiği bir mitingti ve EP dahil

diğerleri onların kuyruğuna takıldılar-PD.) bir miting desteklemeleri anlaşılabilir. Ama sınıfın ve emekçi sınıfların uzun vadeli çıkarları, partinin stratejik bakış açısı gözönüne alındığında, sınıf bilinçli işçilerin, orta burjuvazinin de dahil olduğu halk kesimlerinin kısmi de olsa antiemperyalist, anti-tekelle taleplerini desteklemesi, program hedefleri açısından, orta burjuvazinin tarafsızlaştırılması, bağımsızlık talebini tutarlılıkla savunma, ulusal ve halkçı ekonominin propgandasını yapma konusunda işçi sınıfına olanak sağlar. En önemlisi, emekçi halk kitleleri gözönünde, işçileri, sadece kendi dar çıkarlarını savunmakla yetinen bir sınıf olmaktan çıkarıp toplumun ve ülkenin çıkarlarını gözetken toplumsal mücadelede dikkate alınması gereken bir güç olarak algılanmasını sağlar." (boldlar -PD'nin) (Mehmet Erdal, Teori, Taktik ve Günlük Mücadele, Özgürlük Dünyası, s. 86, sf. 29).

"Bergama köylülerinin taşıdığı M. Kemal posterleri ile, işbirlikçi egemen sınıfların elinde şovenizmin ve ırkçılığın bayrağına dönüştürülmüş Atatürk imajı karşı karşıya duruyor." (A. Cihan Soylu, Emek, 31 Ağustos 1997, aç. PD).

EMEP'le aynı çizgideki bu önde gelen oportünist yazarları burjuvaziyle uzlaşma ve üç dünyacı işbirliği politikasını teorik dayanaklarıyla savunmada pervasız davranıyorlar. Program ve strateji sorunu olarak koyuyor ve savunuyorlar. Orta burjuvazi ve politik temsilcilerine tecrit ve karşıdevrimle birlikte savaşanlara da tasfiye politikası değil tarafsızlaştırma ve geçici ittifak politikası, orta burjuvaziye halk içinde ele alan görüş, maocu, burjuvaziyle uzlaşma politikasıdır. Yalnızca işçi sınıfının kesintisiz devrim stratejisine karşıt olmakla kalmaz, Çin devriminden çok daha farklı olarak Türkiye'de politik bakımdan da tümüyle gericileşmiş olan bu sınıfla, "taktik ittifak"a girmek, "tarafsızlık" beklemek, küçük burjuva liberal işçi politikasıdır. İşçi sınıfının devrimde hegemonyasını baltalayıcı liberal ve gerici "ulusal" "orta" burjuvazinin kuyruğu-

na takarak devrimi reformize ederek yenilgiye uğratma politikasıdır. Ekonomik baskı nedeniyle, emperyalistlere ve tekellere karşı, antiemperyalist, anti-tekellere bağımsızlık ve ilerlilik beklemek, ekonomist gerici bir mantıktır. Burjuvazinin kuyruğuna işçi sınıfı hareketini takmaktan başka bir rol oynamaz.

Ama yukarıdaki gerici teorik görüşlerin günahı bununla sınırlı değil. Gericiyi daha fazla gelişmiş olan orta burjuvaziye desteklemek ile "toplum ve ülke çıkarlarını gözetmek", "ulusal-ülke" ekonomisini savunmak, "toplumun çıkarını" savunmak politikası gerici üç dünya teorisinin "emperyalizme karşı yerli burjuvaziye işbirliği" politikasından başka hiçbir şey değildir. EMEP'li oportünist yazar "önderler" üç dünyacı bu gerici politikayı vaaz edecek denli revizyonizme batmışlardır.

Bu gerici politikayla paralel olarak, EMEP'li yazar M. Kemal'in ulusal mirasçılığına da soyunuyor, kemalizm kuyrukçuluğunu da vaaz ediyor. Bergama köylülerinin antiemperyalist mücadelede, yanılarak bayrak yapmaya çalıştıkları "M. Kemal posteri"ni, EMEP'li yazar, gerçekten ve bilinçle ulusal motif ve miras olarak görebiliyor. Kemalizme karşı yürütülen onca mücadelenin ardından '60'ların kemalizm hayranlığına dönmek yalnızca tradeji değil, trajikomiktir de.

EP'li revizyonist yazarların bu üç dünyacı gerici politikasıyla, gerisinden yürüdükleri tescilli işbirlikçi revizyonist Perinçek'in sözde emperyalist Kuzey'e karşı ezilen Güney dünyasını, burjuvazilerini, ülkemizin burjuvazisi ve devletini, MGK'yı savunan gerici politikası arasında ne fark var? Perinçek'in sadık izleyicisi EP'li revizyonist yazarlar

bizlere "Perinçek yetiştirmeleri" olarak kara çalacak denli düzeysiz yalancılık yapacaklarına, Perinçek'in gerici üç dünyacı politikalarına düşmemeye çaba harcamaları gerekmez miydi?

Özgürlük Dünyası'nın revizyonist yazarları, burjuvaziye uzlaşma politikasına battıkça devrimci hareketle "kopuş stratejisi" adını verdikleri politikayı dile getirip uyguladılar. Köprüleri bir daha kurmamak üzere yıkmayı uygun gördüler ve tabanlarına da benimsetmeye çalıştılar. Bu, bu çevrenin, devrimcilikten kendiliğindenciliğin değişik türevleri ve yasalılığa geçmesiyle uyumluydu. Ama Özgürlük Dünyası'nın revizyonist yazarları, kitesini devrimci harekete düşmanlık içine sokmak için, daha pervasız kara çalmalara giriştiler: "Terörist sosyalizm", "gürültü grupları", "gericiler"! Orta burjuvaziye ilerlilik atfeden bayların devrimci hareketi nitelemeleri kendilerinin bu konuda da TKP-Aydınlık konumuna gerileyip çürüdüklerinden başka bir şeyi göstermiyor, getirmiyor.

EMEP revizyonizmi; kendiliğindenci oportünizmiyle, burjuva anayasal demokratizmiyle, yasalılığıyla, üç dünyacı politikasıyla, reformizmin bataklığında batmaya özgürdür. Bu özgürlüğüyle, kopuş stratejisi izlemesi de -kara çalmaları liderlerinin kendi seviyesizliklerini gösterir yalnızca biz marksist leninist komünistlere ve tutarlı devrimcilere yalnızca onur verir.

* Burada okuyucuya kolaylık olsun diye dönemlere ayırma, TDKP politikalarındaki değişikliğe göre yapıldı.

** 1983'te TDKP Ecevit'le ittifak yapılması gerektiğini savunmuştu.

GÜNEY KORE İŞÇİ SINIFI HAREKETİ'NİN "GECİKMİŞ YÜKSELİŞİ"

* *Hochul Sonn*

(Çeviren: *Hakan Deniz*)

Güney Kore, genellikle, bir zamanların yardımı muhtaç ülkesinin en başarılı NIC'lerden (1) birine dönüşümünden sözeden, ekonomik başarı hikayesi olarak tanınır. Fakat bu başarının, dünyanın en uzun çalışma saatleri ve dünyanın en yüksek iş kazası oranı ile örneklenebilen, Kore işçi sınıfının acımasızca sömürsü sayesinde olanaklı kılındığına, yorumcuların çok azı dikkat eder. "Zayıf işçi sınıfı" ve Kore'de sınıfsal politikanın yokluğu bu aşırı sömürüyü kolaylaştırdı.

Buna rağmen, 1980'lerden itibaren G. Kore işçi hareketi hızla gelişti. Sonunda, devletin ve sermayenin şiddetli baskılarına rağmen, bağımsız ve ilerici fakat yasadışı sendikaların uzun zamandır beklenen ulusal konfederasyonu KCTU (Korean Confederation of Trade Unions=Kore İşçi Sendikaları Konfederasyonu) 1995'te kuruldu. Bütün dünyanın bildiği gibi, bu yeni güçlenen hareket ile hükümetin "neoliberal" politikalarının çatışması, Kore tarihindeki ilk genel greve yol açarak hükümetin fiili yenilgisi ile sonuçlandı.

TARİHSEL ZEMİN

Genelde ilerici hareketler ve özellikle işçi hareketi açısından bir çeşit "Kore istisnası" vardır. G. Kore, iki yönden istisnadır. Bu tür

hareketlerin "geçmişteki yokluğu" ve "gecikmiş yükselişi".

3. Dünya standartlarına göre değerlendirildiğinde bile, G. Kore işçi hareketi 1980'lere kadar istisnai düzeyde zayıftı. İşçi hareketleri komünizmle bir tutuluyordu ve "sınıf" kelimesi akademik alanda dahi yasaktı. Bunun bir kaç nedeni var.

1.Kore savaşı ve ulusun bunun ardından gelen bölünüşünün sonucu olarak ideolojik mücadele alanının aşırı ölçüde darlığı.

2.Sendikalar üzerindeki devlet baskısı ve "devlet korporasyoncusu" kontrol.

3.Sanayinin esas olarak küçük fabrikalara dayalı biçimlenişi nedeniyle işçi sınıfının dağınıklığı.

Ulus çapındaki eğitim tutkusunun sonucu olan yüksek düzeydeki toplumsal hareketlilik ve sınıftaki buna bağlı bireycileşme.

Fakat, 1980'lerin başında birşeyler değişmeye başladı. 1980'de, Cumhurbaşkanı Park suikastı ardından gelen birkaç aşamalı askeri darbe sırasında, ordunun resmi rakamlarla 200, fakat iddialara göre 2000 sivil öldürdüğü Kwangju katliamı, G. Kore'deki radikal hareketleri Kore savaşından bu yana ilk kez canlandırdı. Sonuç özellikle öğrenciler arasında ani bir "Marksizm pat-

laması"(2) ve radikal hareketler oldu.

Bu hareketler, 1970'lerin ağır, sanayileşmesi ile yeni ortaya çıkan işçi sınıfı içinde yavaşça yayıldı. Küçük fabrikaların baskın olduğu dönemdeki parçalanmış işçi sınıfının aksine, sanayinin yeni koşullarında yüksek derecede yoğunlaşmış bütün ekonomiyi felç edebilecek stratejik güce sahip, fakat "premodern" iş ilişkileri ve koşullarının acısını çeken bir sınıf ortaya çıktı.

Bu yüzden, özellikle Sovyet blokunun çöküşünden sonra dünyanın birçok yerinde marksizm benzeri görülmemiş bir kriz içindeyken, G. Kore'de marksizm de işçi sınıfı hareketi de benzeri görülmemiş bir "patlama" ve "yükseliş" yaşadı. Özellikle, askeri hükümetin egemenliğini sürdürme planına muhalefet eden 1987'deki Haziran Halk Hareketi ile kazanılan "demokratikleşme" bu eğilimi hızlandırdı. Baskıcı devlet aygıtının zayıflaması, Kore işçi sınıfının uzun sessizliğini kırıp tüm ülkede sokakları doldurduğu tarihi Büyük Temmuz-Ağustos İşçi Hareketi'ni ateşledi.

Bu hareket kısmen, asıl derdi "düzen" ve "ekonomi" olan orta sınıfın düşmanca yaklaşımı yüzünden yenildi. Fakat yenilginin asıl nedeni işçi hareketinde merkezi bir örgütlenme ve önderliğin olmamasıydı. Hareketin kendisi yeni bir sendikal önderliği ortaya çıkardı. Yeni önderler, insanlık dışı iş koşullarına karşı mücadelede yasal sınırları aşmayı ve bazen şiddet içeren, öz savunma biçimlerini kullanmayı da içeren "militan sendikacılık" dedikleri yolu benimsediler. Bu yeni militanlık, Amerikan Askeri Yönetimi'nin Japon sömürgeciliğinden kurtuluşun ardından tabandaki solcu sendikaları etkisizleştirmek için örgütlediği ve tarihi boyunca sadece hükümet tarafından kontrol edilmekle kalmayıp aynı zamanda diktatörlüğü destekleyen FKTU'nun (Kore İşçi Sendikaları Federasyonu Federation of Korean Trade Unions) uzlaşmacı ve bağımlı yaklaşımı ile keskin bir zıtlık oluşturdu.

Örneğin, "militan sendikacılık", Kore'deki

en büyük fabrikalardan biri olan Hyundai Ağır Sanayi'sinde devletin şiddetli baskısına karşı her yıl tekrarlanan grevlere yol açtı. Her seferinde devletin yanıtı, onbinden fazla özel görev kuvveti polisini kullanmak ve sadece kara değil, deniz gücü ve helikopterleri de harekete geçirerek bilinen çok yönlü ve büyük askeri operasyonlar yapmak oldu.

1989'da yasadışı demokratik sendikaların önderliği, sendikalar arası bölgesel dayanışmanın yalnızca aynı sektördeki sendikaların dayanışmasından çok daha etkili olduğunu kavrayarak, polis baskısına karşı mücadele etmek için bölgesel temelde örgütlenen Demokratik Sendikalar Ulusal Konseyi'ni kurdu. KCTU, bu konseyden ortaya çıktı.

Sovyet Bloku 1987'de çökmeye başladığında, doğal olarak radikal hareketler her yerde bu ters akıntının sıkıntılarını yaşarken Güney Kore'de bunun etkileri bir ölçüde ertelendi. 1990'a kadar, birçok eylemci ve ilerici aydın Perestroykanın sosyalizmi güçlendirdiğine inanıyordu. Fakat askeri darbenin başarısızlığı ('91 yazındaki başarısız "Kızılordu darbesi"ni kastediyor çn.) ve Sovyetler Birliği'nin 1991'deki çöküşü, Koreli radikal hareketlerin en azından, marksist bir yeraltı partisi ve açık bir sosyalist parti kurma çabalarının genç alevleri üzerinde, soğuk duş etkisi yaptı. Birçok önder, özellikle de aydınlar, açık beyanlarla hareketi terketti. Fakat işçi sınıfı hareketi farklıydı. Sovyetler Birliği'nin çöküşü yeni sendikal militanlığı bastırmadı. Çünkü, işçi hareketinin dayandığı temel, Sovyetler Birliği'nin ya da dogmatik marksizmlenin varlığı değil, Kore kapitalizminin çıplak gerçekliği idi.

Tekelci sermayenin ve sözde "demokratik" ve "sivil" hükümetin vahşi baskısına rağmen, bu yeni işçi hareketi birçok kahramanca direnişi başarıyla örgütledi ve kilit sanayi dallarında etkisini genişletti. Sonunda, 1995'te Kore'li işçiler FKTU karşısında,

daha önce benzeri bulunmayan KCTU'yu, yalnızca demokratik bir işçi hareketi değil, aynı zamanda "gerçekten demokratik bir toplum" yaratma platformuyla kurdular. Böylece, Kore'de ilk kez bağımsız bir sendika federasyonu oluştu.

Genel grev sürecinde KCTU'nun yaklaşık bin sendikaya bağlı yarım milyon üyesi varken, daha eski olan FKTU'nun 1,2 milyon üyesi vardı. Fakat KCTU Kore'nin üç can alıcı sanayi dalında tüm kontrolü elinde tutuyordu. Otomotiv, gemi inşası ve ağır sanayi. Bunun yanında, toplu taşımacılık ile hastaneler, medya ve araştırma enstitüleri gibi kilit önemdeki beyaz yakalı işçiler arasında.

TARİHİ GENEL GREVE SEBEP NEYDİ?

Kore'deki son genel grevi anlayabilmek için, Güney Kore iş ilişkileri hakkında temel bilgilere sahip olmak gerekir. Kore çalışma yasalarında da (iş hukuku çn.) işçilerin temel haklarını sınırlayan birçok premodern, antidemokratik madde vardı. Bunların tipik örnekleri "dört yasak"tır... 1) İş uyuşmazlıklarında "üçüncü kişilerin müdahalesi" yasağı, 2. Hükümet kontrolündeki antidemokratik FKTU'ya tekelsel bir egemenlik sağlayan birden çok sendikanın yasaklanması, 3) Memurlara ve öğretmenlere örgütlenme yasağı, 4) Sendikaların politik etkinliklerde bulunması yasağı.

KTCU önderliğindeki Kore işçi sınıfı bu insanlık dışı sistemi demokratikleştirmek için çok sayıda direniş gerçekleştirdi. Hükümet, sadece antidemokratik iş yasalarını değil, kötü ünlü Ulusal Güvenlik Yasası gibi başka kanunları da kullanarak bu direnişleri bastırdı. Bugünkü rejimde, cezaevlerindeki siyasi mahkumların en büyük bölümünü işçilerin oluşturması gerçeği bu durumu açıkça ortaya koyuyor.

Fakat, iş uyuşmazlıklarının ekonomik ve toplumsal zararları hızla yükselerek rejimin bunları daha fazla sürdürmeyeceği bir

noktaya vardı. Bu problemi çözmek amacıyla, bugünkü sivil hükümet, 1993'deki ilk döneminde büyük bir reform planının parçası olarak çalışma reformu yapmayı denedi. Sermaye özellikle de Kore'nin aile mülkiyetindeki Konglamera'ları (3) olan CHAEBOL'lar buna, yatırım yapmayı reddederek "sermaye grevi" ile karşılık verdi. Sonuçta, ekonomi zayıfladı. Ve hükümet reformdan vazgeçerek işçilere karşı eski uygulamalarına geri döndü.

Bilindiği gibi, 1980'lerin ortalarına kadar Güney Kore, ucuz ve yüksek disiplinli işgücüne dayalı ihracata dönük sanayileşme ile sağlanan hızlı ekonomik büyümenin en başarılı örneklerinden biriydi. Fakat '80'lerin sonunda durum değişmeye başladı. Kore'nin "uluslararası rekabet gücü" işçi hareketindeki gelişimle hızla yükselen ücretler ve Güneydoğu Asya'da ortaya çıkan ikinci kuşak NİC'ler ile Çin'den kaynaklanan rekabet karşısında geriledi. Aynı zamanda ekonomik gelişmenin iki motoru olan devlet eliyle sanayileşme ve CHAEBOL yapısı büyüsunü kaybetmeye başladı. Aşırı devlet müdahalesi ve düzenlemesi olumsuz bir etkene dönüştü.

Tekil şirketlerden çok, aşırı derecede büyümüş CHAEBOL gruplarının rekabet gücüne dayanan ekonomi giderek daha da verimsizleşti. Sonunda, Uruguay Toplantısıyla belirginleşen globalizasyondaki ivmelenme büyük ölçüde ihracata dayalı Kore ekonomisinde yeni bir krize yol açtı.

Koreli kapitalistler, bu yapısal krizi aşmak için, esnek birikme olarak tanınan bir tür "bağımlı Post-Fordist birikim rejimi" olan "yeni iş idaresi stratejisi"ni (4) geliştirdiler. Ayrıca asıl amacının uluslararası rekabet gücünü artırmak olduğunu ileri sürerek, uluslararası neoliberalizmin Kore versiyonu olan Sekehwa'yı (tam globalizasyon politikası) devlet eliyle ortaya koydular. Böylece, devlet giderek daha fazla bir "kalkımcı sivil diktatörlük", daha açık söylemek gerekirse "önce uluslararası rekabet gücü, son-

ra demokrasi ve bölüşüm" sloganı ile desteklenmiş bir "uluslararası rekabet diktatörlüğü" biçimine dönüştü.

Bu girişimler, işçi sınıfının güçlü direnişi ile karşılaştı. Bu yüzden sermaye esnek birikim stratejisinin önünü açmak için iş kanunlarını değiştirmek zorunda kaldı. Son olarak globalizasyon politikasını uygulamak amacıyla OECD'ye katılma kararı, hükümeti asgari uluslararası normları sağlamak için eskimiş yasaları "modernleştirmeye" zorladı.

Bu çapraz ateşin basıncı altında, 1996 yazında, Kim rejim yasalarını birbirine zıt iki ayrı yönde düzeltmeye karar verdi. Uluslararası baskıları ve sınıfın taleplerini karşılamak için, memur ve öğretmenlerin örgütlenme hakkı hariç "Dört Yasak"ı kaldırarak "kolektif iş ilişkileri"nde reforma kalkıştı. Aynı zamanda, işten çıkarmayı (5) kolaylaştırarak, sözleşme dışı işçi (6) çalıştırılmasına izin vererek sermayeye "bireysel çalışma ilişkileri"ni sıkılaştırma olanağı tanımaya karar verdi.

Kapitalistlerin, Kore'de, işten çıkarma koşulları gibi bireysel iş ilişkilerinin gelişmiş ülkelerden daha "ileri" olduğu hakkındaki sızlanmaları sonucunda, Kore ve Batı arasındaki farklılık, yani Kore'de sosyal refahın çok yetersiz olması hiç dikkate alınmadan hükümet ikna edildi. Sosyal refah harcamalarının hükümet bütçesine oranı açısından Kore utanç verici bir düzeyde, dünya sıralamasında 132. sırada bulunuyor. Yeni çalışma yasasını emek ve sermayenin katılımı ve uzlaşması ile hazırlayarak devlet iş yaşamında Batı tarzı "demokratik toplumsal uzlaşma"yı uygulamaya koymayı umut etti.

Fakat, KCTU bunu, yeni bireysel iş ilişkilerini kabul edemeyeceği açıklamasıyla yanıtlarken, sermaye de yeni kolektif iş ilişkilerini reddetti. Yeni çalışma yasası tüm sınıf mücadelesinin savaş alanı haline geldi.

GENEL GREV'DE NE OLDU?

İşçilerin de, sermayenin de onayını almadan önce devlet yasayı onların rızası olmadan

değiştirmeye yöneldi. Bu sırada ekonomik kriz ağırlaştı. Ekonomik büyüme yavaşladı. Birçok şirket, özellikle de orta ve küçük ölçekli firmalar büyük oranda iflas etti. Aynı zamanda, ihracat geriledi ve ticaret açığı iyice büyüdü. Kore harikası buharlaşmış gibiydi.

Bu noktada, Kim Young-San hükümeti iki kilit konuda felaket denebilecek stratejik kararlar verdi. Ekonomik durumun kötüleşmesi ve Chaebol'ların çığıllıkları, iktidar bloku içindeki reformcular karşısında "önce ekonomi" diyen neo-liberalleri güçlendirdi. Sonuç ise sermayenin talepleri karşılarken çalışma yasalarındaki belirleyici yasaların kaldırılması reformunun ertelenmesiydi. Yeni yasa, zaten antidemokratik olan iş ilişkilerinde gerilemeyi ve sermayenin Kore işçi sınıfına karşı devlet destekli vahşi bir topyekün saldırısını temsil ediyordu.

İkinci karar da birincisi kadar önemliydi. Yaklaşan Başkanlık seçimleri ve yıllık toplu-sözleşme görüşmelerine bağlı bahar direnişleri yüzünden yakın gelecekte yasayı değiştirememenin korkusuyla, hükümet mümkün olan her yolu kullanarak yasayı 1996 sonundan önce çıkarmaya karar verdi. Dahası, yaklaşan Başkanlık seçimleri sırasında Ulusal Güvenlik Planlama Ajansı'nı (7) (KCIA'nın yeni adı) işlerliğe kavuşturmak amacıyla güçlü muhalefete rağmen, Başkan Kim YoungSan, Ulusal Güvenlik Planlama Ajansı yasasını yeni iş kanunu ile birlikte paket olarak çıkarmaya karar verdi. Bu yasa, Kim'in göreve geldiği ilk yıllardaki siyasal reformlar sırasında yetkilerini elinden aldığı, insan hakları ihlalleriyle kötü bir ün yapmış olan bu gizli ajansı yeniden kuracaktı.

Sınıfın tepkilerinden çekinen hükümet, yeni iş yasası taslağını kendi milletvekillerinden bile gizli tuttu. Dahası, önceden hükümetin taslağına siyasi tutuculukları ve yaklaşan seçimde Chaebol'ların gücünden korkmaları nedeniyle çok sınırlı düzeyde karşı koyan muhalefet partileri aniden tavır değiş-

tirdiler. Politik inisiyatifi ele alma çabasıyla ve işçi sınıfına özel bir jest olarak yasanın 1997'den önce çıkmasına karşı çıktılar. Bu değişim, hükümeti iki antidemokratik yasayı gizli askeri operasyonlar gibi yönetilen bir "kaçak oturma" ile basına ve muhalefet partilerine önceden haber bile vermeksizin 26 Aralık'ın ilk saatlerinde yasalaştırmaya zorladı.

Hükümetin bu küstahça tutumu patlamaya hazır barut fıçısını ateşledi. Öncesinde defalarca genel grev tehdidinde bulunan KCTU, genel greve gideceğini açıkladı. Birçokları sonuçtan çeşitli nedenlerle kaygı duyuyordu. Kitlenin başındaki KCTU önderliği daha önce denenmemişti. Tatil sezonu nedeniyle zamanlama avantajı yoktu. Ekonomik durumun kötü olması yüzünden kamuoyunun sınıfa karşı tavrı alması olasılığı kaygılandırıyor. Bu nedenle, KCTU önderliği "esnek bir strateji" uygulamaya karar verdi. Topyekün bir savaş yerine bir tür vur-kaç taktiği olarak çok aşamalı bir genel grev planladı.

Sonuç umulandan çok daha başarılıydı. Kitle anında yanıt verdi. Aslında, öfke yüklü işçiler esnek stratejiyi sert bir şekilde fazla uzlaşmacı olmakla eleştirdiler. Bu yönüyle, grevi somut olarak başlatmakta (KCTU'nun devlet baskısı ile tümünden yok olabileceği korkusu ile) çekingen davranan genç önderliği, son anda greve zorlayan kitleler oldu. Bunun yanında, FKTU da kitlelerden tecrit olmamak için kendi genel grevini başlatarak greve katıldı. Kim rejiminde düşüş içinde olan halk hareketleri de hızla canlandı.

İki antidemokratik yasaya karşı ulusal bir cephe örgütlendi ve sadece halk kesimleri değil, "sivil örgütlenmeler" (8) (orta sınıf temelli toplumsal hareketlerin bir Kore versiyonu) de bu cepheye katıldı. "Sıradan vatandaşlar", özellikle de grevlere düşmanca yaklaşan genelde tutucu "yeni orta sınıf", yeni çalışma yasasının iş güvencesini yok etmesi yüzünden bu seferki grevi destek-

ledi. Polisin şiddetli müdahalelerine rağmen hükümeti teşhir etmek için ülkenin her yerinde her gün büyük gösteriler düzenlendi. Temel sanayi dalları felç oldu. Devletin otoritesi neredeyse felç oldu. Kamuoyu, hükümeti şaşkına çevirdi. Yabancı demokratik hareketler ve işçi hareketlerinden uluslararası dayanışma yağdı. Bu yüzden yasaya aykırı davranışların cezalandırılacağına dair peş peşe uyarılarına rağmen, halka açık bir yerde yaptıkları açlık grevi merkezinden genel grevi yöneten KCTU önderlerini hükümet tutuklayamadı.

Duraklamalarla 20 gün süren grevin üç aşaması boyunca KCTU önderliğindeki 528 sendikadan 400 binden fazla işçi bir kereden fazla ve günlük ortalama olarak her gün 168 sendikadan 190 bin işçi greve katıldı. Grevlere ve kitle gösterilerine katılanların toplam sayısı sırasıyla 3.6 ve 1.1 milyonu buldu. FKTU'nun sayıları da bunlara eklendiğinde rakamlar ikiye katlanabilir. Ancak, KCTU ile rekabet edebilmek için resmi sayıları abarttığından, verilerinin güvenilirliğinden emin olan yalnızca FKTU. Bunların yanından 22 ülkede destek gösterileri ve çeşitli yabancı işçi örgütlerinin 223 dayanışma mesajı var.

En sonunda, grevin önceden duyurulan aşamasından hemen önce, Başkan utanç verici bir özür dileyişle hatasını kabul ettiği ve çalışma yasasının yeniden ele alınacağına söz verdiği bir açıklama yapmak zorunda kaldı. Bu işçi sınıfına fiili bir teslim oluştu.

GREVİN OLUMSUZLUĞU

Yanan kıvılcımlar hala var. KCTU, savaşın daha bitmediğini söylüyor. Fakat artık durum netleşti, savaş fiilen sona erdi. Kesin olmasa da geçici bir bilanço çıkarmasının vakti geldi. Söz verildiği gibi, hükümet muhalefet partileriyle görüşerek iş yasasını düzeltti. Sonuç hükümetin ilk taslağına benziyor. Dört yasak, memur ve öğretmenlerin örgütlenme hakkı hariç kaldırılıyor. Bu nedenle KCTU, Kore işçi sınıfının sadece fiili değil resmi temsilcisi haline geldi. Sendika-

ların FKTU'dan KCTU'ya geçişi çoktan başladı. Aynı zamanda küçük sınırlamalarla sermayenin isteklerinin çoğu da karşılandı. Demokrasi kampında yer alanların birçoğu savaşımın yoğunluğu karşısında kazanımın çok az olduğuna inanıyor.

Başkan'ın, iş yasalarını muhalefet partileriyle görüşerek yeniden düzeltme sözünden sonra KCTU önderleri açlık grevini bitirdi ve greve devam etme planını geri çekti. Fakat düzeltilen yasaların işçileri tatmin etmemesi ve bireysel çalışma ilişkilerinin kötüleştirilmesi halinde yeni bir grev yapma tehdidinde de bulundular. Beklenildiği gibi, partilerin bir aylık görüşmeleri sonucunda ortaya çıkan yasa hayal kırıcıydı. KCTU, yasanın Ulusal Meclis'ten geçmesi durumunda dördüncü genel greve gideceğini bildirdi. Fakat, büyük bir CHAEBOL'un iflası ve bununla bağlantılı dev mali skandal ile birlikte üst düzeydeki bir Kuzey Kore'li yöneticinin siyasi ilticası gibi, beklenmedik olaylarla şekillenen yeni politik konjonktür, KCTU'yu bir kez daha sözünden vazgeçmeye zorladı. Yeni iş yasasının değiştirilmesi için savaşımı, yazın yapılan yıllık toplu sözleşme görüşmeleri döneminde yürütmeye karar verdi.

Altın fırsat ve hareketin itilimi kaybedilmişti. Başkan'ın yasayı yeniden yapma sözünden sonra, grevi erteleme kararının can alıcı bir taktik hata olduğu ortaya çıktı. KCTU'nun, grevin 4. aşamasını başlatma tehdidini ilk geri çekişinden sonraki bir ayda konjonktür ikinci geri adımı da zorlayacak yönde değişti. KCTU, en başta grevi erteleyerek avantajını elden kaçırmıyordu sonuç hükümet ve sermayenin tam teslimiyeti olabilirdi. Bu başarılmasa bile, kaba kuvvet karşısında "kahramanca bir görkemli son"un yakın gelecekte –muhtemelen yaklaşan Başkanlık seçiminde bir işçi sınıfı adayı çıkarılmasıyla hareketin yeniden yükselişi ile sonuçlanması çok güçlü bir olasılıktı. "Demir tavında dövülür" basit gerçeğini unutarak KCTU önderliği fırsat elindeyken son darbeyi indirmeyi başaramadı.

KAZANIMLAR, TEHLİKELER, GÖREVLER (9)

Yine de, bu durum grevin taşıdığı tarihsel önemi azaltmaz. Bunun Kore tarihindeki ilk genel grev, özellikle de politik bir genel grev olması gerçeği tarihsel olarak çok önemlidir. Ayrıca, Kore tarihinde ilk kez, Kore işçi sınıfı devlet ve sermayenin topyekün bir saldırısını yenilgiye uğratmayı başardı. Bugüne kadar işçi sınıfı hareketinin görülmedik düzeyde zayıf olduğu bir ülkede kazanıldığını gözönüne alırsak bu zaferin daha da önemli olduğu görülür. Kore aynı zamanda, dışa dönük ekonomik yapısı nedeniyle sermaye tarafından özellikle metropollerde yapısal krizi gidermek için geliştirilen globalizasyon stratejisinden ileri düzeyde zarar gören bir ülkedir. Kore'deki sınıf mücadelesi böylece, ulusal ölçekteki mücadelelerin globalizasyon çağında etkisiz ve hatta gündem dışı olduğundan söz eden alışılmış düşünceye meydan okudu.

Grev, burjuva politikası hakkında işçi sınıfının gözünü açarak ve sınıfı, kendini politik olarak örgütleme acil gereksinimini kavramaya zorlayarak işçi sınıfı hareketinin "tam gelişiminde" (olgunlaşmasına çn.) en az 10 yıl kazandırdı. Bununla da kalmayarak demokratik savaşın içindeki diğer halk güçleri üzerinde ulusal düzeyde önderliğini sergileyerek Kore işçi sınıfı ilk defa olarak dar "ortak" çıkarlarını ifade etmenin ötesine geçti ve kendi sınıfı çıkarları genel olarak halkın çıkarları olarak kavranılan bir tür "hegemon" sınıf olarak davranmaya başladı. Bunun bir sonucu olarak, yakın zamanda yapılan ulusal düzeydeki bir araştırmaya yanıt veren seçmenlerin % 40'tan fazlası, Aralık'taki Başkanlık seçiminde KCTU Başkanı'na oy verebileceğini söyledi. Son olarak bu grev, sermayenin küreselleşmesine ve uluslararası neoliberalizme karşı savaşmak için işçi sınıfının uluslararası ittifakı (dayanışması, birlikteliği çn.), yani "tabandan küreselleşme" yolunda önemli bir dayanak noktası oldu.

Aynı zamanda, G. Kore işçi hareketi birçok tehlike ile karşı karşıya. Aşırı iyimserlikten uzak durmalıyız. KCTU'nun "endüstriyel korporatizm" ve "işletme sendikacılığı" (10) tuzaklarına yakalanarak yeni bir CIO olması tehlikesi var. Yeni çalışma yasasının iş güvencesini kaldırması nedeniyle Kore işçi sınıfı bireycileşme tehlikesiyle karşı karşıya. Küreselleşmenin basıncı ve zayıflamış bir ekonomi işçileri "önce ekonomik canlanma" ya da "önce firmayı kurtarmak" propagandasına onay vermeye itebilir. Bunun yanında, özellikle Kuzey Kore'deki kötü ekonomik durum gözönüne alınırsa, Koreli işçiler "kızıl kompleksi"nin ve "Kuzey Kore faktörü"nü üstesinden gelmek zorundalar. İşçi sınıfı kendini politik olarak örgütlemek için demokratikleşme sonrası Kore'de belirleyici siyasal ayırım olan bölgecilik de yenmek zorunda. Politik olarak örgütlenme başarılı olsa bile, Batı sosyal demokrasisinde olduğu gibi burjuva politikasına eklenme tehlikesi pusuda bekliyor.

Sınırsız uluslararası rekabet çağının özellikle dezavantajlı koşullarında, geç harekete geçen Kore işçi sınıfının önünde belli başlı beş zorlu görev var. İlk olarak, işyerini demokratikleştirmek, çağdışı fabrika despotizmini kaldırmak zorunda. İkinci görev, "sivil toplum" düzeyinde birleşik bir işçi sınıfı yaratmak ve onun üzerinde hegemonyasını kurmak. Bunun için, KCTU ve FKTU, KCTU önderliği altında tek bir ulusal örgütte birleşmeli. Örgütlü işçi yüzdesinin düşüklüğünü dikkate alarak, birleşik sendika bir yandan kendini örgütlerken örgütsüz işçileri de örgütlemeli. İşçi sınıfı içindeki bölgesel, sektörel, firma temelinde, büyüklere karşı küçük firmalar şeklindeki çeşitli bölünmüşlüklerin üstesinden gelmeli. Üçüncüsü, Kore işçi sınıfı, politik olarak örgütlenmeli. Dördüncüsü, başka yerlerdeki işçi hareketleri gibi, daha radikal sosyalist bir bilinç geliştirmekle kitle bağlarını korumak arasındaki zorlu dengeyi kuru-

manın bir yolunu bulmalı. Son olarak sermayenin küreselleşmesi ile başa çıkabilmek amacıyla uluslararası müttefikler edinmek için çok çaba harcamalı.

Geç harekete geçmiş olsa da, Güney Kore işçi sınıfı, sermayenin baskısından kurtulmuş insanca bir topluma doğru zorlu, fakat sağlam adımlar atıyor ve atmaya devam etmeli.

*Yazı, ABD'de yayınlanan *Monthly Review* dergisinin, Temmuz-Ağustos 1997 tarihli sayısından alınmıştır.

Hochul Sonn, Sogang Üniversitesi (Seul, G. Kore) Siyaset Bilimi bölümünde Profesör ve Kore İşçi Sınıfı Araştırmaları ve Politikası Enstitüsü Başkan yardımcısıdır.

ÇEVİRİYLE İLGİLİ NOTLAR

- 1 - NIC'ler: Yeni gelişmiş ülkeler
- 2 - Siyasal veya ekonomik bir mücadele olarak değil, eğitim yoluyla sınıf atlama anlamında.
- 3 - Yığılım, sermaye grubu ya da topluluğu, holding yakın kelimeler, ama tam karşılamıyor.
- 4 - Yeni yönetim stratejisi de denilebilir.
- 5 - "Geçici işten çıkarılma"da (zorunlu ücretli izin gibi) buna dahil edilebilir.
- 6 - Sözleşmeli de olsa geçici (örneğin mevsimlik işçiler. "part-time" çalışma bu "irregular worker" tanımına giriyor.
- 7 - "Ulusal Güvenlik Planlama Konseyi"de denilebilir.
- 8 - "Sivil toplum örgütleri"de denilebilir.
- 9 - Ara başlığı çeviride ekledim. Metinde yok.
- 10 - Bu ikisi sırasıyla "Industrial Corporation" ve "Business Unionizm" olarak geçiyor. "Endüstriyel demokrasi" ve "işyeri sendikacılığı" terimleri uygun görünüyor.

“SOL” DALGA NEREYE KADAR?

18 yıllık Muhafazakar Parti hükümetlerin ardından Tony Blair liderliğinde İngiliz İşçi Partisi ezici bir zafer kazandı. Çok geçmeden Fransa'da da Fransız Sosyalist Parti benzer bir başarıya imza attı. Daha önce İsveç, Portekiz, Yunanistan'da sol partiler hükümeti ve en son İtalya'da “Zeytin Ağacı Koalisyonu” adı altında “sol” partilerden oluşan bir hükümet koalisyonu kurulmuştu. Böylelikle Avrupa neredeyse tamamen “sol”laştı. Avrupa'nın büyük çoğunluğunda sosyalist, sosyal demokrat, işçi ve benzeri isimleri olan burjuva “sol” partiler ya tek başına hükümet oldular ya da Hollanda, Danimarka, Avusturya, Finlandiya, İrlanda, Lüksemburg ve Belçika'da olduğu gibi hükümet koalisyonlarının ortağı. Doğu Avrupa'da yeniden “sol”a dönüş yakın dönemene damgasını vurdu. Önce “Doğu” Avrupa'nın tekelci devlet kapitalizmleri bir bir yıkıldı. Komünist etiketli, güçlü (!) partiler tarumar oldu. Çoğu CIA beslemeli, emperyalizm destekli sağcı, ekonomik politikaları açısından liberal partiler yeni iktidarın sahipleri ilan edildiler. Eski komünist partiler kendilerini “yeni” sürece “uyarladılar”; isimlerini, örgütlenme biçimlerini, programlarını değiştirerek kendilerini yenilediler. Yıkımı büyük gürültülere yol açan eski partiler, çok geçmeden serbest seçimler yoluyla bir kez daha yönetimi devraldılar. Bu hızlı gelişme ve dönüşümdeki çabukluk birçok kesimde şaşkınlık yaratmıştı.

Farklı tarihi süreçlerin ürünü olsalar da Avrupa'nın her iki yakasındaki “sol”a yönelim benzer iktisadi ve politik oluşumların yarattığı sonuçların ürünüdür. Fakat Avrupa bir yana dünyanın bir başka bölgesinde Latin Amerika'da en köklü politik geleneklere sahip Meksika'da 70 yıllık Kurumsal Devrimci Parti'nin aldığı seçim yenilgisi ve “sol” partilerin seçim zaferi ile hükümete gelmesi, “sol” dalganın Avrupa'nın dışında da “muhafazakar”, “sağcı-liberal” hükümetlerin duvarlarını sarsmaya başladığını gösteriyor.

“Sol” dalga, yalnızca “sol” tandanslı siyasal partilerin güçlenmesi, bir çok yerde tek başına hükümeti oluşturmaları ya da koalisyon ortağı olmayı başarmaları biçiminde izah edilemez. Yakın süreçte “sol” söyleme ilginin bir hayli arttığı görülüyor. Burjuva bilim adamları arasında “Marks birçok yönden haklıydı” görüşü yaygınlık kazanmaya başlarken, üniversitelerde de marksizme ilginin arttığından sözedilebilir. “Sol”a ilgi, bu elit entelijensiya ile sınırlı değildir. Che Guevera'nın dünya çapında bir kez daha ilgi odağı haline gelmesi, Che resim ve figürlerinin basılı olduğu her türlü malzemenin derin bir ilgiye mazhar olması ve yine aynı Che'nin 13 yaşındaki ABD'li genç kızların tişörtlerini süslemeye başlaması, '68'in en çok bilinen “gerçekçi ol, imkansız iste” sloganının yeniden yaygınlaşması sadece kapitalistlerin her şeyi me-

talaştırdığı gerçeği ile izah edilemez. Tıpkı Perulu devrimcilerin aylar süren Japon Büyükelçiliği işgalinin dünya çapında Tupac Amaru şahsında yarattığı sempati halesinin geçici bir romantizm olarak açıklanamayacağı gibi. Keza yeri gelmişken Meksika yerlilerinin isyan çığılığı EZLN'nin adı anılmadan geçilemez. Bütün bunlardan da anlaşılacağı gibi, farklı anlamlar yüklenmiş olmasına karşın “sol”a politik olduğu kadar kültürel ve etik bir yönelimden bahsetmek gerekir. Ama bütün bunların bir toplamı ve sonuçlarının nedeni olarak, birikmiş ve hızla birikmeye devam eden bir devrimci tepkiden ve bu tepkinin karşılığı olarak adı açıklıkla tanımlanmamış bir özlemden söz edilmelidir.

Tepki; son 25-30 yıldır dozu artarak büyüyen ekonomik, ideolojik, politik, kültürel ve etik kapitalist saldırı dalgasının dünya emekçi halklarında ve genel olarak ilerici insanlıkta yarattığı artan hoşnutsuzluğun sonucudur.

Özlem; bu hoşnutsuzluğun yarattığı arayıştır.

KAPİTALİST SALDIRININ TARİHSEL ARKA PLANI

Dünya kapitalizmi, II. emperyalist savaşın ardından nispeten sancısız bir gelişme dönemine girdi. Almanya ve İngiltere savaşta yeni çıkmışlardı. Her iki ülke de harap haldeydi. İngiltere ve Fransa savaşın galip tarafında yer alsalar da savaş yılları onların da ekonomilerini yıpratmış, zayıflatmıştı. Diğer Avrupa ülkelerinin durumu da pek farklı değildi. “Üzerinde güneş batmayan imparatorluk” eski gücünden uzaklaşmıştı. ABD, emperyalist liderlik yarışında öne geçmişti. Savaş yıkıntıları arasında kendine gelmeye çalışan kapitalist Avrupa ülkelerine karşın ABD süreçten güçlenerek kapitalist dünya liderliğini tam anlamıyla ele geçirerek çıkmıştı.

Savaşın hemen ertesinde Avrupa ikiye bölünmüş; bir tarafta sosyalist SSCB'nin

desteğinde halk cumhuriyetleri kurulmuş Doğu Avrupa, diğer yandan emperyalist ABD hamiyesinde burjuva Batı Avrupa. ABD, sosyalist Avrupa'ya karşı burjuva Avrupa'yı yeniden ayağa dikmek için üstün bir çaba gösterdi. Avrupa'ya yoğun ABD sermaye akışı gerçekleşti. Bu arada Türkiye ve Yunanistan da “bu yardımdan” yararlandılar.

ABD liderliğinde, sosyalizme yönelen Doğu Avrupa ülkelerine karşı, sıkı sıkıya kenetlenen kapitalist Avrupa ülkelerinde savaş sonrası ilk on yıl deyim yerindeyse her açıdan bir yeniden imar dönemi oldu.

Söz konusu dönemde (1950-60) Avrupa halkları “refah toplumu” demagojisi ile avutuldu. Yaşam koşullarında meydana gelen kimi iyileştirmeler, işsizliğin neredeyse yok olma seviyesine düşmesi, dahası işgücü eksikliğini giderebilmek amacıyla Portekiz, Türkiye, Yunanistan gibi ülkelere işgücü “ithalatı”na yönelmesi, yaygın sosyal güvenlik uygulamaları, işsizlik sigortası, eğitim ve sağlıkta emekçiler yararına düzenlemelere gidilmesi, geniş emekçi yığınları arasında burjuva “sosyal devlet”e olan inancı pekiştirdi. Bu dönemde devletin istihdam ettiği işçi sayısı arttı. Devlet KIT'leri giderek çoğaldı. İşsizlik sigortası, hastalık ve sakatlık yardımları ile emeklilik ödenekleri önemli oranda artışlar kaydetti.

Bütün bunların sonucunda Avrupa “eski günlerine” dönmekle kalmıyor, eskisinden daha güçlü olma olanaklarını yakalıyordu. Üretimdeki büyük gelişmeler, geri kapitalist ülkelere yönelik emperyalist ilişkilerle birleştiğinde Avrupa'nın sanayisi gelişmiş ülkelerinde zenginlik artıyor, bu artış işçilerin ve diğer emekçilerin yaşam koşullarında iyileştirmeler biçiminde yansıyor.

1960'ların ikinci yarısından sonra durum değişmeye başladı. ABD'nin lokomotif olduğu, mali piyasaların dolara endekslediği bu sistem '70'lere gelindiğinde önce sarsıldı, sonra çöktü. Aşırı üretim krizi bir kez daha ve kaçınılmaz olarak kapitalist

sermaye birikiminin yakasına yapıştı. Petrol krizi ile sarsıntının sonuçları daha da ağırlaştı. Enflasyon yükselmeye, işsizlik önemli artışlar kaydetmeye başladı. Tekeller arası rekabet daha da kızıştı. Sermaye üretim sürecinde eskiye oranla yeterince “kar”lanmamanın sıkıntısına düştü.

Kapitalistleri esasen yeni arayışlara iten '70'lerin sonlarındaki ikinci kriz dalgasıydı. 70'lerin ortalarında hızlanan ve giderek taraftar toplayan neo-liberal ekonomik politikalar bu ikinci kriz dalgasıyla birlikte doğrudan uygulamaya sokuldu. Neo-liberal politikalar, basit ve önemsiz değişiklikleri değil kapitalist birikim temelinde köklü değişiklikleri ifade ediyordu. Yalnızca ekonomik yapıda değil, politika, kültür ve etik alanda derin izler bırakıyordu. 1929 büyük kriz dalgasının ardından ele alınan ama esasen 1945'lerden sonra uygulamaya sokulan Keynesçi politikalar, yine bir kriz dalgası ile terkediliyordu. Kapitalistler gömlek değiştirme dönemine girmişlerdi. Bu dönemde yaşanan olaylar kapitalistlerin gömlek değiştirmeye başladıklarında bütün toplumsal yapıyı nasıl baştan aşağı etkilediklerini ve bütün toplumsal örgütlenmeyi yeni biçimlere büründürmek için nasıl çırpındıklarını gözler önüne serdi. Dün onlar için zorunlu olan bir çok şey bugün gereksiz hale geliyordu.

Sermaye birikimini engelleyen ya da yavaşlatan her şey sökülüp atılmalıydı. Her türlü 'kaynak' sermayenin emrine verilmeliydi. Hiç bir gerekçe, sermayenin özgürce serpilip gelişmesinin önüne engel olamazdı. Engel olmaya kalkanlar “tuzla buz” olurlardı.

Sermayenin kaynak sorununu gidermek için gözünü ilk diktiği yer, her zamanki gibi işçi sınıfının ekonomik ve demokratik-politik tarihsel kazanımlarıydı. Öncelikle işçi ücretleri reel olarak düşürülmeliydi. Daha az işçiyle, daha yüksek iş verimliliği elde edilmeliydi. İşçilerin kazanılmış ekonomik ve sosyal hakları gaspedilmeliydi. Sosyal güvenlik harcamaları mutlaka azaltılmalı,

kapitalistlerin bu konudaki yükümlülükleri giderek ortadan kaldırılmıyordu. Devlet “gereksiz” bütün yüklerinden arınmalıydı. Eğitim ve sağlık gibi emekçiler için devletçe karşılanması zorunlu hizmetlerden devlet derhal elini çekmeliydi. Her iki alan da özelleştirilmeli, böylelikle hem devletin bu iki temel alana yönelik harcamaları ortadan kaldırılarak kapitalistlerin hizmetine sunulmalı, hem de özelleştirme yoluyla tekelere peşkeş çekilmeliydi. Tarım ürünlerine uygulanan sübvansiyonlar kaldırılmalı, yoksullara yönelik her türlü devlet desteğine son verilmeliydi. Büyük devlet işletmeleri özelleştirilerek kapitalistlerin doymak bilmez iştahlarını gidermede kullanılmalıydı. Devletin görevi “bekçilik” olacaktı. Bunun için polis, ordu ve istihbarat birimleri güçlendirilmeliydi. Çünkü sermayenin “kaynak”larına göz dikenlerin kafası hızla ezilecekti.

Kapitalizm, gözü dönmüş bir canavar gibi “para” kokusu aldığı her yere saldırıyordu. Burjuvazi bu saldırganlığının politik sözcülerini ve politik argümanlarını yaratmakta gecikmedi. Burjuvazinin vahşi politikalarını uygulayacak partiler kısa aralıklarla iktidara geldi. Reagan ve Thatcher dönemin karakteristik politikacıları olarak boy verdiler. Thatcher'in tek cümlede özetlediği sözler kapitalizmin “yeni” döneminin en karakteristik yanını işaret ediyordu. Thatcher; “Toplumsal çıkar yok bireysel çıkar var” diyordu. Gelişmiş kapitalist ülkelerde muhafazakar - sağ hükümetler kurulurken, emperyalizmin yeni sömürgelerinde normal gelişim sağlanmadığı yerlerde hükümet bunalımları, askeri darbeler ve iç kargaşalıklar yaratma vb. yollarla faşist ya da eskisinden daha gerici yönetimler iş başına getirildi.

1980'lerin sonunda sosyal-emperyalist blokun yıkılmasıyla neo-liberal politikalar dünyanın her tarafında uygulanır oldu. Modern revizyonist ülkelerin yıkıntıları üzerinde neo-liberal saldırganlık bir yağmadan öte bir çapul hareketine dönüştü. Modern revizyonist blokun parçalanarak

yıkılması ile birlikte kapitalist saldırı ve vahşet, bentleri yıkan nehir yatakları gibi halkları perişan etti.

NEO-LİBERAL KAPİTALİST SALDIRININ YARATTIĞI SONUÇLAR:

Dümeninde IMF ve Dünya Bankası gibi ABD etkinliğindeki uluslararası finans oligarşisinin bulunduğu, ekonomide neo-liberalizm, politikada Yeni Dünya Düzeni ve buna uygun “yeni sağ”, “yeni sol”, üretim sürecinde esnek üretim (post-fordizm) olarak isimlendirilen bu süreç, gelişmiş kapitalist ülkeler ve yeni sömürge ülkeler arasındaki uçurumun her bakımdan derinleşmesine yol açmakla kalmadı ama bununla birlikte zenginler ve yoksullar arasındaki uçurumun muazzam boyutlara ulaşmasına neden oldu.

Güneydoğu Asya ya da Afrika’da sıkça görülen içler acısı sefalet manzaraları, New York, Paris ya da Londra’nın tarihi ve modern dekorunun parçası haline geldi. İşsizlik, artan yoksullaşma, sosyal güvenlikten yoksunluk, bakıma muhtaç olanlara devletçe yapılan yardımların azalması, kimi yerlerde giderek son bulması, milyarlarca insanın geleceğe ilişkin hiç bir güven duymamasına, umutsuzluk ve karamsarlığa düşmesine ve bütün bunların bir sonucu olarak uyuşturucu ve alkol kullanımı, fuhuş, tecavüz ve cinayet gibi olaylarda patlamalar yaşamasına neden oldu.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) yayımladığı “1996 İnsan Gelişme Raporu”, dünya genelinde kapitalist barbarlığın yol açtığı sonuçları sınırlı da olsa ortaya koyuyor. Kimi burjuva yazarlar “UNDP, yoksulların durumundan dolayı zenginleri suçlayarak sınıf savaşımı propagandası yapıyor” gibi sözlerle, sınırlı da olsa ortaya çıkan gerçeklerin karşısında ürküntüye kapılmış görünüyorlar. Rapor incelendiğinde ulaşılabilecek en önemli sonuçları kısaca şöyle sıralayabiliriz. Geliş-

miş kapitalist ülkeler daha da gelişirken, geri kapitalist ülkelerde karşılaştırmalı gelişme oranı düşmektedir. Her iki ülke grubu arasında uçurum derinleşmektedir. UNDP Başkanı James Speth, “Göstergeler artık dünyanın zenginler ve yoksullar olarak ikiye ayrıldığını, eskiye oranla çok daha net biçimde ortaya koyuyor” görüşüyle durumu özetlemiş oluyor. Rapora göre, dünya nüfusunun yüzde 20’sini oluşturan en yoksul ülkelerin küresel gelir içindeki payları yüzde 1,1. Bu oran, 1960’da yüzde 2,3’tü. Bu ülkelerin toplam gelir içindeki payları yarı yarıya düştü. Dünya ülkelerinin en zengin yüzde 20’si ile en yoksul yüzde 20’si arasındaki fark; 1960’da 30 kat iken, 1970’de 32, 1980’de 45, 1990’da 60 kat oldu.

Kişi başına milli gelir Mozambik’te 80 dolar, Çad’da 170 dolar, Nepal’de 200 dolar, Haiti’de 220 dolar, Bangladeş’te 230 dolar düzeyinde kalırken Japonya’da 27 bin, Almanya’da 24 bin, ABD’de 22 bin 500 dolara tırmandı. Geri kapitalist ülkelerin toplam borçları 1980’de 685 milyar dolardan 1993’de 1770 milyar dolara yükseldi. En yoksul ülkelerin toplam borçları 1980-1994 yılları arasında yüzde 400 arttı. Son on yıllık dönemde Latin Amerika’dan Avrupa ve Japonya’ya 500 milyar dolar transfer edildiği belirlenmiştir. Dünya nüfusunun yüzde 10’unu oluşturan geri kalmış ülkelerin dünya ticaretindeki payı yalnızca binde 3’tür.

Hammadde fiyatları 1990’lı yıllarda on yıl önceye göre yüzde 45 oranında geriledi. Zenginlerin fiyatları belirleyen güçte olmaları hammadde ihracatçısı durumunda olan yoksul ülkeleri çaresiz bırakıyor. 1960’da 1 ton kahve ile 37,5 ton kimyasal gübre satın alınırken, 1982’de 1 ton kahve ile 1,5 ton kimyasal gübre satın alınabiliyordu.

Zengin ve yoksul sınıflar arasındaki uçurum akıl almaz boyutlara ulaştı. Dünyanın en zengin 358 kişinin geliri 2 milyar 300 milyon insanın (dünya nüfusunun yüzde 45’inin) gelirine eşit. Alt ve üst gelir grupla-

rı arasındaki denge, 20 yıllık sürede yaklaşık yüzde 150 oranında yoksulluk aleyhine bozuldu. 1995'te yayınlanan “Dünya Bankası Raporu”ndaki belirlemeler de farklı değil. Dünyada 1 milyar insan, yani her beş kişiden biri yoksulluk sınırı içinde yaşıyor. Bu rakamın 50 yıl içinde 4 katına çıkacağı hesaplanıyor. Her yıl 13-18 milyon insan yoksulluk sonucu ölüyor. Geri kapitalist ülkelerde 1.3 milyar insan sefalet içinde yaşıyor. Her yıl 14 milyon çocuk açlıktan ölüyor. Meksika'da en zengin insanın sahip olduğu 6.6 milyar dolarlık servet 17 milyon insanın gelirine eşit. Microsoft'un sahibi ABD'li Bill Gates'in gelirinin 14.07 milyar dolar olduğu düşünüldüğünde kaç yoksulun gelirine eşitleneceğini hesaplamak artık anlamsızlaşıyor. Dünyada her dakikada 47 kişi yoksullar ordusuna katılıyor. UNDP'nin ABD'li yöneticisi Gustav Speth çıkan veriler karşısında şaşkınlığını gizleyemiyor. “Küresel bir seçkinler oligarşisi olağanüstü bir servet biriktirirken insanlığın yarısı, yani 3 milyar insan hala günde 2 dolardan az bir gelirle yaşıyor. Böyle iki sınıflı bir dünyada yoksul insanlar için öfke ve ümitsizlik zeminini hazır. Giderek keskinleşen aradaki fark, insanlık dışı bir görünüm arz ediyor.” BM Kalkınma Programı, Temmuz 1996 raporuna göre beş milyonu gelişmiş ülkelerde olmak üzere 100 milyon insan evsiz. 120 milyon insan işsiz, bunların 35 milyonu gelişmiş ülkelerde. 70 ülkede ortalama gelir 1980 düzeyinin altına indi. 43 ülkede ise 1970 yılındaki düzeyinin de gerisine düştü.

Çok uluslu şirket (ÇUŞ) olarak adlandırılan uluslararası tekellerin sayısı 1970'de 7 bin kadar iken bugün 37 bine ulaşmış bulunuyor. Bu 37 bin tekelin dünyaya yayılmış 200 bin şube, acenta ya da üretim birimi bulunuyor. En büyük 200 uluslararası tekelin 172'si ABD, Almanya, Japonya ve Fransa'da konumlanıyor. En büyük 200 tekelin 10 tanesinin yıllık toplam karları (34.8 milyar dolar) geri kalan 180 tekelin yıllık toplam karına (38.6 milyar dolar) neredeyse eşit. Yatırımları 1983 yılından beri dünya ticare-

tinden 5, dünya üretiminden 10 defa daha hızlı büyüyor. Uluslararası tekellerin günlük döviz işlemleri 1973 yılında 10-20 milyar, 1983'te 60, 1995'te 1.3 trilyon dolara yükseldi. 1983-1993 yılları arasında tahvil piyasa hacmi 30 milyar dolardan 500 milyar dolara tırmandı.

General Motors'un 1993 yılında yıllık cirosu Danimarka'nın GSYİH'ne denk: 135 milyar dolar, Ford'un cirosu ise Norveç'in GSMH'den daha yüksek; (103,5 milyar dolar) Toyota 85,3 milyar dolarlık cirosuyla 82,5 milyar dolarlık Finlandiya GSMH'ini geride bırakıyor.

1995 yılına gelindiğinde uluslararası tekelin cirolarına ilişkin rakamlar daha da büyüyor. Örneğin Japon Mitsubishi tekelinin yıllık cirosu 180 milyar dolara erişirken Avusturya GSMH'ye ulaşmış bulunuyor.

Daha genel bir rakam verelim. ABD eski Çalışma Bakanları'ndan Robert Reich'in belirttiğine göre ABD'de zenginlik 1975-1995 yılları arasında yüzde 60 büyümüş. Ama bu artan zenginlik nüfusun yüzde 1'inin cebini şişirmiş.

Spekülatif amaçlı ekonomik faaliyetlerde patlama yaşanıyor. Dünya finans piyasalarında günlük değişim 1986 yılında 290 milyar, 1990'da 700 milyar, 1994'de 1 trilyon doları aşmıştır. “Yalnızca uluslararası mali işlemlerin toplam değeri, fiziksel mal üretiminin toplam değerinin tam yedi katı büyüklüğünde” (The Wall Street Journal).

Neo-liberal kapitalist saldırı dalgasının ezilenler cephesinde ve buradan başlayarak bütün toplumsal yaşamda yol açtığı derin tahribatlar hakkında kapitalist çevrelerin endişe dolu sözleri bir çok şeyi özetlemeye yeter.

“Günümüzde küreselleşen kapitalizmin, emek ve sermaye arasında, sermayeden yana gerçekleşen büyük bir gelir kayması yaratan yıkıcı bir eğilime” sahip olduğunu söylüyor kapitalistler için fikir üretimi yapan Prof. Heilbroner. IBM, 4 yılda işçi sayı-

sını 122 bin kişi azalttı. İşçi maliyeti üçte bir oranında düştü. ABD Merkez Bankası direktörü Grens Pen'de bu tip gelişmeler nedeniyle aynı yönde konuşuyor: “Artan işsizlik, toplumumuza ciddi bir tehdit oluşturuyor.” Clinton'un danışmanlığını yapmış olan Lauro Tyson; “ABD'de ekonomik büyümenin arkayüzü işçi ücretlerinin düşüşü, eşitsizliklerin büyümesi, zengin-yoksul uçurumunun 20 yıl önceye göre çok daha vahim” olmasıdır diyor.

Uluslararası tekeller için çalışan uluslararası stratejik incelemeler merkezi ekonomistlerinden Edward Luttak her şeyi çok daha açık ve net biçimde ifade ediyor. Luttak'a göre “kapitalistler daha da zenginleşirken, işçi sınıfı yoksullaşıyor. Global rekabet insanları öğütüyor, toplumu parçalıyor”.

Kapitalistlerin aşırı kar hırsının en üst düzeyde tatmini için uğraş veren burjuva profesörler, devlet adamları ve özel stratejistler aynı noktalarda buluşuyorlar, “Yıkıcı bir eğilim”den, “ciddi bir tehditten” söz ediyor, “insanları öğütüp” “toplumu parçalayan” sistemden bahsediyorlar. Bu söylemin kendisi burjuva cephenin emekçilere yönelik yıllardır süren saldırı dalgasının sonuçları üzerine yeni bir pozisyon alma ihtiyacı duyduğunu gösteriyor.

POLİTİKADA “YENİLİKLER VE “DALGA”LAR

Sömürünün daha da yoğunlaştırılması, sermaye birikiminin önündeki her türlü engel kaldırılması, işçi ve emekçilerin yaşamlarının çekilmez hale gelmesi ile sürüp giden neo-liberal saldırı dalgası koyu bir siyasal gericilikle at başı yürüdü. Her şeyde olduğu gibi burjuvazinin bütün kurumları da sermayenin yeni ihtiyaçları doğrultusunda yeniden şekillendi. “Sağ” ve “sol” burjuva partiler arasında programatik düzeyde, söylem biçiminde dahi hiç bir ayırım kalmadı. Neo-liberalizm bir tanı buyruğu kadar kesin ve reddedilemez bir gerçeğe dönüştürüldü. Bütün burjuva par-

tiler ve sözcüler aynı ses tonuna sahip bir koroya dönüştü. En pespaye “sağ” politikalar büyük yenilikler olarak sunuldu. Devletin küçülmesi, özelleştirmelerin yapılması, sosyal güvenlik kurumlarının işlevsizleştirilmesi, eğitim ve sağlığa, tarımsal ürünlere devlet sübvansiyonlarının kaldırılması vb. uygulamalar büyük “özgürlükçü” gelişmeler olarak propaganda edildi. Reagan, Thatcher, Özal, bu “yeni”liğin sembolleri oldular.

Son 15 yıla damgasını vuran muhafazakar sağ hükümetler kapitalistlerin ihtiyaçları doğrultusunda iktisadi, siyasi ve sosyal bir dizi değişiklikler gerçekleştirdiler ve bu yönüyle esasen misyonlarını tamamladılar. İnsanlığın bütün birikmiş-kültürel, sosyal-siyasal kazanımlarını aşırı kar için yok edip yağmalamaya yönelik kapitalistler, aralarında şiddetlenen rekabetin, bu rekabetin bir sonucu olarak hızla büyüyen ve farklılaşan tekniğin, bu farklılaşmanın üretim süreçlerindeki etkilerinin ve bu etkilenmelerin işin örgütlenmesine yansımalarını ve tüm bunlara bağlı olarak toplumun bu yeniliklere uygun siyasal ve sosyal olarak uluslararası tekeller lehine bir yeniden düzenlemesine ihtiyaç duyuyorlar. Bu bakımdan “yeni” sağ misyonunu tamamlayıp “eski”meye başladı. Eski “sol”, muhafazakarlara sloganlarını sol sosa batırarak “yeni”lendi. Bunun içindir ki “sol” dalganın öncü kuvvetleri burjuva partiler ikili bir görevin yerine getirilmesinden sorumlu bulunmaktalar. Birincisi yukarıda burjuva sözcüler tarafından dile getirilen, emekçiler cephesinde hızla biriken öfkenin söndürülmesi, ikincisi toplumsal yaşamın ve örgütlenmenin kapitalistlerin ihtiyacı doğrultusunda yeniden düzenlenmesinin önündeki engellerin kaldırılması.

15 yıldır “sağa” dümen kıran burjuva siyasal oluşumlar “aşağıdan” baskının dayanılmaz ağırlığı altında “sol”a dümen kırmaya yöneldiler. '70'li ve '80'li yıllarda sağ politikalar o denli yaygınlaştı ki eski kavramlarla gelişmeleri ifade edebilmek bile neredeyse olanaksız hale geldi. Burjuva ideolojik sal-

dırı, beyinleri bu yönde de esir aldı. Muhafazakar tutucu sağ partiler liberalizmin bayraktarlığına soyundu, “sol” partilere de yalnızca liberalizmin kuyrukçuluğu düşüyordu. Bu dönemde gerçekte revizyonist adı “Komünist” partiler “sol” partilerin, yani sosyal-demokrat, sosyalist ve işçi partilerin boşalttığı kulvara yerleşti.

Süreç yeni bir aşamaya doğru evriliyor: Bu evrilmenin belirleyici esas faktörü işsizlik, açlık ve sefalet içinde kıvranan ve yaşam koşulları her gün biraz daha bozulan milyonların neo-liberalizme duydukları şiddetli tepkidir. Son yıllarda “sol” partilere giderek daha fazla oy veren milyonlar, neo-liberal yıkım politikalarına karşı duygularını ifade ediyorlar. Kazanılmış haklarına sahip çıkmak, patronlara meydanları bırakmadıklarını göstermek, “kader”lerine razı olmayacaklarını anlatmak için “sol” partilere oy verdiler, “sol” partiler de onların bu yönlü istemlerine sahip çıkar göründüler. “Sürpriz” oylar bu nedenle büyüdü. Ama bu “sürpriz” sonuçların aslında beklenen bir gelişme olduğu son bir kaç yıldır dünya çapında yaşanan işçi, çiftçi, öğrenci mücadeleleri incelendiğinde de daha iyi anlaşılır. Fazla uzağa gitmeden kapitalizmin en gelişmiş olduğu Avrupa ülkelerine bakmak yeterli bir veri sunar. Belçika’da jandarmaya barikat kuran çiftçilerin, yine Yunanistan ve Fransa’daki eylemleri, Fransa’da 1995’te gerçekleşen büyük çaplı işçi öğrenci eylemleri ve büyük genel grev vb. olaylar Avrupa’nın bir çok bölgesinde irili, ufaklı biçimde boy göstermişti. Denilebilir ki, “sol” partilere yönelik yaşanan “sürpriz” bu şiddetli tepkinin sandığı yansımasıdır.

“SOL” DALGA VE AVRUPA

Emperyalist-kapitalist rekabetin büyümesi, emperyalist ülkeleri rakiplerine bir çok bakımdan engel olan, kendileri için ise sınırsız (siz sömürü okuyun) özgürlüğü sağlayan bölgesel işbirliklerine yöneltti. Bu emperyalist “yeni yaşam alanlarından” biri NAFTA’dır. “Kuzey Amerika Serbest Ticaret

Antlaşması” ABD, Kanada ve Meksika’dan oluşuyor. AET’nin kabuk değiştirerek AB’ye dönüşmesi aynı ihtiyacın ürünüdür. Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya gibi “güçlü” AB ülkeleri Rusya’nın sınırlarına kadar bütün Avrupa’yı tek bir pazara, “yaşam alanı”na dönüştürüyorlar.

Avrupa’nın bu yapılanması Maastricht Anlaşmasıyla yeni bir yol aldı. Anlaşma sonucu, AB ülkeleri 1999 yılı sonuna kadar şu gerekleri yerine getirme kararı aldılar:

AB üyeleri bütçe açıklarını GSYİH’in yüzde 3’ü düzeyine düşürecekler.

Devlet borçları GSYİH’nın yüzde 60 düzeyine çekilecek.

Enflasyon yüzde 3 oranını aşmayacak.

Uzun vadeli faiz oranları yüzde 7’yi geçmeyecek.

Maastricht Anlaşması Avrupalı emekçi halklar için Neo-liberal saldırının daha da körüklenmesi anlamına geliyordu. Zira alınan kararların her biri Avrupalı emekçilere yönelik hak gasplarının artmasına neden olduğu gibi, emekçilerin yaşam düzeylerinin daha büyük bir hızla düşmesinden başka birşey de ifade etmiyordu. Örneğin burjuva ekonomisi bakımından bütçe açıklarının GSYİH’nin yüzde 3’ü düzeyine çekilmesi demek toplumsal yaşamda emekçiler lehine bir dizi düzenlemeye son verilmesi anlamına gelir. İlaç yardımının kaldırılması. İşsizlik yardımları ödeme süresinin ve miktarının kısıtlanması bunlardan bazılarıdır. Maastricht’te finale yaklaşılmasıyla daha sıkı biçimde uygulamaya konulmak istenen kararın Avrupa emekçilerinde tepkiyi hızlandırdığını belirtmek gerekir. Örneğin kamu açıklarının GSMH içindeki payı 1994 yılında bir hayli yüksekti. Bu oran Fransa’da yüzde 6, İngiltere’de yüzde İtalya’da yüzde 9, Portekiz’de yüzde 5.7, İsveç’te yüzde 10.4, İspanya’da yüzde Yunanistan’da yüzde 12.5 düzeyindeydi.

Fransa’da önemli bütün devlet işletmeleri bir kaç yıl içinde özelleştirmişti. Bunlardan

bazıları; Total, BNP, Credit local de France, Rhône-Poulenc (1993), ELF, Aguitaine, VAP, Renault (1994), Seita (1995) tamamen ya da kısmen özelleştirildi. Bu oranda demiryolları (SNCF), havayolları (CNAF), şehiriçi taşımacılığı (RATP) da Mastrich Anlaşması'na uyum gerekçesiyle özelleştirilecek kurumlar arası alındı. Bir başka örnek de yaşlılık aylığı kapsamında verilebilir. Çıkarılan yeni yasalar yaşlılık aylığı hesaplarında en iyi 10 yıl değil, 25 yıl hesaplanıyor. Tavan yaşlılık aylığı hakketmek için gerekli katkı süresi 37.5 yıldan 40 yıla çıkarıldı ve ilaç paraları iadelerinde kısıntıya gidildi.

Almanya, Fransa, İspanya, İtalya ve İngiltere'de yapılan bir araştırmanın sonuçları Avrupa halklarının neden “sol” a yöneldiklerini çıplak biçimde ortaya koyuyor.

Adı geçen ülkelerdeki insanlara “Aşağıdaki on konuda hangisi sizi en çok endişelendiriyor?” sorusu soruluyor. Sorulara verilen cevapların yüzdeleri şöyle;

Avrupalı emekçilerin en büyük sorunları işsizlik. Ankete göre işsizliğin hemen ardından suç ve şiddet (ahlaki yozlaşma), sonra da fakirlik ve sosyal eşitsizlik (fiziki yozlaşma) geliyor. Anketi yapanlar diğer sonuçlarıyla birlikte Avrupalıların karamsar olduğu yargısına varıyorlar. Anket sonuçlarına göre Almanya'nın yüzde 76'sı, İspanyanın yüzde 48'i, İtalya'nın yüzde 66'sı hükümetine güvenmiyor. İngiltere'de ise seçim sonrasında halkın yüzde 72'sinin hükümete güvendiği ortaya çıkmış. Yine aynı ankete göre halkın büyük çoğunluğu (Almanya yüzde 81, Fransa yüzde 77, İspanya yüzde 62, İtalya yüzde 63, İngiltere yüzde 42) ekonominin durumundan endişe ediyor.

Avrupa halklarının son yıllarda karşı karşıya kaldıkları sorunlardan bazıları biraz daha yakından incelendiğinde, neden bu denli “endişeli” oldukları daha iyi anlaşılır. Fransa'da son onbeş yılda işsizlik oranı yüzde 5'den yüzde 13 sınırlarına dayandı. Bu, 3.5 milyondan fazla Fransızın işsiz olduğu anlamına geliyor.

Yıllara göre Fransa'da işsizlik oranı	
Yıl	Yüzde
1975	4
1980	6.2
1985	10.2
1990	8.9
1994	12.5
1996	12.8

Fransa'da yüksek işsizlik oranları merccek altına alındığında sorunun bir başka boyutu görülür. Fransa'da işsizlerin önemli bir bölümü 16-25 yaş arası gençlerden oluşuyor. (yüzde 23.2) Bu oran da gösteriyor ki 25 yaşın altındaki her dört genç Fransız'dan biri işsiz. Yine bir başka önemli nokta da işsizliğin en fazla kalifiye olmayan düz işçiler arasında görülmesi. Kalifiye olmayan düz işsizler arasında işsizlik oranı yüzde 21.5, işsizliğin nispeten düşük olduğu kesim ise kalifiye kol işçileri (10.2).

Çok somut bir örnekle Avrupa sermayesinin işsizlik sorununu ele alış tarzını görelim. Electrolux; dalında lider, mali durumu çok iyi, kar oranının ise bir hayli yüksek olduğu belirtiliyor. Buna karşın patronlar 12 bin işçiyi işten atma kararı aldılar. Bu karar alınır alınmaz firmanın hisse senetleri borsada yüzde 14 yükseldi. İşten atma kararının “savunma” değil “saldırı” amaçlı olduğu çok açık. Patronlar pervasızca hareket ediyorlar ve aşırı kar hırsı sınırsız bir saldırganlığa dönüşüyor.

Yalnızca işsizlik değil yoksullaşma olgusu da Avrupa halkları için her geçen gün daha da büyük önem kazanıyor. Fransa'da onbeş yıl içinde GSYİH yüzde 30 büyürken, toplam ücretler alım gücü olarak yüzde 23 arttı. Birim işgücü maliyetlerinde yıllık artış oranı 1980'de yüzde 13, '88'de yüzde 4, '90'da yüzde 3,5, '94'de ise yüzde 1,5 olarak gerçekleşiyor. Şirketlerin amortisman hariç net karları ise yüzde 121'lik bir artış gösterdi. Bir başka hesaplama göre

1994-'96 yılları arasında Fransa'nın 25 büyük tekeli, karlarını beşe katladılar. Buna karşın çalışanların yüzde 60'ı ortalama ücretin altında aylık alıyor.

Tek başına bu rakamlar bile sefalet ve zenginliğin nasıl hızla karşı kutuplarda biriktiğini gösteriyor. Bugün burjuva ölçülere göre Avrupa'da 50 milyonu aşkın kişi yoksulluk sınırının altında yaşıyor, ve bu rakam her yıl bir milyon artıyor. Fransa'da 500 bin kişi evsiz, 1,5 milyon insan sağlık koşullarına uygun olmayan evlerde yaşıyor. 1 milyon kişi yılda 4.500 dolar yardım alarak "idare" edebiliyor. Bir başka bulgu da Fransa gerçeğinin aynası neredeyse. Yüksekokullarda okuyanların yüzde 49'u zengin çocuğu ve işçi çocuklarının oranı sadece yüzde 6. Fransa'da yüzde 20'lik en üst tabaka gelirin yüzde 43,8'ini alıyor. En alttaki yüzde 20'lik kesime ise kalan yüzde 6,1. En zengin bu yüzde 20 mülkiyetin de yüzde 68,8'ini elinde bulunduruyor.

"İngiltere'de Eşitliğin Durumu" adlı The Institute of Fiscal Studies'in yayınladığı rapordaki belirlemeler ise İngiliz işçi ve emekçilerin giderek kötüleşen yaşam koşullarını gözler önüne seriyor. Raporun önsözünde ülkenin son 20 yılına damgasını vuran en önemli olayın gelir dağılımında büyüyen uçurum olduğu ileri sürülüyor.

Rapor'da 1983-93 yılları arasında toplumun en düşük yüzde 5'inin ücretlerinde herhangi bir değişim olmazken, en zengin yüzde 5'in gelirlerinde yüzde 50 artış ortaya çıktığı belirtiliyor. 1961-93 yılları arasında reel ücretlerde artış yüzde 30 düzeyinde kalırken en zengin yüzde 5'in gelirlerindeki artış yüzde 45'ten fazla. 1970'lerde yoksulluk sınırının altındakiler nüfusun yüzde 6'sını oluşturuyorken bugün bu oran yüzde 20 düzeyine ulaşmış bulunuyor.

En yoksul yüzde 10 GSMH'nin yüzde 3'ten daha azını alırken, en zengin yüzde 10 GSMH'nin yüzde 33'ten fazlasını alıyor.

Bir başka belirleme de İngiltere 'de bölge-

ler arasında büyüyen eşitsizliktir. Galler ve İskoçya en fazla yoksullaşan bölgeler olarak öne çıkıyorlar.

Bir başka yazının konusu olmakla birlikte sermayenin temerküzündeki artışın tekellerin artan etkinliğinin Avrupa sınıfsal ve sosyal yaşamında önemli sonuçlar doğurduğu ve doğurmaya devam ettiği belirtilebilir.

Almanya'da (1987) sanayi işletmelerinin binde 3'ü (1000) toplam sanayi işletmelerinin yıllık cirosunun yüzde 43,4'ünü gerçekleştiriyorlar. Demek oluyor ki binde 3, yüzde 99,7'nin toplam cirosunun yarısını üretiyor. Yine bu binde üç çalışanların yüzde 39,4'ünü istihdam ediyor.

1950'de 886 bin 500 zanaatçı işletme faaliyet gösteriyor, 1986'da bu rakam 489 bine düşüyor. 1950'de tarım sektöründe çalışanların sayısı ise 1 milyon 646 bin 751, 1988'de bu rakam 1 milyon eksiliyor ve 665 bin 517'ye düşüyor. Keza 1971'de 173 bin 576 olan perakende ticaretle uğraşanların sayısı 1988'de 73 bine geriliyor.

Zanaat, tarım ya da perakende ticaretindeki işletme ya da çalışanlar sayısındaki bu önemli düşüş iki temel sonuç doğuruyor. Tekeller küçük işletmelere yaşam şansı bırakmadan hızla büyüyor. İkincisi kapanan küçük işletme sahipleri ve aileleri işçilerin saflarına akıyor. Gelişme iki yönlü oluyor. Tekellerin sayısı artıkça küçük üretimle uğraşanların sayısı düşüyor, işsizlerin sayısı da büyüyor. Küçük üretimin hızlanan tasfiyesi ile işçileşenler, hemen iş bulamıyor. İşçileşmek iş bulmak anlamına gelmiyor. Büyüyen gerçekte işsizler ordusudur.

Daimler Benz'le ilgili birkaç veri durumu açıklamaya yeter. Daimler Benz'in cirosu 1993'te 97 milyar 737 milyon DM, 1994'te 104 milyar 75 milyona çıkarken çalıştırdığı işçi sayısı 366 bin 736'dan 310 bin 551'e düşer. Bir başka Alman sanayi devi Siemens AC için de aynı şeyler söylenebilir. 1993'de 81 milyar 648 milyon DM olan ciro 1995'de artarak 88 milyar 763 milyon

DM'ye yükselir. Buna karşın işçi sayısı 391 binden 373 bin 800'e geriler.

VAADLER VE GERÇEKLER

Fransız Sosyalist Partisi lideri Jospin, Fransızların en öncelikli sorunlarını çözmeye yönelik vaadlerde bulunarak sürdürdü seçim kampanyasını. Jospin, 700 bin kişiye yeni iş mikanı sağlanacağını, haftalık çalışma süresinin 39 saatten 35 saate indirileceğini, KDV oranlarının azalacağını, ücretlerin yükseleceğini, büyük çaplı özelleştirmelerin durdurulacağını, emeklilerin haklarının korunacağını vb. bir dizi konuda emekçilerin haklı taleplerinin karşılanacağını ileri sürdü.

İngiliz İşçi Partisi lideri Blair, Jospin kadar “bonkör” davranmadı. Neo-liberal politikalara esasen sadık kalacağını, ama bu politikalar yürütülürken yoksulların haklarının korunacağını vaat etti. 18 yıllık muhafazakar cendereden sonra Tony Blair İngiliz emekçileri için en azından bir nefeslenme molası olarak algılandı.

Jospin nispeten klasik sosyal-demokrat söylemle amacına ulaşırken, Blair pespaye neo-liberal politikaları “yeni-sol” olarak sahiplendi. “Yeni sol”, “ekonominin kendi kuralları çerçevesinde işlemesine özel önem verilmelidir” düşüncesindedir. Her şey bu düstura uygun olmalıdır. Bunun için teşvikler verilmeli sermayenin “güven” içinde hareketi sağlanmalı, üretim sürecinin yeni durumuna uygun olarak eğitimin yeniden örgütlenmeli, sermayenin lehine olmak üzere “siyasi istikrar” mutlaka sağlanmalıdır. İskoçya ve Galler'de yerel meclislerin oluşturulması, Kuzey İrlanda sorununun çözümü için bazı adımlar atılması bu aranan “istikrar” ihtiyacının ürünüdür.

İngiliz ve Fransız emperyalistleri dünya çapında şiddetlenen rekabet kavgasında etkin olmak ve öne geçmek için çok yönlü bir çabanın içindedirler. Fransa, ABD'nin tazyikleri sonucu Afrika'daki pazarlarını birer birer kaybetmekte, sözün doğrusu;

Afrika'dan sökülüp atılmaktadır. İngiltere bugüne değin sürdürdüğü ABD eksenli politik duruşu kısmen değiştirerek daha rekabetçi kendi deyimleriyle “kişilikli” bir dış politika izlemek istiyor. ABD'den “bağımsız”laşmak isteyen İngiltere ile Fransa AB'de hem daha etkin olmak hem de diğer uluslararası rekabet alanlarına hazırlıklı girmenin çabaları içindedirler.

Son birkaç yılda kapitalistlerin aşırı kar hırsı gibi, emperyalistlerarası rekabet de adeta dizginlerinden boşandı. Her bir emperyalist ülke açısından emperyalist-kapitalizmin “eşitsiz gelişme yasası”nın “mağdurları” olmamak, şiddetlenen rekabetten başarıyla çıkmak için bir dizi iç ve uluslararası önlem alma ihtiyacı kaçınılmaz hale geldi. SSCB'nin yıkılmasıyla dünyanın yeniden paylaşımı gündeme geldi. Önceden Balkanlar'da kozlarını paylaştı emperyalistler. Bugünlerde sıra Kafkasya ve Ortaasya'da. Enerji kaynaklarını (petrol, doğalgaz) denetleyenlerin rakiplerine göre üstünlük elde edecekleri açıktır. Buna karşı hegemonya savaşında rakip sayısının arttığı da bir başka gerçektir. Bu durumda “güç”lenmek, ülke içinde siyasi “istikrarı” elde etmek emperyalist burjuvazi için öncelikli bir konu haline gelmiştir. Emperyalist burjuvazinin “sol” hükümetleri bu ihtiyaca cevap verebildikleri ölçüde iktidarda kalmaya devam edeceklerdir.

Fransa ve İngiltere'deki çiçeği burnunda söz konusu “sol” hükümetlerin işçi ve emekçilerin lehine henüz ciddiye alınır hiçbir adım atmadıkları ortadadır. Halkların yaşamında önemli hiçbir değişim olmadı. Fransız “sosyalist” hükümetinin ilk icraatı, “yüksek gelir grubu”ndan alacağını iddia ettiği ek vergilerden vazgeçmesi oldu. Büyük çaplı özelleştirmelere karşı olduğunu, bu nedenle, kapatılması planlanan otomobil fabrikasına ilişkin kararın iptal edilmesi için düzenlenen kampanyalara aktif olarak katılan Fransız sosyalistleri, daha iktidarlarının ilk günlerinde söz konusu fabrikanın kapatılmasına onay verdiler.

İngiliz İşçi Partisi ise icraatlarıyla kendisine umut bağlayan herkesi şaşkırtmaya devam ediyor. Devlet yönetimine ilişkin bütün önemli bürokratik atamalarda Muhafazakar Partilileri tercih etmesi Blair yanlılarını bile çileden çıkarmış durumda.

“Sol dalga”nın ardındaki itici kuvvetin emekçilerin birikmiş tepkisinin olduğu, kimi “sol” hükümet değişikliklerinin bu tepkinin oyların rengine yansıma gerçeğini ifade ettiğini belirttik. Ama aynı zamanda seçilen “sol” partilerin, burjuvazinin çıkarlarını savunan diğer siyasal partilerden farksız olduğunu ve esasen ömürlerinin uzunluğunu emekçilerin acil sorunlarına yaklaşım tarzları olduğu kadar emperyalist-kapitalist burjuvaların ihtiyaçlarını ne ölçüde karşılayacaklarının belirleyeceğini vurguladık. Bir kez daha belirtilmelidir ki, söz konusu partiler, emekçilerin taleplerini ne karşılama isteğindedirler ne de programları ve yaklaşım tarzları ile böyle bir yeteneğe sahip olabilirler. Onların görevi emekçileri aldatmak ve birikmiş öfkelerinin herhangi bir patlamaya yol açmadan sönmümlenmesini sağlamaktır. Aynı zamanda sermayenin çıkarları doğrultusunda toplumsal yaşamın, ihtiyaç duyulan alanlarında yeniden düzenlenmesi için adımlar atılmasına hizmet etmektir.

Bütün bunların toplamından ne sonuç çıkarılabilir? “Sol” partileri hükümete getiren sorunlar çözülmek bir yana daha da ağırlaşarak varlıklarını koruyacaklardır. İşsizlik artacak, ücretlerin düşme eğilimi sürecek, eğer işçi sınıfı ve emekçiler tarafından önü kesilmezse sosyal güvenlikle ilgili hak gaspları devam edecek, özelleştirme, taşeronlaştırma, sendikasılaştırma konularında işçiler lehine herhangi bir gelişme olmayacak, çiftçiler her zamanki gibi mağdur edilecek, evsizlerin sayısı büyücek, sosyal yaşamdaki çürüme ve çözülme her zamankinden daha çok etkili olacak vb.

GÜNLERİN GETİRDİĞİ

Emperyalist burjuvazinin mevcut “sol” partilerin emekçi halklara yönelik kapitalizmin

vahşi saldırılarına karşı doğal olarak koruyucu etkin tedbirler alamayacağı / almayaacağı ortada. O halde emekçilerin yakıcı, güncel ve derhal çözüm bekleyen talepleri hangi siyasal platformda ifadesini bulacak. Doğal ve kaçınılmaz olarak söz konusu “sol” partiler parçalanarak yeni sol partilerin doğumuna yol açacaklar ya da eğer varlarsa daha “uç”taki sol partiler etkinlik kazanacak.

Avrupa'daki sol tandanslı partilerin sermayenin çıkarları doğrultusunda çaba gösteren klasik burjuva partileri olduğu gerçeği Avrupalı emekçiler tarafından anlaşıldığında, daha doğru ifadeyle bu bilince çıkarıldığında Avrupa'da siyasal arayış hızlanacaktır. Daha bugünden İşçi Partisi'ni destekleyen İngiliz işçi ve emekçileri talepleri ile İşçi Partisi'nin “yeni sol” programının örtüşmediği görülüyor. Yapılan bir anket çalışmasında halkın yüzde 80'i özelleştirmeye taraftar değil ve özelleştirilen büyük KİT'lerin tekrar devletleştirilmesini destekliyor. Nüfusun yüzde 43'ü ve İşçi Partisi'ne oy verenlerin yüzde 61'i Sosyalist Planlamadan yana görüş bildiriyor. Halkın yüzde 76'sı ise sınıf mücadelesinin sürdüğünü kabul ediyor. “Komünist” partilerin klasik sosyal-demokrat partilere dönüştüğü kimse için sır değil. (Gerçekte ideolojik düzlemde komünist sıfatı taşımayı hak eden ama pratik etkinlikte genelde başarılı olmayan kardeş partileri nitelemenin dışında tutarız.) Keza “sol” sendikaların da (Fransa'da sendikalaşma oranı yüzde 9'a kadar düştü. İngiltere'de ise 1975'lerden bu yana sendikalar, toplam üye sayısının yüzde 50'sini kaybetti.) “eski tarz”da işçileri aldatma şanslarının önemli ölçüde zayıfladığı açık. Zira burjuvazi ile işçiler arasında uzlaşma köprüsü rolü oynayan eski sendikal anlayışın zemini giderek ortadan kalkıyor. Uzlaşmaya yanaşmayan ve saldırganlığı her geçen gün artan burjuvaziye karşı “uzlaşma” beklentileri, sadece zavallılığın dışı vurumu anlamına gelir.

İşçilerin taleplerini yerine getirmeye aday

ve bu yönde mücadeleciler sendikal anlayış ile yine aynı paralelde sınıfın genel olarak iktisadi ve siyasi çıkarlarına sahip çıkacak politik akım ve partilerin etkili olma şansı artıyor.

Günümüzde söz konusu edilen “sol dalga” onu taşıyanları bir kenara fırlatarak, “sol” koldan ilerleme potansiyeli taşıyor. “Dalga”nın mevcut “sol”dan daha “sol”a doğru açıkça eğilim gösterdiği ve göstermeye devam edeceği neredeyse kuşku götürmez bir gerçek.

Burada sorun daha “sol”da kimin durduğu. Avrupa açısından “euro-komünizmin” günümüzdeki uzantılarının ve yanısıra komünist sıfatını hak eden partilerin gelişme potansiyelinin her zamankinden daha fazla olduğu ileri sürülebilir. Ayrıca bir başka gelişme olarak da Fransız Komünist Partisi vb. gibi köklü geleneklere sahip partilerin içinde işçi sınıfının çıkarları ekseninde politika yapmaya yönelen grupların, platformların doğma koşullarının daha fazla olanaklı hale gelişi, en azından bu tip gelişmelerin nesnel zemini olgunlaşmış bulunuyor. Demek oluyor ki “Avrupa solunu” önümüzdeki dönem parçalanma bekliyor. Bu parçalanma bir ayrışmanın ve yeniden farklı tarzlarda birleşmenin olanaklarını yaratabilir. Sol adına konuşan, politika yapan her olgun sendika, dernek, parti vs. bu parçalanma, ayrışma, oluşum ile karşı karşıya gelmekten kaçınamazlar. Bu ayrışma ve parçalanma sürecinin ilerici bir nitelik taşıdığını, komünistlerin bu süreci doğru tarzda değerlendirebilmesi gerektiğini belirtmek gerekir.*

“Sol”a yönelimin yakın tarihi süreçte hızlanarak süreceği anlaşılıyor. Bu yönelimi yaratan maddi koşullar değişmediği sürece de bu eğilim devam edecek.

“Sol”a yönelim belli başlı üç biçimde uç veriyor. Birincisi; parlamenter “sol” partilerin güçlenmesi şeklinde gerçekleşiyor. İkincisi; kitlesel ve militan grev ve gösterilerde yankısını buluyor. Güney Kore işçi sınıfının militan direnişi bunlardan biri. ABD'deki UPS grevi bunun en güncel ör-

neği. Üçüncü; Meksika, Arnavutluk ve çoktan beri devam eden Kürdistan devrimi ve silahlı ayaklanmaları ile tepkinin silahlı “şiddet”i de kapsayacak biçimde gösterilmesi olarak açıklanabilir.

Doğaldır ki, “sol”a yönelimde etkili olmaya çalışacak komünistlerin bu yönelimin her üç biçiminden de buldukları yere ve zamana göre yararlanmasını, değerlendirip kullanmasını bilmeleri gerekir.

Birinci biçimin işçi sınıfı ve geniş emekçi yığınları parlamenter yolla burjuva sisteme yeniden bağlama yolu olduğu, ikinci gelişmenin kendiliğindenci ve düzen sınırlarını aşmadığı ve ancak devrimci ve komünist öncünün önderliği ile devrimci sonuçlara varılabileceği, üçüncü biçimin daha çok küçük burjuva önderliklerin damgasını taşıdığı ve devrimci patlamaların kesin zafere ulaştırılmadan söndürülmesi tehlikesini gündemde tuttuğu bilince çıkarılmalıdır. Ama bunların hiçbirisi başta üçüncü ve ikinci biçim olmak üzere kitlelerin “sol”a yönelik eğilimlerini kesintisiz ve proleter devrimlere dönüştürülmesi koşullarını artırdığı, artırmakta olduğu gerçeğini karartmaz.

İşçilerin ve emekçilerin “sol”a yönelik bu açılımları kucaklanamazsa açıktır ki yozlaşma kaçınılmaz olacaktır. Bu siyasal yozlaşmanın kaynağı umutsuzluk ve çaresizliktir. Bunun da anlamı açık; “sol”a doğru giderken en sağa ulaşmak. Yani faşizmin Avrupa semalarında bir kez daha hortlaması.

FAŞİZM TEHLİKESİ

Avrupa bakımından faşizm tehlikesinin daha bugünden önemli bir yer tuttuğu görülüyor. 1972'de küçük radikal sağ örgütlerin birleşmesiyle kurulan Front National'nın (Milli Cephe) 1984'de Avrupa Parlamentosu seçimlerinde Fransa çapında yüzde 11 oy almasından sonra son seçimlerde (1996) yüzde 15 oy toplaması tehlikenin boyutlarını ortaya koymaya yeterlidir.

FPÖ (Özgür Avusturya Partisi) 1987 seçimlerinde yüzde 9,7 oy aldı. 1990'da bu oran

yüzde 16,6'ya çıktı. 1994 seçimlerinde ise yüzde 22,6 oy oranına ulaştı. Belçika'daki Vlooms Blach (VB) '92 seçimlerinde parlamentoya 12 milletvekili sokmayı başardı. İtalya Toplumsal Hareket (MSI) genel olarak yüzde 5 oy oranına sahipti. Özellikle yoksul Güney kesiminde taban buluyor. 1993 aralık genel seçimlerinde yüzde 10 oy oranını aştı. Roma, Napoli gibi büyük kentlerde yüzde 30 oranında oy topladı.

Fransa, Belçika ve Avusturya'daki faşist partilerin temel sloganları neredeyse aynı. FN “Önce Fransızlar” diyor. FPÖ “Viyana Viyanalılarınıdır” şiarını yükseltiyor. VB Fransızları takip ediyor, onların da sloganı “Önce Belçikalılar”. Her üç partinin aldıkları oy oranları dikkate alındığında bu ırkçı-milliyetçi sloganların etki gücü daha iyi anlaşılır.

Faşist partilerin güçlenmesine neden olan sorunlar ile, “sol” partilerin yelkenlerini şişiren taleplerin yol açtığı sorunlar aynıdır: İşsizlik, yoksulluk, evsizlik, geleceğe olan güvensizlik, ahlaki ve fiziki çürüme vb. Farklı olan farklı çözüm yollarına yönelimdir. Faşist partiler “yabancı” düşmanlığı temelinde propoganda yapıyorlar. Buradaki “yabancı”da kastedilenin “yabancı işçi” olduğu açıktır. İşsizliğin nedeni yabancılar gittiklerinde her şey düzelecektir. Bu söylemin arkasında Avrupa'nın burjuva devletleri vardır. Faşist hareketlerin devletle bağlantıları defalarca ortaya çıkmıştır. Faşist parti yöneticilerinin bir çoğunun buldukları ülkenin istihbarat örgütleriyle doğrudan bağı olduğu açığa çıktığında her zaman olduğu gibi kamuoyundan gizlemeye çalışıldı. Ama Gladio skandalları patladığında bir çok ülkedeki faşist partinin doğrudan NATO eliyle örgütlendiği belli oldu. Kontrgerillanın militer güçleri olarak kulla-

nılan faşist gruplar, emperyalist-kapitalist burjuvazinin ikiyüzlü ve sahtekarlığını bir kez daha ortaya koydu.

Faşist partilerin daha da güçlenmesinin önündeki en büyük engel olarak Avrupa halklarının demokratik bilinci gösterilebilir. Faşizmin Avrupa ve dünya çapında yarattığı tahribatın zihinlerde bıraktığı iz henüz tazeliğini korumaktadır.

Hem bu olgular hem de (20'li, 30'lu yıllarda olduğu gibi) sistemli politik bir akım olmanın ötesinde dağınık tepki gruplarını andıran faşist hareketlerin halkların taleplerini formüle edecek bir toplumsal model sunamaları faşizmin önündeki nesnel engellerdir. Kabul edilmelidir ki “sol” dan etkili bir çıkış olmaması halinde, her şeye karşın faşist partilerin güçlenmeye devam edeceği ve buradan hareketle “sol dalga”nın bir sağ, faşist “dalga” halinde belirmesi halinde şaşkırmamak gerektiği belirtilmelidir.

Almanya'da işsiz 4 milyon 447 bin kişiden biri olan Nico “Bu böyle gitmez, Almanlar işten çıkarılıp yerlerine yabancıları alıyorlar”. Ya da 16 yaşındaki Patrick, “yabancılar veba kadar tehlikeli” diyor.

“Veba kadar tehlikeli” faşizmin bir kez daha Avrupa halklarının başına bela olmaması Avrupalı komünistlerin, devrimcilerin, ilericilerin militan antifaşist mücadelesiyle gerçekleşebilir. Faşist hareketlerin, en kudurgan temsilcileri oldukları emperyalist-kapitalizmin sonuçları üzerine demagogjilerinin işçi yığınları üzerinde ciddi bir etkide bile bulunmasını engelleme tek yolu, işçi sınıfı hareketine komünist hareketin devrimci önderlik görevlerini başarıyla gerçekleştirmesinden geçecektir.

SİYASAL REJİMİN AÇMAZI VE DEVRİMCİ GÖREVLER

-HÜSEYİN DEMİRCİOĞLU -

Son dönemlerde, devletin yüksek kademelerinde ve siyasal parti sözcülerinin açıklamalarında da görüleceği gibi rejim oldukça sıkıntılı dönemler yaşıyor. Kuşkusuz, bu sıkıntının odağında "Kürt Sorunu" ve Kürt ulusal kurtuluş mücadelesi bulunmaktadır. Gerek iktisadi olgular bakımından ve gerekse siyasal planda, bazen dolaylı ve bazen de dolaysız bir etkide bulunan Kürt ulusal sorunu artık uluslararası bir sorun olarak da TC'yi derinden sarsmakta ve zora sokmaktadır.

Verili somut siyasal koşullar da göstermektedir ki, bütün faşist ve gerici partiler, itibarlarını ve güvenilirliklerini kaybetmekle kalmamış, gerekli kitle desteğini de önemli ölçüde yitirmişlerdir. Son yerel seçimlerde RP ve MHP'nin oylarındaki görece yükselme, en başta mevcut büyük partileri düşündürmüş ve nedenleri üzerinde durmaya yöneltmiştir. Mevcut politika ve icraatları gözönünde alındığında; bütün partilerin geleneksel politikalarının iflas ettiği, siyasal partilerin tekмили birden bir kokuşma, içten içe çürüme ve yozlaşma içine girdikleri, ahlaki bir çöküntünün yaşandığı ve halktan soyutlandıkları ortadadır.

Refah Partisi, siyasi yaşamından henüz bir

yönetme deneyimi bulunmadığından ve mevcut kirlilik ve kokuşmadan yeterince nasiplenmediğinden bu yönüyle diğer partilerden ayrılmaktadır. Ancak, RP'yi asıl konuşturan faktörler; onun sahte eşitlik, "Adil düzen" masalını tekrarlaması, mevcut siyasal rejimin dışında bir oluşum olarak kendini tanıtmaya çalışması ve toplumsal çelişiklere, haksızlıklara yer yer dokunmalarda bulunmasındandır. MHP ise, tamamen ırkçılık bayrağını dalgalandırıp, PKK düşmanlığını temel alan bir anlayışla saldırgan bir şovenizm taraftarlığı yaparak mevcut potansiyeli kanalize etmeye çaba harcıyor.

Halihazırda hiç bir parti %25'leri aşabilecek bir oy potansiyeline sahip değildir. Bunun en belirgin nedeni Kürt sorunudur. Kürdistan'da yükselen mücadele tüm devlet kurumlarının yanısıra, siyasal partileri de eritmiş ve gerçekliklerini tüm çıplaklığıyla dışa vurmuştur. Şimdilerde Karayalçın da dahil tekrarlanan "ya bitecek ya bitecek" nakaratı, nerdeyse mevcut gerici ve faşist partileri bitirme noktasına getirmiş bulunurken, Kürt ulusal kurtuluş güçlerinin giderek güç kazandığı açıktır.

Daha açık anlatmak gerekirse, "milli muta-

bakat" iflas etmiştir. MGK başkanlığındaki politika ve direktiflerle işleyen parlamento ve koalisyon; çözümsüzlük, açmazlık ve handikaplarla karşı karşıyadır.

70 yıldır zorla halka dayatılan kemalist resmi ideoloji de aynı şekilde sorunlara yanıt olamadığı gibi, faşist bürokrasi ve ideologlar da artık bunu savunamaz durumdadır. Ne idüğü belirsiz olan kemalizm; kah ırkçı, kafatasçı ve turancılığa karşı gibi gösterilerek yığınlara "sol" olarak sunulmaya çalışılmış ve bunda zaman zaman da başarılı olunmuş, kah dinsel ideolojiye dayalı şeriatçı güçlere panzehir olduğu söylenerek, sözümona laikliğin teminatı olarak gösterilmiş ve yine çoğunlukla komünizmin gelmesinin esas engeli olarak kemalizmin daha fazla savunulması istenmiş ve bunda da görece ve taktik başarılar elde edildiği görülmüştür.

Faşist rejim, sermaye ve onun ideologları kemalizm aracılığıyla gerek sağa ve gerekse "sol" olarak bilinen pek çok çevreyi aynı potada eritmeyi başarmış ve sömürü düzenini bu şekilde sürdürülmüştür. Doğrusu, Türkiye'nin geleneksel "sol"u uzun yıllar kemalizm'in derin etkilerini taşımış ve politik mücadelede bir türlü ideolojik bağımsızlığını kazanamamıştır. Bu durum, ancak 1970'li yılların başında İ. Kaypakkaya tarafından aşılabilmiştir.

Geleneksel "sol"un kemalizm'in etkisini taşıması herşey bir yana, yığınların ve işçi sınıfının siyasal bilincini karartmış ve perspektifsiz bırakmıştır. Uzun yıllar revizyonist TKP ve işçi parti(leri)si, kemalizm bayrağıyla yürümüş ve onu "sol" olarak tanıtmaya araç olmuştur.

Son on yıllık bir süre içinde yükselen Kürt ulusal kurtuluş mücadelesi (KUKM) kemalizmin ipliğini pazara çıkarınca, pek çok devrimci çevrenin yanısıra, radikal islamcılar da bayrak açtı. Gelinen noktada kemalizmin sefaleti yaşanmakta ve iflas kabul edilen bu "ideolojinin" hiç bir oluşum tarafından cesaretle savunulmadığı görülmektedir.

On yıllardır okullarda, askeri kışlalarda ve diğer resmi kurumlarda beyinlere şırınga edilen kemalizmin, militarizmin elinde bir zor sopası olarak işçi ve emekçi yığınlara karşı kullanıldığı görüldükçe, kimseler tarafından savunulamaz bir duruma gelmesi kaçınılmaz oldu.

Resmi ideolojinin iflası ve yıkımı, üniversite ve diğer kurumların yanısıra, burjuva ideologlarını da yeni arayışlara yöneltti. "İkinci cumhuriyetçiler", bir kısım alevi dernekleri ve bazı islamcı çevreleri bu yeni arayışların kapsamı içerisinde yer almaktadır. Keza "misak-ı milli"cilik "ülkenin bölünmez bütünlüğü" üzerinde and içerek var olmaya çaba harcayan, Cem Boyner başkanlığındaki "Yeni Demokrasi Hareketi" vb. oluşumlar da aynı çizgi üzerinde bulunmaktadır.

Açıktır ki, siyasal rejim ve sermaye, değişen koşullara uygun düşecek yeni politik arayışlar içindedir ve deneme yoluyla hangi oluşumun güç olabileceğini beklemektedir.

Son dönemlerde pek çok resmi kurumun öne sürdüğü "din ve devletin barışması" yönündeki arayışın en güçlü olasılık olarak öne çıktığı söylenebilir. Bu çözümün iki ayağından birini devletten giderek kopan radikal islamın yeniden devlete bağlanması oluştururken, diğerini de Kürt Ulusal Mücadelesi'nin ayrılma yönündeki isteminin boğulması ve değişik ulus ve etnik kökene bakılmaksızın "üniter devlet" anlayışının kotarılması oluşturmaktadır.

Belirtmek gerekir ki siyasal rejim; yığınların nabzını elinde tutmak için bir yandan politik atmosferi koklamakta, diğer yandan da buna uygun düşecek çözüm arayışlarına ağırlık vermektedir.

Peki, nedir bu yeni koşullar ve değişen atmosfer? Şimdi de bulguları değerlendirmeye çalışalım.

Ortadoğu'nun başta ABD ve diğer emperyalist devletler bakımından önemi gözönüne alındığında, Türkiye'nin bölge için

olduğu büyük bir yer kapladığı görülecektir. "Yeni Dünya Düzeni"nin her ne kadar "ölü doğan bir bebek" olarak, düzensizlik olduğu kanıtlandıysa da, emperyalistler bu politikadan vazgeçmiş sayılmazlar. "Yeni Dünya Düzeni" ABD'nin "koruyucu" şemsiyesi altında, tam bir hegemonya içinde sömürge ve bağımlı ülkelerin hizaya gelmesi demekti. ABD'nin bilgisi olmadan yaprak kıpırdamayacak, taş yerinden oynamayacaktı.! "Körfez savaşı"nın ardından Irak'a ders verilmiş ve hizaya getirilmişti. Ezilen ulusların kurtarıcısı kesilen ABD ve diğer emperyalistler, Güney Kürdistan topraklarında "tampon bölge" kurmak suretiyle uydu bir Kürdistan'ın inşası için koşulları olgunlaştırıp, gerekli vizeyi de kamuoyuna sunmuşlardı.

Körfez savaşında Türkiye, tamamen emperyalist efendilerin buyruğuyla sonu belirsiz bir maceraya girdi. Nasıl olsa "bir koyup üç alacak"lardı. Emperyalist plan; Musul ve Kerkük'ün de dahil olduğu bu zengin petrol bölgesini Irak'ın denetiminden koparıp Türkiye'nin denetimine vermeyi öngörüyordu. Ancak, emperyalistlerarası uzlaşmaz çıkar çelişkileri, ganimeti paylaşmada kendini dışa vurunca plan gerçekleşmedi.

Çekiç Güç'ün bu bölgeye konumlandırılması baştan itibaren Türkiye kerhen destekledi. Zira, iktisadi-siyasi ve askeri bağımlılık bunu dayatıyordu. Türkiye egemen sınıfları "Birleşik bir Kürdistan"ın oluşumuna karşı olduklarını, hatta Güney Kürdistan'daki gelişmelerin dahi kendilerini huzursuz ettiğini her vesileyle ifade ederek, Kuzey Kürdistan'ın kendilerinden koparılma ihtimalinin kabullenemez bir durum olduğunu belirtip, bu hususta bir çıkar çatışması bulunduğuna ilişkin efendilerine serzenişte bulundular.

Sonuçta Türkiye; zengin koca tarafından fena halde aldatılmış, "Körfez savaşında her türlü uşaklık rolüne karşın, bırakalım "üç alma"yı, savaştan dolayı pek çok olanağın yoksun kalmış, Irak'a uygulanan

emperyalist ambargodan da birinci dereceden olumsuz etkilenecek derin bir iktisadi krize yuvarlanmıştı.

Gerek ABD'yi gerekse diğer emperyalistleri asıl kaygılandıran PKK'ydi. Zira PKK bir türlü hizaya gelmeyip, "Yeni Dünya Düzeni"ne kafa tutmaya devam ettikçe bunun emperyalistlerin çıkarına ters düşeceği ortadaydı ve bu durum "uydu bir Kürdistan" için baş engel teşkil etmekteydi... PKK'nin bu özellikleri onun pek çok devlet tarafından "terörist" ilan edilmesine gerekçe yapıyordu. Nitekim, Türkiye'nin "terörizme karşı mücadele"de yalnız bırakılmaması ve her türlü silah, askeri araç ve teçhizatla donatılması, emperyalistlerin en temel görevlerinden birisiydi. Türkiye'nin sık sık efendilerinden "terörizmin bitirilmesi" amacıyla yardımla birlikte süre istemesinin temelinde bu anlayış yatmaktadır. Şayet, PKK teslim alınır, radikalizmden arındırılır ve uysallaşırsa, o durumda "uydu Kürdistan" planı daha kolay yaşam bulacak ve Talabani-Barzani işbirlikçilerinin sahip oldukları "itibar"da kendilerine tanınacaktı.

Bütün bu dış ilişki ve çelişkilerin Türkiye'yi derinden etkilediği, iç kamuoyunun, basın ve bürokrasinin bu sorunlara ilgi duyduğu, tartıştığı ve çözüm önerileri üzerinde hesapların yapıldığı, gelişmelerden görülmektedir. TC'nin "terörizmin kökünün kazınması" amacıyla efendilerine biçtiği sürenin tutmaması, KUKM'nin bırakalım teslim alınmasını, her türlü şiddet ve zorbalığa karşın giderek daha geniş bir alana yayılması, hesapları alt üst etmektedir.

Gelinen noktada Kürdistan Ulusal Sorunu; Türkiye'nin gerek iktisadi ve siyasi, gerek toplumsal ve yaşamsal tüm birimlerini derinden sarsmaktadır. Bunca güçlü bir devlet geleneği, küçümsenemez ordu ve militarizm (bütün uydurma kahramanlıklara bakılmazsa) tam anlamıyla bir çözülme ve yenilgi psikozu içindedir. Kısacası; "üç beş çapulcu" devlete ve siyasal rejime diz çöktürmü; ordu, bürokrasi, istihbarat birimleri

ve parlamento çözümsüzlük ve acizlikle işin içinden nasıl çıkılacağına hesabını yapmaktadır.

Genelkurmay ve MGK'nın "alçak yoğunlukta savaş" itirafı bile durumu anlatmaya yetmemekte, onlarca savaş uçakları ve helikopterler, tanklar, dağın taşın mayınlanması, yakılan ormanlar, yıkılan ve talan edilen köyler, ilçeler ve iller, onbini aşan insan kaybı, ekonomik iflasın yanında siyasal erkin içine girdiği derin ve kapsamlı bunalım, gerçek bir savaşın tablosunu en çıplak şekliyle gözler önüne sermektedir.

TC artık Kürt ulusunu yönetemez durumuna düşmüştür. Tersini söylersek, Kürt Ulusu eskisi gibi yönetilmek istemeyip, bağımsızlığını haykırmaktadır. Sömürgecilik zinciri giderek zayıflamakta, kopmaya yüz tutmaktadır.

10 yıldır devam etmekte olan kirli savaşın faturası oldukça ağırdır. Bu faturaya en büyük itiraz Türk tekeli sermayesinden gelmektedir. Sermaye önemli bir pazar kaybıyla yüzyüzedir. Başta tüketim nesneleri gelmek üzere, pek çok metanın Kürdistan'da satılmasının yolları giderek ortadan kalkmaktadır. Beyaz ve kahverengi eşya ile tekstil ürünleri pazarı daraldıkça, sermayenin kar oranları da düşme kaydetmektedir. Üstelik, yıllardır Kürdistan'dan Türkiye'ye akmakta olan artıklar ve kar transferleri de durmuş bulunmaktadır. Aynı şekilde, Türkiye ekonomisini besleyen önemli bir hammadde kaynağı da durmuştur.

Her ne kadar sermaye, sürmekte olan savaşa karşı sesini yükseltmeye çalışıyorsa da bu, onların olası bir "Bağımsız Kürdistan"a yeşil ışık yaktıkları anlamına gelmemektedir. Sermayenin talebi daha çok "kısmi haklar"ın tanınması ve savaş giderlerinin kısıtlanması yönündedir. Türk tekeli sermayesi, "Misak-ı Milli" sınırlarının ve "Ülkenin bölünmez bütünlüğü"nü korumasını esas alan ve bunda ısrar eden bir çözümü isterken, bir kısım burjuva demokratik taleplerin tanınması eğilimini taşımaktadır.

Onlar, Kürtlere eğitim-öğretim ve kültürel haklarını vermekle "ülkenin birliği"nin korunacağı hesabı ile ehveni-şer tutumunu benimsiyorlar.

Sermayenin çıkarı; Kürdistan'daki hammadde ve artıkların transferinin devamını, ucuz işgücü olanaklarından yararlanma ve kendi ürünlerinin bu pazarda serbestçe dolaşımını gerektirmektedir.

Hükümette Revizyon ve Kabine Değişikliği Neye İşaret Kürt Ulusal hareketi giderek, uluslararası düzeyde kendisinden daha sıkça söz ettirmekte, evrensel bir kurum soruna ilgi duymaktadır. TC'nin yoğun olarak işlediği suçlar ve insan haklarının hayasızca çiğnenmesi, "kendi topraklarını savaş uçaklarıyla bombalaması" ve daha pek çok insani boyutun sıkça ihlal edilmesi, bu kurumların ilgisini çekmektedir. Alman menşeli askeri araçların Kürt halkına karşı kullanması vesilesiyle uygulanan kısa erimli ambargolar, ABD'nin askeri yardımları insan hakları ihlalinin kaldırılmasına endekselmesi ve ambargo tehdidi, Ortadoğu sorununda TC'nin işlevi, olası bir "Kürt Devleti" projesinin hayata geçirilmesi, Kıbrıs sorununda TC'nin haksız bir zeminde ısrar etmesi ve vb pek çok uluslararası sorun gözününde bulundurulduğunda, hiç kuşkusuz TC'nin dış ilişkileri ve politikası önem kazanacaktır.

Ancak unutmadan belirtelim ki, emperyalistlerin bütün bu sorunlara ilgi duymasının temel nedeni onun insan hakları ve ulusların bağımsızlığını savunmasından kaynaklanmamaktadır. Bu, tamamen bir çıkar ve hegemonya kurmakla ilgilidir. Emperyalistlerin asıl destek sunduğu gücün TC olduğu unutulmamalıdır. Yaptırım tehditlerinin altında daha fazla taviz koparmak istemi yatmaktadır. Hayati önemde olmadıkça TC, zaten tavizde sınır tanımaz bir esnekliğe, (bağımlılığın da bir sonucu olarak) zaten sahiptir.

Her şeyin iç içe geçtiği, kimin elinin kimin cebinde olduğu, at izinin it izine karıştığı

bu karmaşık ilişkiler yumağında elbetteki sorunları ve ilişkileri doğru kavramak ve tahlilde bulunmak oldukça güçtür.

TC'nin Dışişleri Bakanlığı ve faşist bürokratlarının bu karmaşık ilişkiler içinde değiştirmesi ne tesadüfi bir olay ve ne de basit bir kabine değişikliği olarak görülemez. Bunun altında daha çok TC'nin ve emperyalistlerin çıkarlarının bir çatışma dönemine girdiği, emperyalist baskıların daha fazla yoğunlaşacağı yatmaktadır. Hikmet Çetin'in uluslararası tekeller ve lobilerle içli dışlı olması bir güvensizlik kaynağı olarak görülmekteydi. Ve Çetin'in bu güçlerin talimatlarının dışına çıkmayacağı sezileri, O'nun değiştirilmesine vesile olarak görülebilir.

Burada, emperyalistlerin "Kürt politikasının da görece bir değişikliğin gözlemlendiği diğer bir faktör olarak belirtilebilir. Bu değişikliğin daha çok, TC'nin uyguladığı şiddet ve savaşın zayıflatılması ve giderek terkedilmesi yönünde kendini dışa vurduğunu belirtmek abes olmasa gerek!..

Mümtaz Soysal'ın Dışişler Bakanlığı'na terfi edilmesini daha çok belirtmeye çalıştığımız bu karmaşık ilişkilerin sonucu olduğu söylenebilir. Yanısıra, Soysal'ın özelleştirmeye karşı tutumu ve soruna engel çıkarma girişimlerinin de bu şekilde ortadan kalkacağı hesabı yapılmıştır. Soysal, bugüne değin, her ne kadar burjuva liberal bir aydın intibasını vermişse de, O'nun ırkçılık düzeyine varan milliyetçiliği ve Kürt sorunundaki tutuculuğu Dışişler için biçilmiş kaftan olarak görülmesine neden olmuştur. Mümtaz Soysal, uşak ve uydu basın ve medya tarafından "Batı karşıtlığı", "antiemperyalist fikirlere sahip" biri olarak tanıtıldıysa da bu gerçek dışıdır. Soysal, antiemperyalist bir niteliğe sahip değildir. O'nun bazı reformlar yanlısı olduğu, devletin ve siyasal rejimin dikenlerinden kısmen de olsa arınması gerektiği ve "sosyal demokrasi" (!)yi savunduğu söylenebilir. Bu nitelikler ve özellikler itibarıyla Soysal, Dışişleri'nde TC'nin çıkarlarını daha çok savuna-

cak, yer yer emperyalistlerin haksızlıklarına tutum alarak çıkışlar yapacak ve fakat klasik dışişleri politikasından da ayrılmayacaktır.

Emperyalist baskılara rağmen Irak'la diplomatik ilişkilerin geliştirilmesi doğrultusunda çaba içine girecek ve en önemlisi de Kürt düşmanlığı tutumunu en açık şekilde dışa vurup, olası bir "Kürt Devleti"nin oluşumuna engel olmaya çalışacaktır. Mümtaz Soysal'ın Dışişleri Bakanlığı'na atanmasına bir başka faktör de, SHP içindeki muhalif kanadın dizginlenmesi yatmaktadır. Koalisyonun koltuk destekçisi ve "kirli savaş"ın ortağı SHP; tüm kamuoyu baskısına, yoğun oy kaybına ve kendi tabanının itirazlarına rağmen kirliliğe, siyasi yozlaşma ve çürümeye, sermaye ve faşizmin taleplerine yanıt olmaya devam etmektedir. Son revizyonunda bunu gözönüne serdiği açıktır. SHP, oy kaybının gerçek nedenini araştırma yerine, artan milliyetçilik ve şovenizm dalgasına o da kendini kaptırmış ve mitinglerde daha fazla Kürt düşmanlığı politikasıyla oy kaybının önleneyeceği hesabı içindedir.

Koalisyonun giderek zayıflaması ve milletvekili istifalarının bir türlü bitmek bilmemesi sonucu, bu kez faşist MHP'nin de fiilen koalisyona eklemlendiği ve Türkeş'in sık sık T. Çillerle gizli görüşmeler yaparak taktikler verdiği bilinmektedir. Hatta öyle ki, MHP ve bazı bağımsız milletvekillerinin SHP'siz bir koalisyon planı yaparak, olası bir erken seçimle DYP ile ittifak içine girebileceği dahi düşünülmektedir.

MHP zaten başlangıçtan itibaren faşist kirli savaşın önemli bir dinamiği durumundadır. Pek çok kadrosu, Kürt illerinde korucubaşı, özel tim komutanıdır. Yine, son yerel seçimlerde karakol ve polis okullarındaki sandıklarda, tüm oylar MHP'ye atılmıştır. Ordu içinde, ikinci ve üçüncü derecedeki subayların önemli bir bölümü MHP'lidir. Zaten Kürt düşmanlığı ile artan şovenizm ve ırkçılık da en fazla MHP'nin işine yarmakta, güç kazanmasını sağlamaktadır.

Ordunun da çözülme, moralsizlik ve gerilla

karşısında tutunamayıp dağılma ile yüzyüze kalması, giderek kirli savaşın çoğunlukla sivil faşist odaklar tarafından yürütülmesi planını daha çok öne çıkarmaktadır.

MGK'nın son on yılın dökümünü yaptığı "Kürt raporu" bu çözümsüzlüğü bir kez daha ortaya koymaya yetmektedir.

Bu süre içinde toplam 960 köyün yakılıp harabeye çevrildikten sonra boşaltıldığı, yalnızca operasyonlara 987 trilyonun harcadığı ve savaş faturasının 4.2 katrilyon olarak tahmin edildiği, operasyonlar sonucu yüzbinlerce hektar ormanın yakıldığı ve bu durumun doğal ekolojik dengeyi bozduğu; pek çok mağara ve tarihi kültür mirasının yok olduğu, MGK'nın raporunda itiraf edilmektedir. TC ve Genelkurmay'ın kendi insan kaybını devamlı olarak düşük gösterip, öldürülen gerilla sayısını yüksek göstermesi ve bu şekilde psikolojik savaş üstünlüğünü elinde tutarak moral kazanmaya önem verdiği bilinmesine karşın, yine de verdiği rakamların tüyler ürperten boyutta olduğu ortadadır. Buna göre; 244 subay, 621 astsubay, 930 uzman çavuş, onbaşı, 5644 er ve 275 emniyet mensubu olmak üzere toplam 7614 kişinin yaşamını yitirdiği yazılmaktadır. Bu sayılara 4036 köy korucusu da eklenince 11.750 (onbirbin) kişilik bir orduyu savaşta kaybettiği bizzat MGK tarafından kabul edilmektedir. Bu süre içinde 2 savaş uçağı, 3 helikopter, 5 savaş tankı devre dışı kalmış ve binlerce sakat insan bu ayıbı taşıyarak savaşa devam edilmesi istenmiştir.

Savaşta gerilla ve KUKM kayıplarının dökümü de şöyle sıralanmaktadır: 6443 gerilla, 3330 PKK yanlısı (ki bunların çoğunluğu PKK sempaticileri bile sayılmayacaktır) aynı süre zarfında 13.000 gerillanın sakat kaldığı ve onbinlerce kişinin de gözaltına alınarak çoğunun tutuklandığı da, MGK'nın raporu arasında yer almaktadır. (Kaynak Özgür Ülkeye aittir)

Bu sayıların da kanıtladığı gibi, gerilla ve Ulusal Kurtuluş Mücadelesi "üç beş çapul-

cu" ile ifade edilmeyecek kadar büyük, donanımlı ve yetkindir.

MGK'nın kendi denetimine aldığı ve hizaya soktuğu burjuva basını, bu kirlilik içinde promosyon savaşı ile kupon vermeye devam etmektedir. Kokuşmuş ve köhnemiş burjuva siyasal rejim kadar, basın da kirlenmiş, yozlaşmış ve köhnemiştir.

Onyıllardır milyonlarca işçi ve emekçiyi, yığınları terörize eden, karayı ak gösteren ve insan beyni ve yüreğini teslim alarak kirliliğe alıştıran basın ve medyadır. Günümüzde medyadan daha fazla, insanı afyonlayıp uyuşturan başka bir nesneden bahsedilemez.

Şayet 10 yıldır devam eden "kirli savaş"ın acı ve dramatik sonuçları hala bilinmiyorsa ve hala bu kör kuyunun, "devletin ve milletin bölünmez bütünlüğü" adı altında saklanarak anlaşılması sağlanamıyorsa bunun en baştaki nedeni medyadır.

Şayet bu medya, İngiliz basın kuruluşu BBC'nin İsrail askerlerinin Filistinli bir gerillanın kolunu nasıl kırdığını saptadığı gibi saptasaydı, ve aynı yayın kuruluşunun Falkland Adalarındaki İngiliz vahşetini tarafsız ortaya koyma tutumunu benimsemiş olsaydı acaba kirli savaş hala bu denli savunulabilir miydi?

ABD'nin Vietnam vahşetini izleyen bir gazetecinin, askerlerin yaşlı bir Vietnamlı kadının başına dayattıkları silahı veya küçük bir çocuğun arkadan nasıl kurşunlandığını görüntülemesi savaşın kaderini ABD'nin aleyhine değiştirmeye yetmedi mi?

TC, ABD'nin Vietnam'daki uygulamalarının da, İsrail'in mazlum Filistinlilere uyguladığı terörün de betelerini Kürdistan'da uygulamaktadır. Ne var ki medya, kör ve sağır yaşamakta ve sermayenin buyruklarından ayrılmamakta ayak direktikçe savaşın vahşet tablosunu yığınların öğrenmesine olanak yoktur.

Basın kuruluşları; televizyon ve gazeteler tekeli sermayenin ellerindedir. Sermaye,

bu kuruluşlara kar amacının yanısıra, kurulu sistemin korunması görevi yüklemiştir. Pek çok basın kuruluşu devletten kredi alarak ayakta durmaktadır. Böyle bir ilişki ister istemez basına diyet, borç ödeme yüklemekle kalmamakta, ideolojik etkinlik sağlamanın da vazgeçilmez bir aracı durumuna getirmektedir. Köşe yazarları, gerçeği ortaya koyma, doğru haber yayma ve yazma, inceleme ve sorgulama yerine, sahibinin sesine göre şekillenmekte ve ona uygun konuşmaktadır.

Bir kısım bağımsız ve demokrat basın, hem gücü itibarıyla ve hem de siyasal rejimin ağır baskılarına maruz kaldığından yeterli etkinliği ortaya koyamamaktadır. Faşist rejimin muhalif basına yönelik saldırıları, ağır cezalar uygulaması ve kapatarak milyarlık para cezalarına tabi tutması da egemenlerin tahammülsüzlüğünü ortaya koymaktadır. Son bir yıl içinde, pek çok akademisyen, araştırmacı yazar, sendikacı ve aydın "terör suçlusu" olarak tanımlanmış ve cezaevlerine kapatılmıştır. Onlarca devrimci ve sosyalist dergiye uygulanan ağır para cezaları ve kapatma davaları yetmiyormuş gibi yazışları müdürleri de olur olmaz bahanelerle tutuklanıp cezalandırılmaktadır.

Faşist rejimin ve sermayenin bu tahammülsüzlüğü ve siyasal saldırıları, onun bir avuç egemenler dışında milyonlarca işçi ve emekçiye ve Kürt ulusuna uyguladığı diktatörlüğün bir sonucudur. Devlet ve rejim sermayeye demokrasi, milyonlarca işçiye, emekçi memurlara ve tüm halka koyu bir baskı, terör, işkence ve tutuklama uygulamaktadır. Bu terörü kınayan, ona destek ve güç vermeyen her kurum, kişi, çevre ve parti hemen soruşturma ve kovuşturmalara maruz kalmaktadır.

Parlamento; en açık dejenerasyona, yozlaşmaya ve kokuşmuşluğa örnektir. Kendisi generaller tarafından kapatıldığında ve göstermelik parti kapatmaları gündeme geldiğinde avazı çıktığı kadar bağırıp, yakınan burjuva faşist parti liderleri, askerlerin

pabucunu dama atarcasına cuntacı, darbeci ve yasaklayıcıdır. 2 Nisan darbesi bunlardan biridir. MGK'nın buyruğuyla DEP milletvekillerinin dokunulmazlığının kaldırılarak vekilliklerinin düşürülmesi... ardından hepsinin apar-topar tutuklanarak sorgulanması, burjuva parlamentonun sahip olduğu "demokrasi"(!) anlayışını gözler önüne sermektedir.

Koalisyon hükümeti, örneğine ender rastlanan bir pişkinlikle alttan yığınları ve işçi sınıfını, "demokratikleşme paketi" ile oyalamakta, açıkça alay etmektedir. Onların demokratikleşme dediği, tıpkı 141 ve 142'nin kaldırılarak, yerine daha baskıcı ve terörcü bir yasa olan "anti-terör yasa" örneğinde olduğu gibi, yeni faşist yasa ve karanameler çıkarıp ezilenleri terbiye etmenin bir aracı durumuna getirmekten başka ne olabilir ki?

Hele hele işçi sınıfı suskunluğunu korudukça, memurlar sustukça kısacası, tüm halk yığınları geniş ve kitlesele bir direniş ve mücadele ortaya koymadıkça, burjuvazinin; ezilenlerin lehine düzenlemelerde bulunmasına ve demokratik haklar tanınmasına hemen hemen hiç olanak yoktur. Özgürlük ve demokrasi mücadelesi, tüm yığınların sınıfsal kavgası ve direnişiyile başarılı olabilir. Kazanılmış haklar her dönemde mücadele sonucunda elde edilmiş ve hiçbir zaman burjuvazi tarafından hediye edilmemiştir. Bu bağlamda, koalisyonun "demokratikleşme" masalı kimseyi aldatıp, rehavette götürmemelidir.

Diyelim ki, basına yönelik baskılar ve verilen cezaların kaldırılması ve olası bir "basın affı" ancak, ciddi ve kararlı bir mücadele sonucunda hayat bulur. Yazarların, sendikacıların ve aydınların susturulmasını amaçlayan bu yaptırımların boşa çıkarılması tamamen bir kampanya sonucu yapılarak, oluşturulabilecek ciddi bir kamuoyu baskısı bu yasa iptal edecek ve rafa kaldıracaktır. Yoksa, siyasal rejimin hiçbir gereklilik yokken, kendisinin çıkarttığı bir yasa

iptal etmesi ve o yasadaki hüküm giyenleri salıvermesi düşünülemez.

Türk egemenlik sistemi, başka KUKM, olmak üzere hem işçi sınıfına ve hem de emekçi memur hareketine yönelik oldukça kapsamlı bir saldırı, susturma ve sindirme içindedir. Bu saldırılardan gençlik ve kadınlar da nasibini almaktadır. Rejim, tüm kötülüklerin, zamların ekonomik bunalımın nedeni olarak, Kürt Ulusal Mücadelesini göstermekte ve bunu vesile yaparak, herkesin fedakarlık yapmasını istemekle kalmayıp devlete itaat edilmesini empoze etmektedir. Bir yandan bankalara, ve tekeli sermayeye ucuz faizle kredi verirken, diğer yandan da 1 milyona yakın işçinin bağışlanmış toplu iş sözleşmesi farklarını ödememekte, "zorunlu tasarruf fonu" adı altında toplanan paraları zamanı geldiği halde iade etmeyip el koymakta ve memurlarla alay edercesine 1 kg peynir dahi alınamayacak kadar komik bir "zam"la onları açıklıkla yüzyüze bırakıp "fedakarlık" istemektedir.

Bir yandan teslim alınan sendikalar ve onların bürokrat başkanları aracılığıyla sınıf, eylemsizliğe ve hareketsizliğe sürüklenirken, diğer yandan da özelleştirme silahı ile işçi sınıfının sendikal kazanımları ve örgütlülüğü dağıtılarak kanatları yolunmak istenmektedir. Özelleştirme planı devreye konulduğundan bu yana pekçok işletme, işyeri ve belediye de bu fırsattan yararlanıp yüzbinlerce işçiyi işinden etmiştir. Henüz özelleştirme gerçekleşmediği halde, bunca işçinin işten atılması düşündürücüdür. Yalnızca belediyelerde bile Mart'tan bu yana 50 bini aşkın işçinin iş akdinin feshedilmesinin özelleştirmeyle direk bir bağı bulunmadığı ortadadır.

Görüldüğü gibi, hem özel tekeli sermaye ve hem de kamu sektörü özelleştirmeyi bahane edip, sınıfın en yiğit, mücadelecisi ve deneyimli kesimini üretim dışına atmakta ve bu şekilde sınıfın eylemi dinamizmini işten işe zayıflatmayı amaçlamaktadırlar.

İşçi sınıfı, sermaye ve siyasi rejimle bir hesaplaşmaya girmez, kitlesel bir eylem ortaya koymaz ve somut iktisadi ve siyasi taleplerle meydanlara dökülmezse daha kapsamlı baskılarla yüzyüze kalacaktır. İşçi sınıfı, sendikal gerici barikatını mutlaka yıkmalı ve sendikal bürokrasinin rejimle danışıklı dövüşünü deşifre etmelidir.

Sendikal bürokrasinin, işçi sınıfı içindeki burjuva ajanlar veya onların gizli temsilcileri olduğu unutulmadan sınıfın, ilk darbeyi bu kesime vurması, küçümsenemez bir başarı ve ilerleme olacaktır.

İşçi sınıfı, kendi gücüne güveni esas almadıkça, inisiyatifi ele geçirmediği ve kendi öz sınıf talepleriyle meydanlara çıkmadıkça, işten atılmalara, zor çalışma koşullarına ve rejimin yoğun saldırılarına set çekemez. İşçi sınıfı, Kürt Ulusal Mücadelesine destek vermeyi bir demokrasi ve özgürlük sorunu olarak görmelidir. Zira Kürt ulusunun özgürlüğe kavuşması, işçi sınıfının, demokrasi ve siyasi özgürlük mücadelesine de hizmet edecektir.

İKTİSADİ VE SİYASAL BUNALIM, DEVRİMCİ VE SOSYALİST GÜÇLERE YENİ OLANAKLAR SUNUYOR

Bir ülkede; siyasi ve iktisadi göstergelerin istikrarlı seyretmesi, toplumsal huzursuzluk ve hoşnutsuzluğun kendini dışa vurmaması, egemenlerin nefes borularının açık ve sistemin herhangi bir ciddi tehditle yüzyüze olmadığına işarettir. Bu tür durumlarda siyasi iktidar kendini kolaylıkla üretebilir. Devamlılığından zorlanmadan ilerleyebilir ve alttan yığınları yönetmekte pek fazla engelle karşılaşmaz.

Mevcut gösterge ve toplumsal görüngüler Türk egemenlik sisteminin huzur ve istikrarını değil, bunalım içinde olduklarını ve yönetmekte hayli zorlandıklarını göstermektedir. Ne var ki, derin iktisadi ve siyasi bunalım, sınıf çatışmaları ve bir devrimci ve sosyalist alternatifle birleşmezse, işçi sınıfı

ve diğer muhalif toplumsal dinamikler, bir eylem dalgası ile faşist iktidarı tehdit etmekten uzaksa; daha da önemlisi, öznel (subjektif) koşullar yetersiz ve elverişli değilse bu durum; en başta mevcut iktidarların büyük bir tehdit altında olmadığını ifade eder.

Türk siyasal rejiminin durumu da, verili konjonktürde buna benzer bir durum göstermektedir. Sistemi pekçok hastalık kemirmekte, ateşi yükselmekte ve fakat bütün bunlar onu ölüme ve yıkıma götürecektir düzeyden uzaktır.

Kürdistan Ulusal Kurtuluş mücadelesi kendi öz dinamikleriyle önemli bir mesafe sağlamış; taleplerini, sömürgeci egemenlik sistemine dayatmış, ancak işçi sınıfı ve emekçilerin gerekli desteğini kazanamadığından hedefine ulaşamıyor. Bundan dış koşulların da etkisi ve rolü unutulmamalıdır.

İşçi sınıfı; özelleştirme, işsizlik ve sendikasızlık saldırısına maruz kalmasını, enflasyonun getirdiği önemli geçim sıkıntılarına rağmen, hala bir direniş ve mücadele kararlılığı sergilemiş değildir. Korku yılgınlığı aşamamış, gücüne güvensizliği yıkamamış ve devrimci ve sosyalist hareketlerden uzak durmaya devam eden işçi sınıfından bilinçli ve iradi bir mücadele kararlılığını beklemek abestir.

Gerek işçi sınıfımız ve gerekse emekçi memur hareketinin, onca saldırı ve dayatmalara, yaptırım ve haksızlıklara rağmen güçlü bir karşı koyuş ortaya koyamaması kendi başına irdelenmeye muhtaçtır.

Sınıfın tam bir hareketsizlik ve eylemsizlik içinde olduğunu ileri sürmek yanlış olacaktır. Hatırı sayılır eylemlilikler, yer yer polis ve diğer militarist güçlerle lokal düzeyde karşı koyması ve iktisadi hakların kazanımı için ülke çapında eylemlere başvurması gözardı edilemez gelişmelerdir. Zaten sınıfın bilinç düzeyi, örgütlenmede aldığı mesafe, dayanışma kültürü, deney ve tecrübe zenginliği, sendikal bürokrasi ve gericilik tarafından pasifizm ve reformcu öğelerle

sisteme bağlanması ve özellikle de marksist-leninist donanıma sahip bir öncüden yoksunluğu, siyasal rejimi sarsacak eylemler ortaya koymasına engeldir.

Gerek özgürlük ve demokrasi mücadelesinde kendinden sözettiren devrimci hareket ve gerekse, komünist zeminde yeralan politik oluşumlar olsun (mevcut durumlarıyla) sınıfa ve emekçilere gerekli güveni vermekten uzaktır. Demokratik devrimci hareketlerin bazı bireysel eylemlerine rağmen, sahip olduğu kültür ve ahlakın yanı sıra, çarpık demokrasi bilinci, hotzotçuluğu ve kitlelere güvensizliği, yanlış strateji, program ve taktiklerle birleşince bu durum, işçi sınıfı ve emek cephesinin kendilerinden uzak durmasına neden olmaktadır. Bu kesimin kendi saflarında cereyan eden şiddet girişimleri ve yer yer silah kullanılması da sınıfın tepkisini çekmektedir.

Komünist saflarda yeralan ve marksizmi leninizmi temsil eden grup, hareket ve "parti"lerin bütün siyasal olgunluk, yerleşmiş sosyalist kültür, ahlak ve mücadelede işçi sınıfını temel almaları tek başına yeterli değildir. İyi niyetli ve samimi tüm uğraşlara rağmen hala marjinalikten kurtulamamaları, işçi sınıfı ve emekçilere yeterli güveni vermekten uzak olmaları, düşündürücüdür.

Toplumsal olaylara ve siyasal rejimin içinde bulunduğu genel ve kapsamlı bunalımların yarattığı olanaklara rağmen ML'lerin bir güç olamamasının nedenleri üzerine yoğunlaşmak ve marjinalliği aşmak önem taşımaktadır. Faşist siyasal iktidarın hemen hemen hergün yeni saldırılara başvurmasına, kazanılmış kısmi hakları rafa kaldırmasına ve yeni iktisadi ve siyasi yaptırımlar devreye koymasına karşın sosyalistlerin her somut durumu iyi değerlendirip taktikler geliştirdiğini söylemek ham hayal olur. Karşıdevrimin her bir saldırısı, devrimci ve sosyalist taktiklerle yanıtlanmadıkça ve yığınların beklentilerine karşılık verilmedikçe, komünistlerin görevlerini ve tarihsel sorumluluğunu yerine getirdiği söylenemez.

Açıkça söylemek gerekirse, nesnel koşulların sunduğu her bir olanağın marksist-leninistler tarafından yeterince değerlendirilemediği ve bu durumun da işçi sınıfının güvensizliğine neden olduğu açıktır. İşçi sınıfı yazımızdaki iç tutarlılığa ve teşhir ve propoganda da neleri nasıl kullandığımızdan ziyade, pratiğimize bakıyor. Hangi toplumsal olaya karşı, nasıl bir pratik ve eylem sergilediğimiz işçi sınıfını daha fazla ilgilendiriyor. Taktik savaşında, devrimci mücadele araçlarını yerli yerinde kullanıp kullanmadığımız, bu araçların işçi sınıfı tarafından benimsenip benimsenmediği, enflasyon, işsizlik, zamlar, faşist yasalara karşı mücadele vb. gibi somutluklarda, ML'lerin hangi somut siyasal eylem programları geliştirdikleri ve hangi kampanyaları örgütledikleri işçi sınıfı ve emekçileri örgütlemeye önem taşımaktadır. Sözelimi faşist rejim ve bürokrasinin gerçekleştirdiği yolsuzluk ve hırsızlıkların ve tekelci sermayeye peşkeş çekilen trilyonların, somut olarak ve belgeleriyle gözler önüne sergilenmesi ancak bir kampanya ile sağlanır. Aynı durum, sağlık eğitim ve kirli savaş için de geçerlidir. Bunların yerine getirilmesi görevi, sosyalist öncünün sorumlulukları arasındadır. Somut siyasal kampanyalar ve bu kampanyalarda kullanılan propaganda ve ajitasyon araçları ve etkin bir dil, işçi sınıfının örgütlenip öncüye güven duymasını sağlamada önemli bir yere sahiptir.

Ne var ki, marksist-leninist hareketlerin (kimi yerel çalışmalarını saymazsak) güçlü, birleşik kampanyalar gerçekleştirdiklerini söylemek oldukça güçtür. Kısacası, bu alanda izlenen politika; "deve kuşu misali"ni anımsatır türdendir.

Devrimci-demokratik saflarda olduğu gibi, marksist-leninistler bakımından da eylem birliği, sınıf çıkarlarını gözetme ve devletin saldırılarına karşı ortak tutum alma ve ortak savaşımı geliştirme bilinç ve sorumluluğu yanlış ve çarpıktır. Bu çarpıklık da yığınları olumsuz etkilemekle kalmamakta, uzak durmaya sevk etmektedir. Her grubun

kendini beğenmesi ve beğendirmeyi esas alması, grupsal rekabetin her zeminde kendisinden sözettirmesi, sınıfın şimşeklerini üzerine çeken bir başka konudur. Bu anlayış, işçi ve emek cephesini de gruplara bölmekte ve karşıdevrim ve mücadelede gücünün zayıflamasına neden olmaktadır.

Marksist-leninistlerin (en azından bir bölümünün) ortak irade ortaya koyma yönündeki samimi çabaları, işçi ve emekçileri de heyecanlandırmakta, ilgi ve desteğini almaktadır. Birlik yönünde atılan her somut adım, hiç kuşku yok ki, mevcut olumsuzluk ve handikapların önemli bir bölümünü aşacak, sınıfın sosyalistlere beslediği güvensizliği giderecek ve öncü ile sınıfın ayrı duruşunu önemli ölçüde yok edecektir. Birlik; mevcut koşulların, devrime sunduğu olanakları daha iyi görecektir, değerlendirecek ve kanalize edecektir. Marjinal bir yapının kendi olanaklarıyla başaramadığını, ortak sosyalist irade kolaylıkla başaracak ve toplumsal olaylara müdahale etmede yol alacaktır. Siyasal kampanyaların hayat bulması, siyasal teşhir görevinin yerine getirilmesi ve propaganda ve ajitasyonun etkili, cezbedici gücünün ortaya konması; güçlü bir irade ve ML'lerin birliğinin sağlanmasıyla daha başarılı olacaktır.

Sosyalist saflardaki dağınıklığın kısmen giderilmesi, işçi sınıfının kümelenmesi, işletme ve fabrikalarda kendini konuşturmakla kalmayacak, buralarda yoğunlaşarak bir kale haline getirmeyi başarmada daha büyük olanaklara sahip olacaktır. Fabrika ve işletmelerin fethedilmesi ve üretim disiplini içinde işçi sınıfının örgütlenmesi, devrim ordusunu enine ve derinliğine yetkinleştirecektir.

Parti kültürü ve fikrinin geliştirilmesi, siyasal olgunluk ve tutarlılığın yerleştirilmesi, bilinçte ve örgütlenmede daha önemli mesafelerin alınması, en başta teori ile pratik arasındaki görece kopukluğa son verecek, sınıfın bütün olanaklarını merkezileştirip harekete geçirecektir.

Mevcut durumda; var olan devrimci olanakların devrime kanalize edilememesinin temel nedeni, güçlü ve tutarlı bir siyasal oluşumun bulunamamasından kaynaklanmaktadır. Siyasal rejim ve devletin içine girdiği yıkım, ekonomik darboğaz, siyasal bunalım, kangrene dönüşen pekçok sorunun bir türlü aşılamaması, muazzam çürüme, yozlaşma ve hoşnutsuzluk, giderek devrime kanalize etmektedir. Siyasal partiler, kitleleri kendilerine bağlamada ve inandırıcı olmaktan her geçen gün daha fazla uzaklaşmaktadır. Bütün bu veriler, sosyalistlere daha büyük görevler yüklemekte ve sorumluluğunu arttırmaktadır.

Kitle mücadelesinde esas engel haline gelen pasifizm ve sağcılığın aşılması, öncünün içinde bulunduğu zaafaların giderilmesi ve yeni ufukların açılması için, somut eylem planları ve güçlü kampanyalarla tüm araçların devreye konulması gerekmektedir. Nesnel koşulların yarattığı elverişli durumu değerlendirmek ve devrime kanalize etmek politik öncünün en temel görevidir. Ve bunu başarmak, öznel koşulları işlevine kavuşturmak elimizdedir.

Devrimci Yaşam Dergisi

Eylül 1994

BİR DENEME: MARKSİZM'DE KATEGORİ VE KAVRAMLARIN YERİ, KAVRAMLARIN DİLİ

1-KAVRAYIŞIN VE PRATIĞIN DAYANAK NOKTALARI OLARAK KATEGORİ VE KAVRAMLAR

Tartışmasız kabul ettiğimiz olgu şu: Kategoriler ve kavramlar doğayı yeniden şekillendirme -ki bu fiili bir gelişmedir-ve kavrama sürecinde oluşurlar. Kategoriler ve kavramlar, insanların kavrayış faaliyetinin veya hareketinin birer aracıdır. Bu olguyu, tartışmasız bir gerçek yapan nedir? Bu sorunun cevabını kavrama sürecinin gelişme seyriinde görüyoruz.

İnsanların doğa hakkında kapsamlı ve derin bilgiye sahip olmaları, böylelikle doğa üzerinde etkide bulunmaları, doğanın olanaklarının (güçlerinin) insanın varlığını sürdürdürebilmesi için kaçınılmaz olan gereksinimlerine tabi kılınması, işte bu kavrayışın veya bilinçlenmenin (bilinçliliğin) amacıdır.

Bilinçlenme veya kavrayış oldukça karmaşık bir süreçtir. Ama bütün karmaşıklığına rağmen bu süreci birbirini takip eden –tamamlayan-iki aşamada toplarız. a) Duyumsal kavrayış, b) Teorik düşünme.

a) Duyumsal kavrayış aşaması: Bu, insanın bütün –beş-duyum organlarıyla pasif değil aktif-canlı; pratik faaliyet içindeki gözlemdir. Doğadaki ve de toplumdaki süreçleri ve gelişmeleri salt bu şekilde gözlemlemekle en fazlasıyla gerekli materyaller

toplanmış olur, ama bu materyallere dayanarak gerçek üzerine derin bir bilgiye sahip olmak henüz sözkonusu değildir. Bu aşamada; canlı gözlem, bilimsel-gerçek kavrayışın bir önkoşulunu oluşturur.

Duyumsal kavrayış aşamasında nesnelere üzerine doğadaki ve toplumdaki süreçler ve gelişmeler üzerine önemli bilgiler elde etmiş oluruz. Ama bu bilgiler/veriler yüzeyseldir-gözlemlenenin yüzeyindeki gelişmeler hakkındaki bilgilerdir. Dolayısıyla kavrayış sürecinin bu aşamasında yani duyumsal kavrayış sürecinde önemli olanla önemli olmayan, zorunlu olanla tesadüfi olan, genel olanla münferit olan arasında bir ayırım koyacak durumda olamayız. Bilincin veya kavrayışın (idrakin) amacı bu ayrımı/farkı koymaktır. Aksi takdirde insanın doğayı, onun yasalarını tanıması ve onu kendine tabi kılması bir hayaldir.

b) Teorik düşünme aşaması: İlk aşamada, duyum organlarımız vasıtasıyla elde ettiğimiz materyali belli bir düzene sokmak, oradaki yüzeysel görünümlerinin altındaki gerçeği; özü, zorunluluğu; nedenselliği, belli bir yasaya uygunluğu bulup çıkartmak için (bilince çıkartmak için) kavrayış süreci devam ettirilir ve yeni kavrayış araçlarıyla bir üst aşamaya çıkartılır. Bu üst aşamayı veya kavrayış/bilinçlenme sürecinin ikinci aşamasını soyutlama ve genelleme oluşturu-

rur. Böylelikle soyutlama ve genelleme teorik düşüncenin araçları olurlar.

Bilinç, beynin bir ürünüdür, bir fonksiyonudur, yüksek derecede örgütlenmiş madde olarak beyin bilincin, düşünmenin organıdır. Beynin -tabii ki burada sözkonusu olan, insan beynidir- soyutlama ve genelleme faaliyeti ile objektif dünyanın yasaları keşfedilir. Nesnelerin içte gizli kalan, öze tekabül eden bağları, ilişkileri açığa çıkartılır. Soyutlama ve genelleme, kavrayışın oldukça etkili birer aracıdır. Soyutlamayla doğada ve toplumda süreçlerdeki ve gelişmelerdeki önemli olan ile önemli olmayan, zorunlu olan ile tesadüfi (raslantı) olanı ayırırız. Genelleme de bize nesnelerin ve görünümünün (gelişmelerin) iç temel ve bağını, nedenini ve yasasını ve bütünselliklerini ortaya çıkartmamıza olanak sağlar. Genelleme olmaksızın bilimsel kavrayış da olmaz.

Genellenmenin sonuçları tespit edilir (saptanır). Bunlar anlamlarını kavramlarda, kategorilerde, yasalarda vs. bulurlar. Örneklere; kavram olarak "devrim"de onun esas ve özgül içeriği genelleştirilmiştir. Kavram olarak "işçi sınıfı" veya "burjuvazi" de bu sınıfların esas ve özgül yönleri, bu sınıfların her birini bir diğeri karşısında karakterize eden özellikleri genelleştirilmiştir. Kavram olarak "insan" da, bütün insanlara özgül ne varsa onların hepsi genelleştirilmiştir.

Demek oluyor ki, kategoriler ve kavramlar, insanın soyutlama ve genelleştirme faaliyetinin sonucudur. Kavram ve kategoriler, bilince çıkartılanların ifade formlarıdır. Kavram ve kategoriler, kavrayışın düşünme noktalarıdır. Çünkü kavram ve kategoriler nesnelerin doğadaki ve toplumdaki süreçlerin gelişmelerin en önemli ve esasa özgül yönlerini ifade ederler.

Kavram ve kategorilerde, insanın (düşüncesinin) objektif dünyayı hangi ölçüde özümlediğini görürüz. Çünkü kavram ve kategoriler insan düşüncesinin kazanımla-

rını, objektif dünyanın özüne sızma derecesini, bu alandaki ilerleyişini ifade ederler. Yanıltıcı olmayanlar; kavram ve kategoriler, salt safi düşüncenin ürünü değildirler. Kavram ve kategoriler, insanın sadece teorik değil, aynı zamanda pratik faaliyetinin de ürünleridir. Dolayısıyla; insanın pratiği ne denli kapsamlı/derin; zengin olursa, insanın pratiğindeki teknoloji ne denli yüksek seviyede olursa, doğadaki ve toplumdaki gelişmelerin özüne inme; onların iç, en önemli bağlarını ortaya çıkarma daha çok olanaklı olur ve böylece yeni ve daha derin anlamlı kategori ve kavramlar oluşturulur veya sözkonusu alandaki kavram ve kategoriler daha da kapsamlılaşır; yani sözkonusu olayın içeriği, özü kategori ve kavramlarla daha kapsamlı olarak tanımlanabilir. İlkel toplumdaki insanın, kendini doğa güçlerine tabi kılma sürecinden bugüne gelen gelişmesi; doğaya tabi olmaktan, onu kendine tabi kılması, onun bilinçlenmesinin ve bunu da bir dizi kavram ve kategorilerle ifade etmesinin sürecidir. Öyle ki, insan, doğa yasalarını, o objektif yasaları tanımak ve kendi çıkarı için onlardan yararlanmak durumuna çoktan gelmiştir. Yasalar ise; ister toplumda isterse de doğada olsun, ancak ve ancak kategori ve kavramların yardımıyla tanımlanabilirler. Bu anlamda Lenin şöyle der: "...kategoriler, ... dünyanın kavranmasının aşamalarıdır, ağdaki düğüm noktalarıdır; bu noktalar ağı kavramaya ve ona hakim olmaya yardımcı olurlar." (Lenin; "Aus dem Philosophischen Nachlass", Dietz Verlag Berlin, 1958, s. 97)

Kategorilerin ve kavramların oluşmasına götüren yol, uzun ve karmaşıktır. Bu yolda; veya bu süreçte kavrayış ve pratik iç içe geçmiş, kaynaşmıştır. Pratikten kastedilen, özellikle üretim faaliyetidir. Kısacası, kategori ve kavramların oluşumunun temel ve çıkış noktası pratiktir. Öyleyse; bir kategoriye teorik olarak formüle etmeden, bir kavramı bilimsel olarak formüle etmeden önce, objektif gerçeklik sürecinde; dünyanın fiilen özümlemesi sürecinde uzun ve

karmaşık bir yolun/mesafenin katedilmesi gereklidir.

Kavram ve kategorilerin içerikleri objektiftir. Çünkü onlar gerçek dünyayı, kendi (dünyaya) özgü bağlarıyla yansıtırlar. Yani kavram ve kategoriler objektif dünyanın fotoğraflarıdır.

Kategori ve kavramlar tarihi bir karakter taşırlar. Onlar tarihi koşulların ürünüdür; insanlığın pratik faaliyetinin ve kavrama faaliyetinin, tarihi gelişme seyri içinde doğarlar.

Kategori ve kavramların tarihi bir karakter taşımaları, maddi koşulları doğduğunda yeni kavram ve kategorilerin oluşturulacağı anlamına geldiği gibi, yine maddi koşulları doğarsa mevcut kavram ve kategorilerin gelişecekleri ve değişime uğrayacakları anlamına da gelmektedir. Öyle ki, bu gelişim ve değişim sürecinde birtakım kavram ve kategoriler -insanın kavrayış ve pratik faaliyetinin seyri içinde- daha fazla anlamlı, daha belirgin anlamlı.

Demek oluyor ki, kavram ve kategorilerin gelişmesi tamamen kavrayışın genel bir yasasına tabidir. Bu yasa, insan bilgisinin; bilinçlenmenin görece gerçeklerden geçerek mutlak gerçeğe doğru gelişme yasasıdır. Böylelikle veya bu süreç içinde idrakın gelişmesinin her bir yeni tarihi aşaması kavram ve kategorilerimizi daha da somutlaştırır, derinleştirir ve bunların herbiri görece gerçekleri ifade ederler ve her bir kavram ve kategori mutlak gerçeğe doğru katedilen yolun ileri aşamalarını oluştururlar.

Görüyoruz ki, kavram ve kategoriler kavrayışımızın dayanak noktalarıdır. Biz onları, gerçeğin doğru tanımlanması ve kavranması için dayanak noktaları olarak kullanırız. Pratiğimizi belirleyen düşüncelerin her biri, ifadelerini belli yasalarda, kavramlarda ve kategorilerde bulmaktadırlar. O halde; kendini kavram ve kategorilerde, teorilerde ve yasalarda (kavram ve kategoriler için söylediklerimiz teori, yasa, hipotez, düşün-

ce vs. için de geçerlidir) ifade eden siyasi düşüncemiz yanlış ise bizim pratiğimiz de yanlış olur veya yanlış faaliyete sürükler.

2) MATERYALİST DİYALEKTİKTE GELİŞME VE DEĞİŞMENİN KATEGORİ VE KAVRAMLARI

Her bir bilim dalının kendine özgü kavram ve kategorileri vardır. Örneğin politik ekonomi biliminde "meta", "para", "işgücü", "emek", "artıdeğer" vs. fizikte "ışık", "kitle" vs. sözkonusu her bir bilim için temel olan kavramlar, o bilim dalının kategorileri olarak adlandırılırlar.

Her bir bilim dalının kendine özgü kavram ve kategorileri felsefede kullanılan (felsefi) kavram ve kategorilerden ayırt edilmelidir. Çünkü birinci durumdaki kavram ve kategoriler özgün iken, ikinci durumdakiler (felsefi) geneldirler: Felsefede kategoriler (buna materyalist diyalektiğin kategorileri de dahildir) oldukça genel karakterde olan kavramlardır. Felsefede kategoriler doğada ve toplumda her bir sürecin, her bir hareketin yönlerini ve iç bağlarını genelleştirirler. Örneğin; içerik, biçim, çelişki, nicelik, nitelik, ölçü vs. Bunlar materyalist diyalektiğin kategorilerinden sadece bazılarıdır.

İster tek tek bilim dallarına özgü kavram ve kategoriler olsun, isterse de felsefede kavram ve kategoriler olsun, bunların hepsi -yukarıda belirttiğimiz gibi- tarihi karakter taşırlar. Yani bunlar, ister özgül, isterse de en genel karakterli olsunlar, süreç içinde; insan bilgisinin, bilincinin gelişmesine paralel olarak gelişmişlerdir. İnsanlık tarihi veya insanlığın bilgilenme tarihi aynı zamanda kategori ve kavramların gelişme tarihidir.

Objektif dünya, sadece, insan bilincinden bağımsız oluşuyla tanımlanamaz. Bu, sorunun bir yönüdür. Sorunun diğer yönü de, objektif dünyanın sürekli hareket ve değişim içinde olduğudur. O halde burada sözkonusu olan, objektif dünyanın sürekli gelişme ve değişim içinde insan iradesinden bağımsız olarak var olmasıdır. Her an,

insan iradesinden bağımsız olarak objektif dünyada bir şeyler ölüyor, eskiyor, bir şeyler doğuyor vs. Dünyanın bu şekilde kavranışı; gelişim ve değişen-hareket içinde olan dünya olarak kavranışı diyalektik materyalizm ile metafizik materyalizm (idealist dünya görüşü-felsefe) arasındaki temel farklılıktır.

Demek oluyor ki, objektif dünya gelişme ve değişim içindeyse, kavram ve kategoriler de objektif gerçeği yansıtıyorlarsa; yani gelişen ve değişen dünyanın her bir gelişim ve değişimini yansıtıyorlarsa, onlar da - kavram ve kategorilerde- gelişim ve değişim içindedir. Aksi takdirde gelişen gerçekliği; değişen objektif dünyayı; değişen ve gelişen-hareket içinde olan doğa ve toplumu değişimleri, gelişmeleri ve hareketleri içinde yansıtamazlar. Buna göre, sadece değişen, gelişen kategori ve kavramlar, hareketli-akıcı kavram ve kategorilerle teçhizatlanmış bir düşünce, gelişen gerçekliği doğru olarak yansıtır. Marks şöyle diyor:

"... Maddi üretim biçimlerine tekabül eden sosyal ilişkileri üreten insanların düşünce ve kategorileri, yani tam da bu sosyal ilişkilerin soyut ideal ifadesini de üretirler. Öyleyse kategoriler, ifade ettikleri ilişkiler ne kadar ebedi iseler, o kadar ebedidirler. Onlar, tarihi ve geçici ürünlerdir." (K. Marks, P.W. Annenkov'a Mektup, 28 Aralık 1846, Felsefenin Sefaleti, s. 15, Alm.)

Marks'ın kapitalist üretim biçimini analiz edişine baktığımızda, diğer şeylerin yanısıra şunu da görürüz: Marks tarafından formüle edilen her bir ekonomik kategori ve kavram, belli tarihi bir ilişkiyi, olguyu ifade eder. Ve toplumsal ilişkilerdeki her bir hareket ve değişim, kategori ve kavramlara da yansır. Yani kategori ve kavramlardaki hareket, karşılıklı etki ve birbirlerinin yerini alma; bir kavram ve kategorinin diğer bir kavram ve kategoriye dönüşmesi toplumsal ilişkilerdeki hareket ve değişimi yansıtır. Kavram ve kategorilerin diyalektiği şöyle-

dir: Her bir kavram ve kategori ve bunların bütünü, objektif dünyanın (doğa ve toplumda) her bir görünümünün (yansımasının) bağlam ve karşılıklı bağımlılığını yansıtır, açığa çıkartır, fotoğrafını çeker, kavram ve kategorilerin bu özelliği; diyalektiği dikkate alınmazsa objektif dünya; gerçeklik kavranamaz.

Kısaca belirtmek gerekir ki; kavram ve kategorilerin tarihi felsefe ve bilimlerin gelişme tarihidir. Felsefenin gelişme tarihini, akımlarını incelemek, aynı zamanda kategorilerin ve kavramların tarihini de incelemek anlamına gelir. Her bir filozof kavram ve kategorileri felsefe anlayışına göre tanımlamıştır.

3-KAVRAM VE KATEGORİLERİN SOMUT KULLANIMI

Bilimsel kavrayış ve teori ile pratiğin sıkı bağı açısından, kavram ve kategorilerin somut kullanımı, zorunlu bir önkoşuldur. Yanlış; soyut kullanım bizi yanlış sonuçlara; teori ve pratiğe götürür ve biz bunu Türkiye sınıf mücadelesi pratiğinde görüyoruz. Kavram ve kategoriler, somut, belli bir durum, gelişme üzerine kullanıldıklarında veya somutlaştırıldıklarında kavrayış ve pratiğin dayanak noktaları olabilirler. Dolayısıyla kavram ve kategorilerin somut kullanım sorunu, aynı zamanda teorinin pratik ile bağı sorunudur. Kavram ve kategoriler üzerine bilgi sahibi olmak veya diyalektiğin kategorilerini çok iyi tanımak teorinin pratik ile bağlam birliği için bir garanti değildir. Biz, kavram ve kategorileri gerçekten çok iyi tanıyabiliriz, bilebiliriz, ama onları, analiz, somut gelişmelerin/süreçlerin araçları olarak kullanamazsak çok kolayca belki de farkına varmadan canlı pratikten kopmuş oluruz. Bu kopuş bizi, kendimize özgü bir hayal dünyası kurmaya götürür ve biz o dünyada gerçekleri değil, görmek istediğimizi görürüz. Bu oldukça nostaljik bir dünyadır.

EKİM DEVRİMİNDEN 19. PARTİ KONGRESİ'NE

SB'DE SOSYALİZMİN İNŞA SORUNLARI - IV

SOSYALİZMDE DEVLET VE HUKUK

SOVYET DEVLETİNİN GELİŞMESİ

Bu ve bundan sonraki makalemizde, birbiriyle içiçe geçmiş iki sorunu ele alacağız: Sosyalizmde devlet ve hukuk sorunu.

I-Sorunun Anlamı Üzerine

Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in öğretisi temelinde dünyanın ilk sosyalist toplumu kuruldu. Sosyalist toplumsal ilişkiler üzerine yükselen bu yeni toplumda sömürü yoktu. Yeni insanın yaratılması, toplumun komünizme doğru gelişmesi için bütün maddi koşullar sürekli geliştiriliyordu. Bu toplum; sosyalist sovyet toplumu veya toplum düzeni, proletaryanın, köylülüğün, aydınların zihni gücünün devasa bir gelişmesinin esas ve temel koşuluydu. Büyük Ekim Devrimi, kurulan proletarya diktatörlüğü ve sosyalizmin inşası, kapitalizmin çöküşünün kaçınılmaz olduğunu ifade ediyordu. Teori pratiğe geçirilmişti. Hem de başarıyla.

"Burjuvazi, üretim aletlerini, yani üretim ilişkilerini yani bütün toplumsal ilişkileri sürekli devrimcileştirmeden varolamaz" (Marks/Engels; Seçilmiş Yazıları, C.1. S. 26, "Komünist Manifesto", Alm.)

"Devasa üretim ve dağıtım araçlarını (halkalar yaratır gibi) ortaya çıkartan modern burjuva toplum, davet ettiği yeraltı güçleri

üzerinde artık hakimiyet kuramayan cadı ustasına benziyor" (A.g.k. S.28)

"Üretici güçler" engelleri aşınca,"... bütün burjuva toplumu alt üst ederler, burjuva mülkiyetin varlığını tehlikeye sokarlar... Burjuvazinin, feodalizmi yerle bir ettiği silahları, şimdi bizzat burjuvaziye karşı yönelmiştir" (A.g.k. s.29).

"Öyleyse, büyük sanayinin gelişmesiyle burjuvazinin ayakları altındaki temel, onun, ürettiği ve ürünlere el koyduğu temel çelmektedir. O, herşeyden önce kendi mezar kazıcılarını üretiyor. Onun çöküşü ve proletaryanın zaferi, aynı anda, kaçınılmazdır" (A.g.k. s.35).

Bunlar, kapitalist toplumun gelişme yasalarıdır. 148 sene önce Marks ve Engels tarafından formüle edilen bu yasaları, bin bir türlü denemeye rağmen hiçbir güç ortadan kaldıramamıştır, hiçbir güç onları değiştirememiştir.

"O zamana kadar (Marks'a kadar olan dönem kastediliyorçn.) tarih ve politika üzerine görüşlerdeki keyfiyet ve kaos, yerini şaşılacak derecede bütünlüklü ve ahenkli bilimsel bir teoriye bıraktı; bu teori, toplumsal yaşamın bir formundan üretici güçlerin büyümesinin sonucu olarak başka yüksek bir formun nasıl geliştiğini gösteri-

yor" (Lenin, seçilmiş eserleri (2 ciltlik), C. 1, s. 65, Berlin 1955, Alm.)

Marksizm; Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in öğretisi, toplumsal ilişkilerin gelişme tarihini ve yasalarını açığa çıkartmış ve kuramlaştırmıştır. O, aynı zamanda toplumun nasıl ve hangi yönde gelişeceğini de araştırmış ve yasalarını formüle etmiştir. Marksizm, bir bütün olarak politik ekonominin, tarihin, felsefenin, hukuk ve ahlak anlayışının çözümlenemez görünen karmaşık sorunlarını cevaplandırmıştır.

"Marks'tan önceki 'sosyoloji' ve tarih yazımcılığı, en iyi durumda, parça parça toplanmış işlenmemiş gerçeklerin bir toplamının ve tarihi sürecin münferit yönlerini anlatan bir birikim bırakmıştır. Marksizm, toplumsal ekonomik formasyonların doğuşunun, gelişmesinin ve çöküşünün sürecinin kapsamlı, bütün yönlü araştırılmasının yolunu gösterdi; bunu birbiriyle çelişki içindeki bütün eğilimlerin toplamını araştırarak ve toplumun çeşitli sınıflarının tam anlamıyla saptanabilir yaşam ve üretim ilişkilerine dayandırarak, münferit "hakim" düşüncelerin seçim veya yorumunda subjektivizmi dışlayarak ve maddi üretici güçlerin o aşamasındaki istisnasız bütün düşüncelerin ve bütün eğilimleri köklerini göstererek yapmıştır. İnsanlar, kendi tarihlerini kendileri yaparlar... Marks, tarihin bilimsel araştırmasının... yolunu göstermiştir" (Lenin; "Karl Marks", C. 21, S. 45/46 Alm.)

Marks, devlet ve hukukun bilimsel araştırılmasının da yolunu göstermiştir. Marks'tan önce burjuva hukuk bilimi acınacak, zavallı bir durumdaydı. Birkaç örnek;

A. Comte: "Hukuk kelimesi bugünkü siyasi dilimizden çıkartılmalıdır... bu her iki teolojik-metafizik kavramlardan birisi (hukuk/diğeri (neden) gibi ahlak dışıdır, anarşiktir, akıl dışıdır ve sofistiktir. Tanrısal bir tabana oturmayan pozitif bir devlette hukuk düşüncesi geriye dönüşümsüz olarak yok olup gider... Yani hiçkimse daima görevini yerine getirmekten başka hakka

sahip değildir."

G.F. Hegel: "Hak (hukukçn.), esasen kutsaldır.. Herşeyden önce hukuk, herşeyden önce, özgürlüğün doğrudan doğduğu dolaysız var oluşturdur".

Hegel'e göre hukuk, "ide olarak özgürlüktür". Burjuva hukuk bilimi Hegel'in bu ve buraya aktarmadığımız bir dizi hiçbir şey ifade etmeyen, hiçbir bilimsel yanı olmayan kavramlarına dayanmaktadır. Burjuva hukuk bilimi hala Hegel'i aşamamıştır.

Birisi hukuku tarihten siliyor, diğeri de "ide", yani son kertede madde ötesi ilişkide veya toplumun maddi ilişkilerinin ötesinde arıyor.

Marks şöyle diyor;

"Benim araştırmamı, devlet formları gibi hukuk ilişkilerinin de kendi kendine kavranmayacağı, insan zihninin genel gelişmesiyle kavranamayacağı, bilakis maddi yaşam ilişkilerinden kaynaklandıkları... sonucuna götürüyor." (Politik Ekonominin Eleştirisine Katkı" Önsöz, seçme. yazılar. C.1. s. 337. Alm.)

Hal böyle olmasına rağmen, hukuk konusu burjuvazinin marksizme, somutta da Sovyet devletine; proletarya diktatörlüğüne en çok saldırdığı bir konuydu. Burjuvazi, güya açık bir alan bulmuştu. Mantık şu; Madem ki, herşey bir sınıfın çıkarları için düzenleniyor, o halde hukuka ne gerek var. Nasıl olsa başkalarının yaşama hakkı yok! Sosyalist hukuk anlayışı veya proletarya diktatörlüğünde hukuk anlayışı reddedildi. Burjuvazi ve onun emrindeki her türden revizyonistler, proletarya diktatörlüğünü (sosyalist devleti) hukuksuzluğun devleti, barbarlığın ifadesi olarak damgaladılar. Tabii ki bu karalamanın gerçekle hiçbir ilişkisi yoktu.

Sosyalist devlet, proletarya diktatörlüğü, toplumsal ilişkileri hukuksal düzenleme dışında asla ve asla ele alamaz. Hukuksal düzenleme olmaksızın proletarya diktatörlüğü; sosyalist devlet düşünülemez.

"Açık ki burada aynı ilke, meta mübadelesini -şayet eşit değerlerin mübadelesi sözkonusuysa- düzenleyen ilke hakim. İçerik ve biçim değişmiş, çünkü değişmiş koşullar altında hiç kimse kendi emeğinden başka birşey veremez ve çünkü diğer taraftan, kişisel tüketim araçlarından başka hiçbir şey tek tek bireylerin mülkiyetine geçemez. Tüketim araçlarının, üreticiler arasında paylaşımına gelince; (burada) eşdeğer metallerin mübadelelerinde olduğu gibi aynı ilke hakimdir; aynı miktarda emek bir formda, başka bir forumdaki aynı miktarda emekle mübadele edilir.

Aynı hak (hukuk çn.) burada -ilkeye göre ilke ve pratik çelişki içinde olmasalar da- meta mübadelesinde eş değerlerin mübadelesi ortalama olarak (münferit bir durum için değil) var olurken burjuva hukuktur.

Bu ilerlemeye rağmen, bu aynı hukuk daima bir burjuva engel ile mahsurludur. Üreticilerin hakkı, hizmetlerine (çalışmaları sonucu ürettikleri ürünlere çn.) göre oransaldır; eşitlik, aynı ölçüyle emekle, ölçülmekten ibarettir.

Birisi, fiziki veya zihni olarak diğerinden daha üstündür. Yani aynı zaman içinde daha çok emek (ürün çn.) üretir veya daha çok çalışabilir; ve ölçü olarak hizmet görmesi için emek, genişlemeye veya yoğunluğa göre belirlenmelidir. Aksi taktirde ölçü alamaz. Bu eşit hak, eşit olmayan emek için eşit olmayan haktır. O, sınıfsal farklılık tanımaz. Çünkü herkes işçidir. Ama o, sessizce, eşit olmayan bireysel yeteneği ve bundan dolayı, üretme yeteneğini doğal imtiyaz olarak tanır. Bu, dolayısıyla bütün hukuk gibi içeriğine göre eşitsizliğin hukukudur. Hak, doğası gereği, sadece eşit ölçünün kullanımında var olabilir, ama eşit olmayan bireyler (ve onlar, eşit olmasalar, farklı bireyler olamazlar) sadece aynı ölçüyle ölçülebilirler... Ayrıca; bir işçi evlidir, diğeri değil, birinin diğerinden daha çok çocuğu vardır vs. Toplumsal tüketim fonuna eşit katkı ve eşit payda, fiilen biri diğ-

rinden daha fazla alacaktır... Bütün bu uygunsuzluklardan (eksikliklerdençn.) kaçınmak için hak, daima eşitsiz olmalıdır.

Ama bu uygunsuzluklar, komünist toplumun ilk evresinde -tam da kapitalist toplumdan uzun doğum sancılılarıyla nasıl çıktıysa- kaçınılmazdır. Hukuk, ekonomik şekillenmeden toplumun ekonomik şekillenme tarafından belirlenen kültür gelişmesinden hiçbir zaman daha yüksek olamaz" (Marks, Marks-Engels Seçme Yazıları C.II. s. 15/16, Gotha Programının Eleştirisi, Alm.).

Sorun burada bütün çıplaklığıyla açıklanıyor. Sosyalist toplumun ne derece inşa edildiği, komünist toplumun ikinci evresine ne derece yaklaşıldığı, komünist toplumun ilk evresinde (sosyalizmde) Marks'ın belirttiği gibi var olan burjuva hukuk ufkunun ne denli aşıldığıyla eş anlamlıdır. "Böylelikle; komünist toplumun ilk evresinde (bu mutad olarak sosyalizm olarak tanımlanıyor) 'burjuva hukuk' tam olarak yok edilmemiştir, bilakis, kısmi olarak, sadece elde edilmiş ekonomik altüst oluşa tekabül eden, yani sadece üretim araçlarına ilişkin olarak yok edilmiştir. Burjuva hukuk; üretim araçlarını tek tek bireylerin özel mülkiyeti olarak tanıyor, sosyalizm (ise) onları ortak mülkiyet yapıyor. Bu noktaya kadar ve sadece bu noktaya kadar 'burjuva hukuk' ortadan kalkar. Ama o, diğer kısmında var olmaya devam eder. Toplumun üyeleri arasında ürünlerin ve emeğin paylaşımında düzenleyici olarak var olmaya devam eder. 'Çalışmayan yememelidir'; bu sosyalist ilke çoktan gerçekleştirildi; 'aynı miktarda emeğe aynı miktarda ürün'bu sosyalist ilke de çoktan gerçekleştirildi. Ama bu henüz, komünizm değildi ve bu eşit olmayan bireyler için eşit olmayan (fiilen eşit olmayan) emek miktarını eşit miktarda ürünler olarak (dağıtan) 'burjuva hukuku' henüz yok etmiyor.

Marks, bu bir 'uyumsuzluk'tur diyor. Ama o, komünizmin ilk evresinde kaçınılmazdır.

Çünkü ütopyaya düşmeksizin, insanların, kapitalizmin yıkılmasından hemen sonra hukuk normları olmaksızın toplum için çalışmayı öğreneceklerine inanılmaz. Çünkü kapitalizmin yok edilmesiyle böyle bir değişim için ekonomik ön koşullar hemen ortaya çıkmazlar. 'Burjuva hukuk' normlarından başka normlar da yok. Bu noktaya kadar, üretim araçlarına olan toplumsal mülkiyeti koruyarak işverimliliğinin eşitliğini ve üretimin bölüşümündeki eşitliği koruma görevi olan devlet zorunlu olacaktır.

Kapitalistler, sınıflar kalmadıktan sonra ve bundan dolayı baskı altında tutulacak sınıf kalmayınca devlet ölecektir. Ama devlet tamamen ölmemiştir. Çünkü fiili eşitsizliği teyid eden 'burjuva hukuk'un muhafazası devam edecektir. Devletin tamamen ölmesi için, eksiksiz komünizme ihtiyaç vardır". (Lenin, Seçme Eserleri, CII. (2 ciltlik), S. 330/331, Devlet ve Devrim Alm.)

Buradan da anlaşılıyor ki komünist toplumun ilk evresi olan sosyalizmde, devlet ve hukuk bir zorunluluktur ve önemli olan, sadece bu zorunluluğu görmek değildir. Önemli olan devlet ve hukuk anlayışının, sosyalizmin inşasında zorunlu araçlar olarak ne derece doğru geliştirilip ve kullanıldığıdır. Bu anlamda sovyet tecrübesi, bizlere veya daha sonraki nesillerin sürekli incelenmesi ve sonuçlar çıkartılması gereken bir kaynaktır.

Marks ve Lenin'in yukarıya aktardığımız anlayışlarında kalıcı bir devletten ve onun hukuk anlayışından bahsedilmiyor. Söz konusu olan, adı üstünde komünizmin ilk evresi, yani sosyalizm. O halde sosyalizm kapitalizmden komünizme geçişte yaşanılması mutlak olan bir geçiş dönemidir. Öyleyse bu geçiş dönemine takabül eden devlet ve hukuk da geçicidir.

Her ne kadar sosyalizmde kapitalizmin, giderek azalması, etkisini yitirmesi gereken bir takım özellikleri hala varsa da sosyalizm, kapitalizmden temelden nitel olarak farklıdır. Her ne kadar sosyalizmde "burju-

va hukuk"un ufku henüz aşılmamışsa da bu, sosyalizmde burjuva hukuk anlayışının hakim olduğu anlamına gelmez. Burjuva hukuk anlayışının izlerini de taşıyan bu hukuk, geçiş döneminin hukukudur, sosyalist hukuktur. Bu hukuku oluşturan ve ona uygulanma olanağı sağlayan tek güç de proletarya diktatörlüğüdür; sosyalist devlettir.

Proletarya diktatörlüğü altında, sosyalist hukuk çerçevesinde sınıf mücadelesi yeni formlar alır. Bunlar, genel olarak bilindiği gibi iç savaştır; sömürücü sınıfların veya kalıntıların direncini kırmak ve bastırmaktır; küçük burjuvazinin, özellikle de köylülüğün tarafsızlaştırılmasıdır, yeni insanın eğitimidir, yeni disiplin eğitimidir.

Sınıf mücadelesinin bu ve benzeri formlarına karşı mücadelede proletarya diktatörlüğü, amaca uygun yöntemleri kullanır. Sosyalist hukuk bu alanda önemli bir rol oynar. Burjuva hukuk ve onun bir ifadesi olarak mahkeme, karşıdevrimci güçlerin direncini yok etmekte ve sosyalist disiplini geliştirmekte önemli bir araçtır.

"Proletarya diktatörlüğü... Sömürücülerin, kapitalistlerin, toprak-beylerinin ve onların maşalarının direncini kırmak için acımasız sert, seri ve kararlı güç kullanmayı önkoşul yapar... Ama proletarya diktatörlüğünün özü sadece zor kullanmaktan ve genel olarak zordan ibaret değildir.. proletarya diktatörlüğü... sömürücüler karşısında sadece zor değildir, hatta esas itibariyle zor da değildir." [Lenin Seçme Eserleri (2 ciltlik). C.II. S. 557 (Macar İşçilerine Selam"), s. 569 (Büyük İnisiyatif)]

Stalin, "Leninizmin sorunları üzerine" yazısında proletarya diktatörlüğünün temel yönlerini şöyle formüle eder:

"1. Proletaryanın iktidarı, sömürücülerin bastırılması için ülkenin savunulması için, başka ülkelerin proleterleri ile bağlarını pekiştirilmesi için, bütün ülkelerde devrimin zaferi ve gelişmesi için kullanılır.

Proletaryanın iktidarı, emekçi ve sömürülen yığınların burjuvaziden nihai ayrılması için, proletaryanın bu yığınlar ile ittifakının pekiştirilmesi için, bu yığınların sosyalist inşaya çekilmeleri için bu yığınların proletarya tarafından devletsel yönlendirilmeleri için kullanılır.

Proletaryanın iktidarı, sosyalizmin örgütlenmesi için, sınıfların ortadan kaldırılması için sınıfsız topluma, sosyalist topluma geçiş için kullanılır. Proletarya diktatörlüğü, bütün bu üç yönün birleşmesidir" (C.8, s. 27. alm.)

Aynı yerde Stalin, devamla şöyle diyor: "Bu yönlerden birisi proletarya diktatörlüğünün yegane karakteristik özelliği olarak görülemez veya tersi; bu özelliklerden sadece birisinin dahi olmaması, kapitalist kuşatma koşullarında proletarya diktatörlüğünün diktatörlük olmaktan çıkması için yeter. Bundan dolayı bu üç yönden hiçbirisi dışlanamaz, şayet proletarya diktatörlüğü kavramının çarpıtılması tehlikesiyle karşı karşıya kalınmak istenmiyorsa, sadece bu üç yön, birlikte, bize, proletarya diktatörlüğünün tam ve tamamlanmış bir kavramını verir" (s. 27-28).

Aynı yerde Stalin, proletarya diktatörlüğünün temel görevlerinin ve sorunları çözümedeki metodların somut koşullar tarafından belirlendiğini de anlatır.

"Proletarya diktatörlüğünün çeşitli süreçleri, özgün formları, çeşitli çalışma metodları vardır. İç savaş periyodunda diktatörlükte zor özelliği özellikle göze çarpar. Ama bundan içsavaş periyodunda inşa çalışması yapılmaz sonucu asla çıkartılamaz. İnşa çalışması olmaksızın içsavaşı sürdürmek olanaksızdır: Sosyalizmin inşası sürecinde/aşamalarında –tersine- diktatörlüğün barışçıl, örgütsel ve kültürel çalışması, devrimci yasallık vs. özellikle göze çarpar. Ama bundan da, inşa sürecinde diktatörlükte zor özelliğinin ortadan kalktığı veya kalkabileceği sonucu asla çıkartılamaz. Baskının organları; ordu ve diğer örgütler, şimdi,

inşa döneminde iç savaş sürecinde olduğundan daha az gerekli değildir. Bu organlar olmaksızın diktatörlüğün birazcık da olsa teminat altına alınmış bir inşa çalışması olanaksızdır. Devrimin şimdilik sadece bir ülkede zafere ulaştığı unutulmamalıdır. Kapitalist kuşatma var olduğu müddetçe bütün sonuçlarıyla birlikte müdahale tehlikesinin de var olacağı unutulmamalıdır" (s. 28).

Demek oluyor ki,

Sömürücülerin direncini kırmak için

Kapitalist kuşatmaya, müdahaleye karşı mücadele için

Sosyalist inşa için; (ekonomiden kültürel çalışmaya kadar vs.) güçlü olan bir proletarya diktatörlüğüne ihtiyaç vardır. Bu, var olmanın olmazsa olmaz ön koşuludur.

"Güçlü ve devasa bir proletarya diktatörlüğü bu, şimdi bizim ölen sınıfların son kalıntılarını yok etmek ve hırsızlıklarını boşa çıkartmak için ihtiyaç duyduğumuz şeydir" (Stalin, C.13, s. 188, Alm.).

"Güçlü ve devasa bir proletarya diktatörlüğü" sosyalist hukuk olmaksızın düşünülemez. Bundan, proletarya diktatörlüğü yasalarla sınırlandırılmış bir güçtür sonucu çıkartılmamalı . Proletarya diktatörlüğü hiçbir yasayla sınırlandırılmaz. Onun yasası devrimin gereksinimleridir. Ama bundan da proletarya diktatörlüğünün hiçbir yasa tanımadığı sonucu çıkartılmamalıdır. Proletarya diktatörlüğü kendi yasalarını oluşturur, bu yasaları kullanır, onlara uyulmasını talep eder ve uymayanları cezalandırır. Bu anlamda sosyalist hukuk olmaksızın proletarya diktatörlüğü de olamaz.

Proletarya diktatörlüğü anarşi ve düzensizlik değildir. Tersine proletarya diktatörlüğü sıkı disiplinli kendi sıkı ilkelerine göre hareket eden güçtür.

Proleter devrimin görevlerini çözümlemek göreviyle karşı karşıya olan proletarya diktatörlüğü; sosyalist devlet, aynı zamanda

tarihin tanımış olduğu en yüksek, en gelişmiş demokrasinin de ifadesidir.

"Sovyet düzeni, işçiler ve köylüler için en yüksek ölçüde demokratizmdir ve aynı zamanda o, burjuva demokratizmiyle kopuş ve demokrasinin yeni bir evrensel tipinin doğuşu anlamına gelir. Bu proleter demokrasidir veya proletarya diktatörlüğüdür" (Lenin, C.33, S. 34, "Ekim Devriminin Dördüncü Yıldönümü", Alm.).

Sömürücü sınıfların kalıntılarını baskı altında tutmak, dış müdahaleye karşı savunmayı güçlendirmek, sosyalist mülkiyeti korumak ve bunun için organlar oluşturmak, aynı zamanda insanlık tarihinin tanıdığı en gelişmiş demokrasiyi kurmak, işte bu proletarya diktatörlüğü ile sosyalist demokrasinin diyalektik birliğidir. Bütün bunlar, bundan sonraki makalede ele alacağımız gibi, Stalinist Anayasa'da ifadesini buluyorlar. Her koşul altında hukuk, siyasi ilişkilerin bir formudur. Bu form, hukukun karakterini belirler: K. Marks, P. A. Annenkov'a yazdığı mektupta şöyle diyor:

"Üretimin, dolaşımın ve tüketimin gelişmesinin belli aşamalarını veri olarak ele alırsanız sosyal kurumlaşmanın, ailenin, kastların veya sınıfların örgütlenmesinin, kısaca burjuva toplumun (societe civile) buna uygun bir formunu elde edersiniz. Böyle bir toplumu veri olarak ele alırsanız, buna uygun bir siyasi durum (etat politique) elde edersiniz ki bu, sadece, bu toplumun resmi ifadesidir" (Marks-Engels, Seç. yazıları, C.I, 1953 s. 414. Alm.)

Marks'ın aşağıya aktaracağımız anlayışında taban-üst yapı ilişkilerinin yanısıra hukukun kaynağını ve özünü görüyoruz:

"İktidar, hukukun tabanı olarak görülürse... hukuk, yasa., sadece, devlet gücünün dayandığı.. başka ilişkilerin ifadesi olur. Bireylerin maddi yaşamları -ki bu, asla onların iradelerine bağımlı değildirbirbirlerini karşılıklı olarak etkileyen üretim biçimleri ve dağıtım formları devletin reel tabanıdır ve

özel mülkiyet ile işin bölünmüşlüğü'nün zorunlu olduğu bütün aşamalarda ve bireylerin iradesinden tamamen bağımsız olarak bu böyledir. Bu gerçek ilişkiler asla devlet gücü tarafından yaratılmamışlardır. Onlar, daha ziyade devlet gücünü yaratan güçtür. Bu ilişkiler altında hakim olan bireyler, -iktidarlarının devlet olarak kurumlaşmak zorunda olduğunu bir kenara bırakırsak- bu belli ilişkilerle koşullanan iradelerine devlet iradesi olarak yasa olarak genel bir ifade verirler, bu, içeriği sürekli bu sınıfın ilişkileriyle koşullanmış -özel ve polisiye hukukun (medeni hukuk çn) çok parlak bir şekilde gösterdiği gibi bir ifadedir" (Marks-Engels, C.3, s. 311, Alman İdeolojisi, Alm.).

Politika mülkiyete bağlıdır, sınıfsal karakterli mülkiyet varlığını siyasi iktidarla sürdürebilir. Bu bir irade beyanıdır, şu sınıf veya bu sınıf adına. O halde yasa, bu irade beyanının ifadesidir. Bu aynı zamanda hukuk ve yasanın keyfiyetin bir ifadesi olmadıklarını, tam tersine, yasa ve hukuku üretici güçlerin gelişme seviyesinin ürettiğini (gelişme seviyesine tekabül eden hukuk ve yasa) gösterir.

Marks, burjuva toplumda hukuku, zenginlerin, özel mülk sahiplerinin imtiyazı olarak tanımlar, (Bkz. Kutsal Aile, S. 123, C.2, Alm.).

Marks ve Engels, Komünist Manifesto'da burjuva hukuku şöyle açıklarlar. "... Hukukunuz, sadece sınıfınızın yasa seviyesine çıkardığı iradedir. Bu, içeriği sınıfınızın maddi yaşam koşullarında verili olan bir iradedir" (Marks-Engels, seç. yazılar. C.I, S. 41, 1975, Alm.).

Bütün üst yapılar gibi hukuki üst yapı da; bir bütün olarak hukuk da son kertede toplumun ekonomik yapısının üretim ilişkilerinin sınıfsal karakteriyle açıklanır.

"Elimde Napolyon'un Code'si (1804 tarihli Fransız medeni yasası, bu 1907'de Napolyon'un medeni yasası olarak yeniden dü-

zenlendi çn.) var. O, modern burjuva toplumunu üretmedi. 18. yüzyılda doğan ve 19. yüzyılda gelişmesine devam eden burjuva toplum, medeni yasada, daha çok sadece yasal bir ifade bulmaktadır. O, toplumsal ilişkilere artık tekabül etmeyince sadece bir balya kağıt olur.. eski yasalar yeni toplumsal gelişmenin temeli olamazlar" (Marks, C. 6, S, 245, 25 Şubat 1849 tarihli ve 231 numaralı "Neue Rheinische Zeitung"daki makalesi).

Öyleyse, toplumun ekonomik gelişmesine tekabül etmiyorlarsa, çok güzel modern yasalar da anlamsızdır. Hukuk veya hukuki üst yapı, toplumsal ilişkilere tekabül ettikleri müddetçe anlam kazanırlar. O halde sosyalist toplumda da hukuk, toplumsal gelişmenin ifadesi olmak zorundadır. Sosyalist hukuk proletaryanın devletsel iradesinin ifadesidir; sosyalist hukuk yoksa proletarya diktatörlüğü de yoktur. Hukuk ve yasa, sosyalist devrimin ilerletilmesi, sınıfsız topluma giden yol önündeki engellerin yıkılması için kullanılır.

Devlet gibi hukuk da komünist toplumun ikinci aşamasında; en yüksek aşamasında ölüp gidecektir. Ama o zamana kadar, insanların, özel yasalar olmaksızın yaşamasını ve toplumu ilerletmesini öğrenmiş olmaları gerekir. Ve devlet gibi hukuk da, özel düzenlemeler, zorlama olmaksızın yaşamasını öğrendikten, böyle bir yaşam tarzı normal yaşam tarzı olarak görüldükten sonra ölüp gidecektir. Ama o zamana kadar, yani proletarya diktatörlüğünde sıkı disiplin, denetleme, yasal önlemler; bir bütün olarak sosyalist hukuk kaçınılmazdır.

Marks ve Engels geçiş dönemi devleti olarak proletarya diktatörlüğü sorununu teorik olarak açıklamışlardı. Onların bu konudaki teorik açıklamaları Lenin ve Stalin tarafından, özellikle de Stalin tarafından sovyet pratiğinde sınanmış ve geliştirilmiştir.

Lenin ve Stalin devlet üzerine düşüncelerini yanlış görüşlerle mücadele içinde geliştirmişlerdir. Örneğin Kautsky şöyle diyordu.

Marks bir bütün olarak devlet mekanizmasının yıkılmasını değil, sadece onun bürokratik-askeri yönünün yıkılmasını benimsiyordu! Proletarya diktatörlüğünden, "öcü"den korkar gibi korkan revizyonistler ve sosyal demokratlar, burjuva devletin giderek demokratikleştiğinden bahsediyorlar ve proletaryanın böyle bir devleti ele geçirmekle sosyalizmi kuracağını vb. savunuyorlardı.

Anarşistler de bir bütün olarak devlet olgusunu reddediyorlar, onu hemen yok etmeyi hedefliyorlardı. Bunun ötesinde troçkistler ve buharinciler, tek ülkede sosyalizmin inşa edilemeyeceğini savunarak daha başta Sovyetler Birliği'nde inşa edilen devletin sosyalist devlet olmadığı anlayışından hareket ediyorlardı.

Lenin ve Stalin, bütün bu ve benzeri yanlış görüşlere karşı mücadele ederek ve pratik içinde sosyalist devleti kurarak, sosyalist hukuku geliştirerek mücadele etmişlerdir. Bizim sorunumuz da bu mücadelenin sonuçlarını; sovyet devletinin ve hukukunun gelişmesini bu ve bundan sonraki makalede incelemektir.

II. Sovyet Devletinin Gelişmesi

Ekim Devrimi'yle proletaryanın siyasi iktidarı ele geçirmesinden sonra, kendi diktatörlüğünü kurmasından ve üretim araçlarının sovyet devletinin (halkın) eline geçmesinden sonra üst yapı kuramlarının ekonomik temel üzerine etkisi konusunda tamamen yeni ve oldukça güç sorunlar ortaya çıkmıştı. Sovyet proletaryası tarihin o zamana kadar görmediği yeni koşullarla karşı karşıyaydı. Söz konusu olan, toplumun tamamen yeni tarzda sosyalist şekillendirilmesiydi. Bu şekillendirmede sosyalist devlete ve hukuka devasa rol düşüyordu. Sovyet devleti ve onun tarafından oluşturulan sovyet hukuku, daha baştan karşıdevrimci iç ve dış güçlere karşı mücadele içinde gelişmeye başlamıştı. Proletarya diktatörlüğü pekiştirilip ülkede sosyalizmin inşası başarıyla sürdürülürken, sovyet dev-

letin ve hukukunun oynadığı rolde bütün çıplaklığıyla açığa çıkıyordu; sosyalizmin inşasında sovyet devleti ve hukuku yaratıcı bir güçtü.

Stalin, sovyet devletinin gelişmesini, onu iki evreye ayırarak inceler. Sovyet devleti, gelişmesinin bu her bir evresinde farklı görevlerle karşı karşıyaydı. Görevlerinin farklılığı, somut koşullardan kaynaklanmaktaydı. Sovyet devletinin ilk evresi, Ekim Devrimi'nden sömürücü sınıfların tasfiye edildiği döneme kadar olan süreci kapsamına alır. Bu evreyi kendi içinde de üç ayrı aşamaya ayırmak mümkündür. Biz bunu yapmayacağız. Ama böyle bir ayrımın maddi temeli olduğu için belirtmekle yetineceğiz.

Birinci evrenin ilk aşaması Ekim Devrimi'nden yeni politik ekonomiye (1921, ilkbaharı NEP) geçişe kadar olan dönemi kapsar. İkinci aşama, yeni politik ekonominin uygulanmaya konmasından sınıf olarak kulakların tasfiyesinin başlamasına kadar olan dönemi (yoğun kolektifleştirmenin sürdürüldüğü 1929 yazına kadar) kapsar. Üçüncü aşama ise 1929 yazından, kırdaki (ve geride kalan sanayi burjuvazisi) sömürücü sınıfların tümüyle tasfiyesine kadar olan dönemi kapsar.

Sovyet devletinin ikinci evresi, sözkonusu sömürücü sınıfların tasfiyesinden sosyalizmin nihai inşasına kadar olan dönemi kapsar. Bu evreyi iki aşamaya bölebiliriz. Birinci aşama, sömürücü sınıfların tasfiyesinden Stalinist Anayasa'nın ilanına kadar olan dönemi kapsar. İkinci aşama ise 1936'dan Stalinist Anayasa koşullarındaki sovyet devletinin gelişmesini ve de komünizme geçiş koşullarının tartışıldığı, sadece ve sadece tartışıldığı dönemi kapsamına alır.

1-Gelişmesinin İlk Evresinde Sovyet Devleti

Bu konuda Stalin şöyle diyor:

"İlk evre, Ekim Devrimi'nden sömürücü sınıfların tasfiyesine kadar olan dönemdir.

Bu dönemin esas görevi, devrilen sınıfların direncini bastırmaktı, müdahalecilerin baskılarına karşı ülke savunmasının örgütlenmesiydi. Sanayi ve tarımın yeniden inşasıydı, kapitalist unsurların tasfiyesi için koşulların hazırlanmasıydı. Dolayısıyla devletimiz bu dönemde iki esas fonksiyonu yerine getiriyordu; ilk fonksiyon ülke içinde devrilmiş sınıfların baskı altında tutulmalarıydı. Bu noktada devletimiz, görünüşte eski devletleri anımsatıyordu. Bu devletlerin fonksiyonu direnenleri baskı altına almaktan ibaretti, ama bizim devletimizin onlardan temel farkı, eski devletler, sömürülen çoğunluğu sömüren azınlığın çıkarı için baskı altında tutarken, bizim devletimiz, sömüren azınlığı emekçi çoğunluğun çıkarı için baskı altında tutuyor. İkinci fonksiyon, ülkenin, dışarıdan gelen baskılara karşı savunulmasıydı. Keza bu noktada da o görünüşte eski devletleri anımsatıyordu. Ama burada önemli bir fark(var): ülkelerini silahla koruyan eski devletler bunu, sömüren azınlığın zenginliklerini ve imtiyazlarını korumak için yaparlarken bizim devletimiz emekçi çoğunluğun kazanımlarını dışardan gelen baskılara karşı koruyordu. Üçüncü bir fonksiyonu da vardı: Yeni sosyalist ekonominin embriyonlarının gelişmesini ve insanların sosyalizm ruhuyla eğitilmelerini amaçlayan devlet organlarımızın iktisadi-örgütsel ve kültürel-eğitici faaliyeti. Ama bu yeni fonksiyon bu evrede önemli bir gelişme gösteremedi" (XVIII. Parti Kongresi'ne sunulan Siyasi Rapor, C. 14, s. 228, Alm.).

Sovyet devletinin gelişmesinin bu ilk evresinde gündeme gelen veya onun ilk evresini karakterize eden sorunlar çözüme ulaştırıldı mı? Şimdi buna bakalım.

Sovyet devleti, gelişmesinin bütün birinci evresi boyunca, giderek azalan dozajda olsa devrilen sınıfların direncini kırmakla uğraşmıştır ve bu görevi başarıyla yerine getirmiştir. Kapitalistler ve büyük toprak sahipleri mülksüzleştirildikten sonra, eski imtiyazlarını yeniden elde etmek için sür-

düzdükleri mücadele sovyet devleti tarafından acımasızca bastırılmıştır. İç ve dış düşmanların beyaz terörüne karşı devrimin kızıl terörüyle cevap verilmiştir. Kızıl ordu bu mücadele içinde kurulmuş ve gelişmiştir ve o, sovyet devletinin, sovyet ülkesinin iç ve dış düşmana karşı savunulması için güçlendirilmiş ve modernleştirilmiştir.

Sömürücü sınıfların iktidarı yıkılmış, proletarya diktatörlüğü kurulmuştu, ama bu kapitalistlerin ve toprak beylerinin ekonomik olarak tamamen tasfiye edildikleri ve sosyalist devletin ekonomik olarak çok güçlü olduğu anlamına gelmiyordu. Örneğin sanayide sosyalist sektörün payı 1924'te yuvarlak olarak yüzde 76'ydı. Bu oran 1925'de yüzde 82'ye çıktı. Her halükarda bu dönemde sanayide kapitalist sektörün payı yüzde 25 ile yüzde 20 arasındaydı. Bu oran, küçümsenemez bir payın ifadesiydi. Ayrıca bu dönemde sosyalist sanayi modern değildi, eski teknoloji hakimdi. Öyleki savaşın neden olduğu yıkımdan dolayı sanayi üretimi henüz savaş öncesi seviyesine ulaşamamıştı. Bu dönemi - somutta da 1924 yılını- kastederek Stalin sanayinin durumunu şöyle açıklıyordu. "O dönemde sanayimiz, özellikle ağır sanayi acınacak durumdaydı. Tedricen eski haline getirilmesine rağmen, üretimi, savaş öncesi seviyesine henüz gelmemişti. Taban olarak eski, geri ve yetersiz bir tekniğe sahipti. Ama o, sosyalizme doğru geliyordu. O zaman sanayimizde sosyalist sektörün payı yaklaşık yüzde 80'di. Ama kapitalist sektör, ne de olsa, sanayinin yüzde 20'sinden azını kapsamıyordu. (SSCB Anayasası Taslağı üzerine, S. 59, C. 14, Alm.).

Tarımın durumu sanayinin durumundan daha da kötüydü. Yine o dönemi -1924'ler- kastederek Stalin tarımın durumunu şöyle açıklıyordu:

"Tarımımız hiç de iç açıcı bir resim sergilemiyordu. Toprak-beyleri sınıfı tasfiye edilmesine rağmen tarım kapitalistleri sınıfı, kulakların sınıfı hala önemli bir faktörü

oluşturuyordu. Genel anlamıyla tarım o zaman geri ortaçağ tekniği ile küçük köylü bireysel işletmelerinin sınırsız bir okyanusunu anımsatıyordu. Bu okyanus içinde münferit noktalar, adacıklar, kolhoz ve sovhoz ekonomileri vardı ama onlar ekonomimiz açısından henüz birazcık da olsa önem taşımıyorlardı. Kolhoz ve sovhoz ekonomileri zayıftılar. Kulak ise güçlüydü. O zamanlar biz kulakların tasfiyesi üzerine değil, sınırlandırılması üzerine konuşuyorduk" (Stalin, a.g.k., s. 59).

(Sanayi ve tarımda sosyalizmin gelişmesi daha önceki makalelerde ele alındığı için burada aynı şeyleri tekrarlamak istemiyoruz.)

Açık ki bu dönemde tarımın durumu, sanayinin durumundan da kötüydü. Düşman kırsal alanda daha güçlü, proletarya diktatörlüğü ise daha zayıftı.

Ticaretin durumu da hiç iç açıcı değildi. Meta cirosunda sosyalist sektörün payı yüzde 50 ile yüzde 60 arasındaydı. Geriye kalan yüzde 50 ile yüzde 40 oranındaki pay, tüccarların, spekülörlerin ve başka özel tüccarların elindeydi (A.g.k., s. 59).

Sovyet devletinin gelişmesinin ilk evresinde ve özellikle de devrimden hemen sonraki yıllarda ekonomide çeşitli ekonomi formları bir arada var olmuşlardı. Patriarkal köylü ekonomisi, küçük meta üretimi, özel iktisadi kapitalizm (kulakların ve ulusallaştırılmamış işletmelere sahip olan kapitalistlerin ekonomisi); devlet kapitalizmi (yabancı kapitalistlere verilen imtiyazlar sonucu doğmuş olan ekonomileri) ve sosyalist sektör. Bu beş iktisadi formu, sosyalist ekonomi, küçük meta ekonomisi ve kapitalist ekonomi diye üç ana grupta toplayabiliriz.

Daha o dönem devrimci altüst oluşun doğrudan siyasi bir sonucu olarak tek tek sınıfların durumunda temel değişimler olmuştu. İşçi sınıfı ezilen sınıf olmaktan çıkmış, hakim sınıf olmuştu. O, artık diğer emekçi-

lerle birlikte devlet tarafından toplumsal-laştırılmış olan üretim araçlarının sahibi konumundaydı. Bunun ötesinde emekçi köylülük, büyük kapitalistlerin ve büyük toprak beylerinin boyunduruğundan kurtulmuştu, toprağa, hayvana ve envantere sahip olmuştu. Sosyalist devlet, emekçi köylülüğü, bütün olanaklarını seferber ederek destekliyordu. Sovyet kırında orta köylülük merkezi bir konuma gelmişti. Ama milyonlarca ifade edilen emekçi köylü kitleleri, bir bütün olarak sosyalist gelişme yoluna henüz girmemişti. Onlar bu dönemde hala kapitalist unsurları üreten küçük köylü meta ekonomisinin taşıyıcısı konumundaydılar.

Sanayi ve tarımın eski haline getirilmesi bu evrenin en önemli görevlerinden birisiydi ve bu görev 1927'de başarıyla sonuçlandırıldı. Bu görevin yerine getirilmesinden sonra Bolşevik Parti XIV. Parti Kongresi'nin tarihi nitelikteki kararları ışığında sovyet ülkesinin sosyalist sanayileştirilmesi için devasa çalışmayı başlattı. Sosyalist sanayileşmenin gerçekleştirilmesi aynı zamanda kırsal alanda kapitalist unsurların tasfiyesinin maddi koşullarının da hazırlanması ve tasfiyenin gerçekleştirilmesi anlamına geliyordu. Sovyet devleti bu görevleri başarıyla yerine getirmiştir. Böylelikle bir bütün olarak kapitalist unsurların tasfiyesi koşullarının hazırlanması, sovyet devletinin gelişmesinin ilk evresinde başarıyla tamamlanmış ve sınıf olarak kulakların tasfiyesine girilmişti. Bu dönemde işçi sınıfı ve emekçi köylülük sovyet toplumunun iki temel sınıfı konumuna gelmişlerdi. Burjuvazi artık temel sınıf değildi, ama bu onun sınıf olarak tamamen yok edildiği anlamına gelmiyordu. Yukarıda da belirtildiği gibi ekonomide hala küçümsenemeyecek bir ağırlığı vardı. Bu, özellikle kulaklar (diğer adıyla zengin köylülük köy burjuvazisi) için daha ziyade geçerliydi. 1928'de sovyet kırında kulakların sayısının 5,6 milyon civarında olması bu gerçeği yansıtır.

Stalin, XVI. Parti Kongresi'ne sunduğu siya-

si raporda diğer şeylerin yanısıra şöyle diyordu. Sınıf olarak kulakları tasfiye etme politikasına geçiş, kolektifleştirmenin yoğun gerçekleştirilmesi, 1929'un ikinci yarısında bütün cephelerde sosyalizmin taarruza geçmesi hazırlanmıştır. Stalin'in bu sonuca varmasının maddi nedenleri şunlardı:

İşçi sınıfının aktivitesi artmıştır.

Bolşevik parti milyonlarca emekçi kitle nezdinde görülmemiş bir otoriteye sahip olmuştur.

Yoksul ve orta köylü kitlelerinin aktivitesi de giderek artmıştır.

Bu köylü kitlesinin kolektif inşaya radikal bir katılımı gündeme gelmiştir.

Bir bütün olarak sovyet devletinin başarıları özel olarak da sanayi alanındaki ve tarımdaki (kolhoz ve sovhoz çiftliklerinin kurulması ve gelişmesi) başarılar körün görebileceği, sağırın duyabileceği boyutlara varmıştı.

Kırsal alanda sovyet ekonomisi kolhoz ve sovhoz ürünleriyle kulakların ürün miktarını aşacak duruma gelmişti ve böylelikle kırsal alanda ekonomi, bireysel çiftliklere dayanmaktan kolektif çiftliklere (kolhoz ve sovhoz) dayanmaya geçiyordu.

Sovyet ülkesinin içinde bulunduğu ekonomik ve siyasi durum, bu evrede esas sorunun kapitalizm ile sosyalizm arasındaki mücadele olduğunu göstermektedir. Bu sorun "kim kimi" yok edecek sorunuydu. Bu mücadelede devrik sınıflar sadece kendi güçlerine değil, yabancı sermayeye, emperyalist ülkelerin desteğine de güveniyorlardı. O dönemdeki enternasyonal durumu göz önüne getirelim.

Sovyet devleti kapitalist okyanusta bir adaydı, dört bir yanı düşman devletlerle taktik açıdan Türkiye cephesi hariç sarılmıştı ve proletarya diktatörlüğünü yıkmak için 14 emperyalist devlet sovyet ülkesine karşı yerli karşı-güçleri destekleyerek fiilen

müdahale etmişlerdi. Mücadelenin sonucu biliniyor: Sovyet devleti bütün imkanlarını harekete geçirerek, beyaz teröre devrimin kızıl terörüyle cevap vererek düşman güçleri yenmiş ve hakimiyetini korumuştur. Sovyet devletini bu mücadelesinde, enternasyonal işçi hareketi yalnız bırakmamıştı.

Sovyet devletinin gelişmesinin bu ilk evresinde hangi temel sorunu çözmekle karşı karşıya olduğunu Stalin'in nasıl formüle ettiğini yukarıya aktarmıştık. O kısmı burada da verelim.

"Bu dönemin esas görevi, devrilen sınıfların direncini bastırmaktı, müdahalecilerin baskılarına karşı ülke savunmasının örgütlenmesiydi; sanayi ve tarımın yeniden inşasıydı, kapitalist unsurların tasfiyesi için koşulların hızlandırılmasıydı."

Sovyet devletinin, gelişmesinin ilk evresinde hangi ana yönde ilerleyeceği bu temel göreve bağlıydı. Aynı yerde Stalin bu temel görevin sovyet devletini iki esas fonksiyonla karşı karşıya bıraktığını tespit ediyordu. Birinci fonksiyon, ülke içinde devrilen sınıfların direncinin kırılması ve onların baskı altına alınmalarıydı. İkinci fonksiyon, dış saldırılara karşı ülkenin savunulmasıydı. Ayrıca üçüncü bir fonksiyon da vardı, o da, devlet organlarının iktisadi örgütsel ve kültürel-egitsel faaliyetini içeriyordu.

Sovyet devleti devrilen sınıfların baskı altına alınışını çok çeşitli tarzda gerçekleştirmişti. Ama bunların içinde en önemlisi, en göze batanı, sınıf düşmanlarına karşı sürdürülen askeri mücadeleydi.

Gelişmesinin bu evresinde Sovyet devleti, ekonomik gücünden ziyade askeri gücüne dayanıyordu. Bundan dolayı askeri baskı altına alışı, devrilen sınıfların eski konumlarını elde etme denemelerinin askeri güçle parçalanması, karşıdevrimin beyaz terörüne karşı, devrimin kızıl terörü bu dönemin, bu dönemdeki sovyet devletinin baskı altına alma fonksiyonunun karakteristik bir özelliğiydi.

Bu alanda alınan bütün tedbirleri, burada ele almanın anlamı yok, önemli gördüğümüz bir kaç noktayı belirtmekle yetineceğiz.

Daha Aralık 1917'de Lenin'in talimatı üzerine "Karşıdevrim ve Sabatoja Karşı Mücadele İçin Bütün Rusya Olağanüstü Komisyonu" kurulur. (We-Çe-Ka). Bu örgütün faaliyeti oldukça önemli ve başarılıydı; bu örgütün faaliyeti vasıtasıyla bir dizi karşıdevrimci örgütün tasfiye edilmeleri, kadetlerin, sosyal devrimcilerin, anarşistlerin ve başka anti-Sovyetik komplo gruplarının ayaklanmaları ve komplolarının açığa çıkarılması ve yenilgiye uğratılmaları ve dış güçlerin casusluk ve sabotaj faaliyetlerinin açığa çıkartılması gerçekleştirilmişti. 1918 yılında genel mecburi askeri hizmet yürürlüğe kondu. Bunun ötesinde ve en önemlisi yüzbinlerce gönüllü, iç ve dış düşmana karşı mücadele için Kızıl Ordu'ya katıldı. Böylelikle Kızıl ordu, üç milyonluk bir insan gücüne sahip oldu.

Bunun ötesinde yukarıda da belirttiğimiz gibi kulaklara karşı taarruz XV. Parti Kongresi'nde Stalin'in direktifiyle başlatıldı. Ve yoğun kolektifleştirmeye başlandı. Sovyet devleti bu alanda bir dizi olağanüstü tedbiri uygulamaya koydu. Örneğin ceza yasasının 107. maddesi gereği kulakların tahıl fazlasına el kondu ve bunun yüzde 25'i kır yoksullarına verildi. Ve takip eden zaman içinde de kırsal alanda kulaklar, sanayi alanında da geriye kalan kapitalistler mülksüzleştirildiler.

İç savaştan, iç ve dış karşıdevrimci güçlerin yenilgiye uğratılmasından sonra casusluk ve sabotaj faaliyeti, emperyalist ülkelerin genç sovyet devletine karşı yıkıcı mücadelelerinin temel biçimlerinden birisi oldu. Sovyet önderlerinin öldürülmesi, fabrikalardaki, işletmelerdeki, ulaşımdaki sabotajlar, iç karşıdevrimci örgütlerin mali olarak desteklenmesi vb. bu türden faaliyetlerin kapsamına giriyordu. Bütün bu türden karşıdevrimci faaliyetler açığa çıkartılmış ve

etkisiz hale getirilmişti. Genç sovyet devletin, dünyanın ilk işçi ve köylü iktidarının fırtınalı gelişmesi önünde hiçbir engel duramıyordu. Böylelikle sovyet devleti, gelişmesinin bu ilk evresindeki temel fonksiyonlarından ikincisini de -"ülkenin dışardan gelen baskılara karşı savunulması"başarıyla yerine getirmiş oluyordu.

Genç sovyet devleti, kendi gerçeğini, mücadele sonucu kapitalist-emperyalist dünyaya kabul ettirdi. II. Sovyet Kongresi 8 Kasım 1917'de barış kararnamesini kabul etti ve savaşan ülkelere silahların bırakılmasını önerdi. Sovyet devleti daha 1921'de İngiltere ile ticari bir anlaşma yaptı. O dönemin önemli uluslararası konferanslarında (Cenevre, Den-Haag vs.) Sovyet devletinin temsilcileri, dünyada barış ilkelerini aktif bir şekilde savundular. 1924-1925 yıllarında ABD'nin dışında bütün önemli kapitalist/emperyalist ülkeler sovyet devletiyle diplomatik ilişkiler kurdular. Bunlar, genç sovyet devletinin gelişmesinin ilk evresinde, barış politikasında ve kendini savunmada elde ettiği devasa başarılarıdır.

Sovyet devletinin gelişmesinin ilk evresinde söz konusu olan üçüncü fonksiyona gelince: Burada dikkati, sovyet devletinin gelişmesinin ilk evresi üzerine Stalin'den aktardığımız anlayışa çekmek istiyoruz. Orada üç fonksiyondan bahsediliyor ve ilk iki fonksiyonda sovyet devleti "görünüşte eski devleti anımsatıyor" tespiti yapıyordu. Ama üçüncü fonksiyon için böyle bir tespit yapılmıyor ve bu dönemde bu alandaki görevlerin yeterince yerine getirilmediği belirtiliyor. Bunun böyle olmasının maddi nedenleri vardı. Önemli olduğu için biraz açalım.

Bu fonksiyonuyla sovyet devleti eski devletleri anımsatmıyordu. Çünkü bu fonksiyon (devlet organlarının iktisadi-örgütsel ve kültürel-eğitsel faaliyeti) yeni tipten devlete; sosyalist devlete özgü olan fonksiyondu ve ancak ve ancak sosyalist toplumun gelişmesine paralel olarak gelişebilirdi.

Veya sovyet devletin bu fonksiyonunu yerine getirmesiyle sosyalist toplumun gelişmesi birbirini karşılıklı olarak etkileyen diyalektik bir bütünü oluşturuyordu. Demek oluyor ki bu fonksiyon, sosyalist devrimin temel özelliklerinden birisiydi ve eski ekonomik yapının devrimci-radikal dönüşümüne yeni, sosyalist ekonomik yapının da keza devrimci-radikal oluşturulmasına yönelikti. Stalin'in belirttiği gibi bu fonksiyon, "yeni sosyalist ekonominin embriyonlarının gelişmesini ve insanların sosyalizm ruhuyla eğitilmelerini amaçlayan" bir fonksiyondu.

Sovyet devletin gelişmesinin ilk evresinde, devletin iktisadi-örgütsel ve kültürel-eğitsel faaliyeti tam anlamıyla gelişememişti. Çünkü bütün ülkede bütünlüklü sosyalist bir ekonomi henüz yoktu/kurulmamıştı ve buna bağlı olarak da sovyet devleti henüz ekonominin bütün alanların da bütün iktisadi yaşamda örgütleyici ve yönlendirici konumda değildi. Bu koşullarda veya bu fonksiyonun yerine getirebilmesi için ortamın hazırlanması gerekiyordu. Bu, yukarıda da belirttiğimiz gibi, ekonominin bütün alanlarında kapitalist unsurların tasfiyesinin gerçekleştirilmesiydi. Bunun için gerekli hazırlık iki yönde gelişme göstermişti.

a-Sanayi eski haline getirilmesi ve bunu aşarak sosyalizme maddi temel teşkil edecek olan en önemli sektörlerin -örneğin ağır sanayinin- çok yönlü gelişmesini sağlamak.

b-köylülerin kolektif işletmelerde birliğini sağlamak.

Ancak bu iki noktada yoğunlaştırdığımız sorunun devrimci-radikal çözümü, Sovyet devletin gelişmesinin ilk aşamasındaki üçüncü fonksiyonunu yerine getirmesinin ön koşulunu hazırlamış olacaktı.

I. Dünya savaşı ve iç savaş döneminde ülke ekonomisi tamamen yıkılmıştı. 1920'de (Sovyet Kongresi'nde), ekonominin en

azından eski haline getirilmesini sağlamaya yönelik bir dizi tedbir alındı. Lenin'in bütün Rusya'nın elektrikleştirilmesi planı da ("Goelro-planı") bu dönemde yürürlüğe kondu. Bu plana göre, on senede 30 büyük elektrik santrali inşa edilecekti. Nitekim 1925-1927 yılları arasında böylesi bir dizi santral inşa edildi. (Taşkent, Erivan, Şatura vb.) Dinopropetrowsk'ta büyük bir demir döküm işletmesi 1925 yılında üretime başladı. İlk traktör ve otomobil fabrikası bu dönemde kuruldu. (Stalin İşletmesi vb.) Tarımsal alandaki devletin faaliyeti sanayi alanındaki daha geri seviyede takip ediyordu. İç savaştan sonra yaklaşık 20 milyon hektarlık bir alan ekilemiyordu. Tarımsal üretimi arttırmak için teslim zorunluluğu yerine doğal vergi getirildi. Böylelikle bireysel emekçi köylüler teşvik edildiler. Ama kırsal alanda tarımın gelişmesi için alınan bütün tedbirlere rağmen tarımın gelişmesi sanayinin gelişmesinin gerisinde kaldı. Birinci beşyıl planının uygulanmaya konduğu dönemde (başlangıçta) ülkede 25 milyon bireysel köylü işletmesi vardı. Kırsal alanda geri teknolojinin aşılması, sosyalist dönüşümün başlatılması sosyalist sanayinin kurulmasına bağlıydı. Bu oldu ve sovyet devleti elde ettiği modern tarım teknolojisine de dayanarak kırsal alandaki devrimini -kolektifleştirme kulakların mülksüzleştirilmesi- başlattı. Ama bu sözkonusu üçüncü fonksiyonun, devletin gelişmesinin ilk evresinde yerine getirildiği anlamına gelmemelidir. Sovyet devleti, iktisadi-örgütsel ve kültürel-eğitsel faaliyetine gelişmesinin ilk evresinin sonunda başladı, ama bu faaliyet gerçek anlamıyla, devletin gelişmesinin ikinci evresinde gerçekleştirildi.

2-Gelişmesinin İkinci Evresinde Sovyet Devleti

Bu konuda Stalin şöyle diyor: "İkinci evre şehirde ve kırsal kapitalist unsurların tasfiyesinden sosyalist ekonomi sisteminin tam zaferine ve yeni anayasının kabulüne kadar olan dönemdir. Bu dönemin esas görevi,

bütün ülkede sosyalist ekonominin örgütlenmesiydi ve kapitalist unsurların son kalıntılarının tasfiyesiydi, kültür devriminin örgütlenmesiydi, ülkenin savunulması için tamamen modern bir ordunun örgütlenmesiydi. Sosyalist devletimizin fonksiyonları da buna göre değişti. Ülke içinde askeri baskı fonksiyonu yok olmaya yüz tuttu-yavaş yavaş öldü. Çünkü sömürü yok edildi. Artık sömürü yok ve bundan dolayı baskı altında tutulacak kimse de yok. Baskı fonksiyonu yerine devlet, sosyalist mülkiyeti, halk mülkünü hırsızlardan ve talancılardan korumak fonksiyonunu aldı. Ülkenin dış baskınlardan askeri olarak korunması fonksiyonu tamamen muhafaza edildi. Bundan dolayı Kızılordu da, donanma da, keza yabancı casusluk servisleri tarafından ülkemize gönderilen katillerin, zarar vericilerin, casusların açığa çıkartılması ve cezalandırılması için zorunlu olan ceza organları, milli emniyet hizmeti de kaldı (varlığını sürdürdüçn.). Devletin iktisadi-örgütsel ve kültürel-eğitsel faaliyet organlarının fonksiyonu muhafaza edildi ve tamamen geliştirildi. Şimdi devletimizin ülke içindeki esas görevi, barışçıl iktisadi-örgütsel ve kültürel-eğitsel faaliyettir. Ordumuza, ceza organlarına ve milli emniyet hizmetine gelince; artık onların sivri ucu ülke içine değil, bilakis dışarıya, dış düşmanlara yöneliktir.

... Şimdi biçiminde ve fonksiyonlarında ilk evresinin sosyalist devletinden önemlice farklı olan, tarihin tanımadığı tamamen yeni, sosyalist bir devlete sahibiz" (C. 14, s. 228/229).

Önce, birinci evreden ikinci evreye geçiş nasıl olduğuna bakalım. Bu geçişin nasıl olduğu birçok açıdan önemlidir. Soru şu: bu sıçramalı bir geçiş miydi, yoksa tedrici bir geçiş miydi?

Önce söz konusu sürecin koşullarını belirtelim:

Sanayi ve tarımın eski haline getirilmesi, işlev görür hale getirilmesi ve kapitalist unsurların tasfiyesi için koşulların hazır-

lanması bütün bunlar 1929 senesi sonunda sovyet devletinin gelişmesinin ilk evresinin görevleriydi. Bunlar aynı zamanda ülke içi görevlerdi.

Sovyet devleti kapitalist unsurları tasfiye görevini, sınıf olarak kulakları tasfiye politikasına geçiş sürecinde yoğun kolektifleştirme ile çözümlendi. Devrilen sınıfların baskı altında tutulması görevi de bu politika temelinde yükselmekteydi. Yani devrilen sınıfların en dinamik kalıntısı olan kulaklar, bu politika temelinde nihai olarak tasfiye edildiler.

Sınıf olarak kulakların yoğun kolektifleştirme bazında tasfiye edilmeleri aynı zamanda, sovyet devletinin yeni bir temel görevle karşı karşıya kaldığı anlamına da geliyordu. Bu yeni görev, sovyet devletinin gelişmesinin ikinci evresindeki görevlerdi. Bu görevlerin neler olduğunu Stalin'in sözleriyle yukarıya aktardık.

Bu geçiş, sovyet devleti, gelişmesinin ilk evresinden ikinci evresine nasıl geçti, bu sürecin içeriği neydi?

Burada söz konusu olan, eski bir nitelikten yeni bir niteliğe geçiştir. Bu sıçramalı bir geçiş miydi, yoksa tedrici bir geçiş miydi? Bunu açıklamak için Stalin'in bir anlayışını buraya aktaralım:

"Patlamalar için coşku duyan yoldaşların bilgisine; söylenmesi gereken şu: Patlama vasıtasıyla eski bir nitelikten yeni bir niteliğe geçiş, sadece dilin gelişme tarihinin de kullanılmaz değildir. Bu, taban ve üstyapıyla ilgili başka toplumsal görünümde de her zaman kullanılamaz. Bu, düşman sınıflara bölünmüş bir toplumda mutlak geçerlidir. Ama bu, düşman sınıfların olmadığı bir toplum için mutlaka geçerli değildir. 8-10 sene içinde ülkemizin tarımında burjuva, bireysel köylü ekonomilerine dayanan düzenden sosyalist kolektif ekonomi düzenine geçişi gerçekleştirdik. Bu, kırdaki burjuva ekonomik düzeni tasfiye eden ve yeni bir düzeni; sosyalist düzeni yaratan dev-

rimdi. Ama bu alt üst oluş patlama ile değil, yani mevcut iktidarın devrilmesi ve yeni birinin kurulmasıyla değil, bilakis kırdaki eski burjuva düzenden yeni düzene tedrici bir geçişle gerçekleşti. Bu gerçekleşebildi, çünkü, o, yukarıdan bir devrimdi. Çünkü alt-üst oluş, köylülüğün esas kitlesinin desteğiyle mevcut iktidarın inisiyatifi sayesinde gerçekleştirildi." (Stalin, C. 15, s. 221-222, Marksizm ve Dilbilimi, Alm.)

Sovyet kırındaki söz konusu alt-üst oluş bir devrimdi ve bu devrim sovyet toplumunu yeni nitel bir duruma götürmüştü. Ama bu devrimci alt-üst oluş, mevcut siyasi iktidarın (yeni sovyet devletinin) yıkılması ve yeni bir siyasi gücün örgütlenmesiyle gerçekleştirilmemişti. Bu bir sıçramaydı ve bu sıçramayla sovyet toplumu, bu sıçramayı örgütleyen sovyet devleti tarafından, onun inisiyatifinde yeni nitel bir duruma gelmişti.

Bu sıçrama, bolşevik parti önderliğinde sovyet devleti tarafından gerçekleştirilen tedrici bir geçişin ifadesiydi: Kırsal alandaki burjuva ekonomi düzeninden yeni sosyalist ekonomi düzenine tedrici geçiş. Burada, kapitalist unsurların tasfiyesinin koşullarının aceleyle getirilmeyen, sebatla, itinayla, sabırla sürdürülen bir hazırlığı söz konusuydu. Bu hazırlık bağlayıcı öneme haizdi. Milyonlarca köylü kitlesinin siyasi olarak ikna edilmesi, kolektif ekonomiye geçiş için zorunlu maddi temellerin yaratılması - tarımda teknoloji vs. proletarya, geniş köylü yığınlarının kolektifleştirme hareketinde -bu yukarıdan devrimde- kendini takip edeceğine emin olmalıydı. İşte bundan dolayı sürekli hazırlıktan bahsediliyordu ve sovyet devleti, sınıf olarak kulakları yoğun kolektifleştirme temelinde tasfiye politikasına geçişin koşullarını başarıyla hazırlamış ve geçişi sağlamıştır.

Bir daha Stalin'in sovyet devletinin gelişme evrelerini tespitine dönelim: Stalin, sovyet devletinin gelişme evrelerinin sınırlarını şöyle belirliyor:

İlk evre: Ekim devriminden sömürücü sınıf-

ların tasfiyesine kadar olan dönem.

İkinci evre: Kırdaki ve şehirde kapitalist unsurların tasfiyesinden sosyalist ekonomi sisteminin zaferine ve yeni anayasanın kabulüne kadar olan dönem.

Stalin burada şehirde ve kırdaki kapitalist unsurların tasfiyesi ayrımını yapıyor. Bunun anlamı var. Bunun anlamı "SBKP(B) Kısa Tarihi"nde şöyle anlatılıyor:

"Sınıf olarak kulakların tasfiyesi politikasına geçişe kadar parti, tasfiye amacıyla kapitalist unsurlara karşı ciddi bir taarruzu daha ziyade şehirde, sanayi alanında sürdürdü. Önce, tarım, köy, sanayinin, şehrin gerisinde kaldı. Bundan dolayı taarruz, bir yerdeki saldırı karakterini taşıyor, tam değildi, genel karakterde değildi. Ama şimdi, köyün geriliği geçmiş içinde kaybolurken, köylülüğün kulakların tasfiyesi için mücadelesi bütün açıklığıyla öne çıkarken ve parti, kulakların tasfiyesi politikasına geçerken, kapitalist unsurlara karşı sürdürülen taarruz genel karakter kazanıyordu; bir yerde sürdürülen taarruz, bütün cephede sürdürülen taarruza dönüştü." (s. 386, Alm.)

Bu genel karakterli taarruz veya sınıf olarak kulakların tasfiyesi, sovyet toplumunun yeni bir aşamaya geçtiğinin ifadesiydi. Bu, sovyet devletinin gelişmesinin ilk evresindeki sovyet toplumundan nitel olarak farklı bir aşamadaki, sovyet devletinin gelişmesinin ikinci evresindeki sovyet toplumuydu. Bu, artık gerçek anlamıyla sosyalist aşamada olan toplumdu. Bu, Ekim Devrimi'ne eş değer olan bir durum, bir sıçramaydı:

"Bu, olağanüstü derinlemesine (giden) bir altüst oluştu, toplumu eski nitel durumundan yeni nitel durumuna bir sıçramaydı, etkileri bakımından Ekim 1917'nin devrimci alt-üst oluşuna eşdüşen bir altüst oluştu." (SBKP/B Kısa Tarihi, s. 380, Alm.)

Buradan çıkartılması gereken bir sonuç şudur: Bolşevik parti önderliğinde ve sovyet devleti tarafından örgütlü olarak gerçekleştirilen sovyet toplumunun eski nitel

durumundan yeni nitel duruma geçmesi, aynı zamanda sovyet devletinin de gelişmesinin, ilk evresinden ikinci evresine geçişinin bir ifadesiydi; sovyet devleti de gelişmesinin ilk evresindeki nitel durumundan gelişmesinin ikinci evresindeki yeni nitel durumuna geçiyordu.

Böylelikle, sovyet devletinin ve toplumunun gelişmesi, birbirini karşılıklı olarak etkileyen bir ve aynı sürecin ifadesi oluyordu.

Peki bu yukarıdan devrim hangi temel sorunları çözmüştü? Bu sorunun cevabını SBKP(B) Kısa Tarihi'nden aktaralım.

"Bu devrim bir vuruşla sosyalist inşanın üç temel sorununu sonuçlandırdı.

O, ülkemizde sömürücü sınıfın sayıca en çok olanını, kulaklar sınıfını, kapitalizmin restorasyonunun kalesini tasfiye etti.

O, ülkemizde sayıca en kalabalık olan sınıfı, köylüler sınıfını, kapitalizmi doğuran bireysel iktisat yolundan toplumsallaştırılmış, kolektif, sosyalist iktisat yoluna götürdü.

O, sovyet iktidarına, ulusal ekonominin – tarımda- en geniş ve çok önemli ama çok da geri alanında sosyalist bir taban verdi.

Böylelikle ülkemizde kapitalist restorasyonun son kaynakları yıkıldı ve aynı zamanda yeni, belirleyici, sosyalist ulusal ekonominin inşası için zorunlu olan koşullar yarattı." (S. 380-381)

(Tabii yoğun kolektifleştirme sürecinde, sorunun kavranmadığı bölgelerde önemli hatalar da yapılmıştı. Bu hataların kaynağı orta köylülüğe karşı tavrın yanlış anlaşılması ve orta köylülüğün, bazı bölgelerde kulaklara uygulanan politikaya maruz kalmasıydı. Bu durumu kulaklar da kışkırtma metoduyla kendi çıkarları için kullanmışlardı. Parti hatayı zamanında gördü ve yanlış anlamayı düzeltti. Bu gelişme SB'nde sosyalizmin inşasında önemli olmadığı için üzerinde durmayı gerekli görmüyoruz.)

Bu üç temel sorunu çözümlen devrimin

sonucu neydi veya bu üç temel sorun çözümlenince ne türden bir değişim gerçekleşmiş oluyordu?

"Açık ki, kelimenin eski anlamıyla geçiş dönemini artık geride bıraktık ve bütün cephede doğrudan ve tam gelişmiş sosyalist inşa dönemine girdik. Açık ki biz, artık, sosyalizm dönemine girdik. Çünkü şimdi sosyalist sektör, sosyalist toplumun tamamlanmasından ve sınıf farklarının yok edilmesinden henüz uzakta olunmasına rağmen, bütün ulusal ekonominin bütün iktisadi kaldıraçlarını elinde tutmaktadır." (Stalin, C. 13, s. 5, Alm.)

Stalin, sovyet ülkesinin, devletinin gelişmesinin yeni nitel aşamasını böyle karakterize ediyordu. Yukarıda belirtilen üç temel sorunun çözümlenmesinin sonucu buydu.

Peki sovyet devletinin gelişmesinin ilk evresinden ikinci evresine geçiş sürecinde -örneğin 1930'un ilk yarısında- kırsal alanda parti ve devlet önünde duran görevin esası neydi?

Bunu Stalin şöyle saptıyor:

"...Tarımın kaderi ve temel sorunlar, artık şimdi, bireysel köylü ekonomileri tarafından değil, bilakis kolektif ekonomiler (kolhozlar çn.) ve sovyet ekonomileri (sovhozlar çn.) tarafından belirlenmektedir.

.kırsal alanda ekonomik dönüşümler olmuştur ve bu bize, köyü yeni bir yola, kolektifleştirme yoluna sevk etmeyi ve böylece sosyalizmin başarılı inşasını sadece şehirde değil, bilakis kırsal alanda da teminat altına almayı başardığımızı iddia etmemize bir neden olmaktadır." (C. 12, s. 253, Alm.)

Kırsal alandaki alt-üst oluşun önemini ve bu alandaki kararlılığı Stalin şöyle açıklıyordu:

"Kırsal alanda, sovyet ve kolektif ekonomilerin daha da geliştirilmeleri sorunun bizim bütün inşamız açısından en acil sorun olduğunu detaylı anlatmaya... gerek yok. Şimdi köylülüğün eskiden yeniye, kulak köleli-

ğinden özgür kolektif ekonomik yaşama doğru devasa, radikal bir dönüş yaptığını körler dahi görüyorlar. Artık eskiye dönüş yok. Kulaklık (zengin köylülük çn.) çöküşe mahkumdur ve tasfiye edilecektir. Geriye sadece bir yol kalıyor; kolektif ekonomilerin yolu." (A.g.k. 292)

SBKP(B)'nin XVI Parti Kongresi, tarihi bir kongreydi. O, tarihe, sosyalizmin bütün cepheleri de taarruzunun kongresi olarak geçti:

"sanayimizin artırılmış gelişme temposu."

".kolektif ve sovyet ekonomilerinin artırılmış gelişme temposu."

".Şehirde ve kırsal alanda kapitalist unsurların hızlandırılmış, iktisadi püskürtülmesi."

". Sosyalist inşa için kitlelerin harekete geçirilmesi."

"Kapitalizme karşı kitlelerin harekete geçirilmesi." (Stalin, a.g.k., s. 271)

Bu gelişmelerin sonucu olarak, 1930 yılından itibaren sovyet devleti, iktisadi, örgütsel ve kültürel-eğitsel faaliyetine kapsamlı yönelmeye başladı. Çünkü, böyle bir faaliyetin maddi koşulları artık oluşmuştu ve bu alandaki faaliyet sovyet devletinin en önemli faaliyeti olmuştu.

Şimdi başa, sovyet devletinin gelişmesinin ikinci evresi için Stalin'den aktardığımız anlayışa dönelim.

Sovyet devletinin gelişmesinin ikinci evresindeki temel görevi ".Bütün ülkede sosyalist ekonominin örgütlenmesi, kapitalist unsurların son kalıntılarının tasfiyesi, kültür devriminin örgütlenmesi, ülkenin savunulması için tamamen modern bir ordunun örgütlenmesi."

Bu görevler yerine getiriliyor ve devlet giderek daha yoğun bir şekilde iktisadi, örgütsel ve kültürel-eğitsel faaliyete yöneliyor. Çünkü bu faaliyetin maddi koşulları oluşuyor.

Temel görevin değişmesi devletin fonksi-

yonlarının değişmesini de beraberinde getiriyor.

Değişen birinci temel fonksiyon:

"Ülke içinde askeri baskı fonksiyonu yok olmaya yüz tuttu. Yavaş yavaş öldü. Çünkü sömürü yok edildi. Artık sömürücü yok ve bundan dolayı baskı altında tutulacak kimse de yok. Baskı fonksiyonu yerine devlet, sosyalist mülkiyeti, halk mülkünü hırsızlardan ve talancılardan korumak fonksiyonu aldı."

Bu fonksiyon değişimi gerçekleşti ve devlet bu alandaki görevini de yerine getirdi: Düşman unsurlar, yıkıcı faaliyetlerini devlet ve kolektif mülkiyete zarar vermeye, çapulculuğa, hırsızlığa yöneltmişlerdi: Düşman unsurlar, saldırılarını özellikle, sosyalist üretim ilişkilerinin temelini oluş

turan toplumsal mülkiyete yöneltmişlerdi. Bundan dolayı da toplumsal mülkiyeti korumak, hırsızlığa, çapulculuğa, sorumsuzluğa karşı mücadele önplana çıkmıştı. Bu arada şunu da belirtelim: Sosyalist bilinçlenmesi yeterli olmayan, hala burjuva kapitalist düşünce kalıntılarına sahip olan emekçiler bir taraftan düşman unsurların toplumsal mülkiyete saldırılarını -sorunu kavramadıkları için- kolaylaştırıyorlar, onlara alet oluyorlar, diğer taraftan da devletin bu alandaki faaliyetini bilinçsizlikten dolayı zorlaştırıyorlardı. Bunun içindir ki, toplumsal mülkiyeti koruma mücadelesi aynı zamanda bir eğitim ve tutumluluk mücadelesiydi.

İkinci temel fonksiyon:

"Ülkenin dış baskınlardan askeri olarak korunması fonksiyonu tamamen muhafaza edildi."

Kapitalist kuşatma altında olan sovyet devleti, bu alandaki görevini sadece yerine getirmekle yetinmedi; bu alandaki görevini kapsamlı yaptı ve ordusunu daha da güçlü kıldı. II. Dünya Savaşı'nın sonucu, bunu yeteri kadar kanıtıyor.

Üçüncü temel fonksiyon:

"Devletin, iktisadi-örgütsel ve kültürel-eğitsel faaliyet organlarının fonksiyonu muhafaza edildi ve tamamen geliştirildi.

Bu alandaki faaliyet, sovyet devletinin gelişmesinin ikinci evresinde belirleyici bir anlam kazandı. toplumun sosyalist şekillenmesi ilerledikçe bu alandaki faaliyet de o derece önemli oldu. Aslında bu alandaki faaliyet, sosyalizmin temel ekonomik yasasını ifade ediyordu. Bu konuda Stalin şöyle diyor: "Çok gelişmiş teknoloji bazında sosyalist üretimin devamlı mükemmelleştirilmesi ve kesintisiz büyümesiyle bütün toplumun sürekli artan maddi ve kültürel gereksinimlerinin azami olarak yerine getirilmesinin teminat altına alınması." (C. 15, s. 291, Alm.)

Sovyet devleti bütün faaliyetini bu temel ilkeyi gerçekleştirmeye yöneltmişti: Kapitalist unsurların bütün alanlarda tasfiyesinden ve sosyalizmin bütün alanlarda zafarından sonra iktisadi-örgütsel ve kültürel-eğitsel faaliyet devletin temel görevi olmuştu. Bu görevin üstesinden gelinmeksizin sosyalist ilerleme olanaksızdı. (Bu alandaki faaliyet için sanayi ve tarımın sosyalleştirilmesi makalelerine, 2. ve 3. makalelere bakınız.)

Bütün bu gelişmeler hukuki ifadesini Stalinist Anayasa'da (1936) buldu ve Stalinist Anayasa, Sovyet toplumunun sınıfsal yapısının tamamen değiştiğinin ve bu değişme temelinde sovyet halkının ahlaki-siyasi birliğinin sağlanmış olduğunun açık kanıtı olmuştu. Bundan sonraki makalede bu gelişmeyi sovyet hukukunu-sosyalist hukuku ele alacağız.

EK AÇIKLAMA: KOMÜNİZME GEÇİŞ VE DEVLET SORUNU

SB'nde sosyalizmin inşasını etkilemediğinden dolayı burada ele almadığımız bir noktayı belirtelim: Kapitalist kuşatma altında komünizme geçme ve devlet sorunu:

Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşası başarıyla ilerliyor ve bu süreç içinde yeni sorunlar gündeme geliyordu. Gündeme gelen sorunlar tartışılıyor ve sonuçlara varılıyordu. O dönem tartışılan sorunlardan birisi de kapitalist kuşatma altında komünizme geçilip geçilmeyeceği, şayet geçilirse devletin ne olacağıydı. Tartışmaya Stalin de katılır ve tartışılan sorunları "SSCB Sosyalizmin Ekonomik Sorunları" eserinde ele alır. Orada ele alınan konulardan birisi de komünizme geçiş sorunudur.

Bu sorun Stalin'in ölümünden sonra ve genellikle de önceleri "Stalinist" olup da yani marksist leninist olup da sonra bundan vazgeçerek "antistalinist", "antimarksist" olanlar tarafından Stalin'e ve onun nezdinde de marksizm-leninizme saldırmanın bir aracına dönüştürüldü. "Vay efendim, Stalin komünizmde de devleti savunuyor. Oysa komünizmde devlet olmaz" vs. Burada söylenmesi, hem de açıkça söylenmesi gereken söz şu: "Bre dangalaklar, akılsız başınıza yeni mi geldi, marksist-leninist düşünceleri savunurken Stalin'in bu konudaki anlayışını bilmiyor muydunuz?"

Tabi ki biliniyordu. Ama sorun bu değil, sorun marksizm-leninizme saldırı olduğu için Stalin'in bu konudaki anlayışı sadece bir vesile. Stalin, bu sorunu ilk kez XVIII. Parti Kongresi'ne sunduğu siyasi raporda "Teorinin Bazı Sorunları" başlığı altında ele almıştır. Komünizme geçmekte acele edenler vardı. "Sosyalizmi inşa ettik, sömürücü sınıflar kalmadı, o halde komünizme geçelim" diyenler vardı. '50'li yılların başında sürdürülen "Ekonomi Tartışması"na katılanlardan Jaraşenko da aynı soruyu gündeme getirdi.

Stalin, SB'nin o günkü gelişme seviyesiyle komünizme geçecek durumda olmadığını sürekli vurgulamıştır. Öyle ki, o komünizme

geçişin değil, geçişi hazırlamanın koşullarından bahsetmiştir.

"Komünizme geçişi ilan etmek için değil, komünizme gerçek geçişi hazırlamak için en azından üç temel önkoşul yerine getirilmelidir." (Stalin, C. 15, s. 316, Alm.)

Stalin, koşullardan, yerine getirilmesi gereken ön koşullardan; komünizme geçişin değil, komünizme geçişi hazırlaması gereken ön koşullardan ve bunların SB'de henüz olmadığından bahsediyor.

Komünizme geçiş ve geçişin hazırlığı bir ve aynı şey değildir. Bunun içindir ki, Stalin geçişin değil, geçişi hazırlayan ön koşullardan bahsediyor. Stalin, SB'nin komünizme geçişin hazırlığına hazır olmadığını tespit ediyor ve önkoşullar yerine getirildiği, yani komünizme geçişin hazırlığını içeren ön koşullar yerine getirildiğinde SB'nin kapitalist sistemin var olduğu, (onun kuşatması altında) komünizme geçebileceğini, ama bunun koşullu bir geçiş olacağını tespit ederek, böyle koşullu bir geçişte devletin, kapitalist kuşatmadan/tehlikeden dolayı - sadece bu nedenden dolayı- var olacağını savunmuştur.

Durum bundan ibaret, Stalin, komünizme geçiş konusunda antimarksist teorilerin üretildiği bir ortamda, bu antimarksist teorilere/düşüncelere karşı mücadele etme gereğini görmüştür.

Tartışmanın kendisi teorik bir tartışma olarak kaldığı ve sovyet devletinin gelişmesini etkilemediği için onu burada ele almadık. [Bu konu için Bkz: SBKP(B) XVIII. Parti Kongresi Belgeleri (veya Stalin'in aynı kongredeki siyasi raporu), SSCB'de Sosyalizmin Ekonomik Sorunları ve Komünistlerin Görevleri "Marksist Teoriye Katkıda J.V. Stalin", (I. Okçuoğlu)]

MLKP II. KONGRE DUYURU VE ÇAĞRISI

İşçiler, Emekçiler, Gençler, Devrimciler, Yoldaşlar

Büyük emeklerle yaratılan ve örnek bir devrimci iradenin ürünü olan Partimiz, şimdiye değin kazanmış olduğu başarılarına, bir yenisini daha ekledi. Sınıf düşmanının giderek yoğunlaşan ve adeta kesintisiz hale gelen saldırılarına, bu saldırılar sonucunda verdiğimiz ağır kayıplara karşın, II. Kongremiz 7-12 Ağustos 1997 tarihinde başarıyla toplandı. Partimiz, Kongre zaferimizle haklı olarak övünebilir ve övünmelidir de. Faşist rejime bu yolla da meydan okuyoruz!

II. Kongremiz, görkemli Ölüm Orucu ve SAG zaferinin 1. yılına denk geldiği için, özelde Ölüm Orucu ve SAG şehitleri, genelde ise Parti, devrim ve komünizm şehitlerinin anısına, salonu süsleyen şehitlerimizin bakışları altında, Enternasyonal Marşı eşliğinde, saygı duruşuyla 7 Ağustos'ta resmen başladı. Coşkulu, olgun ve düzeyli bir atmosferde süren çalışmalarını, Enternasyonal Marşı ve savaş sloganlarıyla 12 Ağustos'ta tamamladı. 6 gün, 16 oturum ve 70 saat süren Kongremiz, faşist düşmanın yoğun saldırıları sonucu verdiğimiz ağır kayıplar nedeniyle olağanüstü bir özellik taşıdığı gibi, Partimizin en zor koşullarda bile Kongre platformunu toplayabilecek yapıda olduğunu da gösterdi. Partimizin yarattığı gelenekler bakımından, bu durum özellikle önemlidir.

* * *

Uluslararası Durum Raporu'nu görüşen Kongremiz; emperyalist-kapitalist sistemin

ekonomik ve siyasi durum ve gelişme eğilimini kapsamlı olarak değerlendirerek, komünistlerin dünya çapındaki görevlerinin altını çizdi. Günümüzde, proleter dünya devriminin nesnel koşulları ile öznel koşulları arasındaki uçurumun doldurulması ve her ülkede işçi sınıfının komünist öncü müfrezelerinin oluşturulup pekiştirilmesinin, yaşamsal önemini vurgulayan Kongremiz; bu görevin yerine getirilmesinin, burjuvazinin ideolojik saldırıları ve modern revizyonizmin yeni biçimlerinin yanı sıra, maoizm, troçkizm ve her renkten revizyonizme karşı kararlı ve uzlaşmaz ideolojik savaşımdan geçtiğinin altını çizdi. Bu bakımdan, Partimizin özel bir rol oynayarak, proletarya enternasyonalizmi bayrağını yükseltmenin bugün her zamankinden daha büyük bir önem taşıdığını belirledi.

Dünya politikasında Türkiye'nin durumunu ve bölgemizde emperyalistler arası çelişkileri tahlil eden Kongremiz, strateji ve taktiklerimiz açısından gerekli sonuçları çıkardı. Türkiye ve K. Kürdistan gibi, dünyanın gerçekten de stratejik bir bölgesinde bulunan bir coğrafyada devrim yapma ve proleteryanın iktidarını kurma hedefini önüne koyan Partimizin, yalnızca Türkiye ve K. Kürdistan halklarının değil, bölge proletaryası ve halklarının da yazgılarını etkileyecek ve değiştirecek bir rol üstlendiğine işaret etti. Türkiye ve bir yere kadar bölge devriminin umudu demek olan Partimizin, yalnızca Türk gericiliğinin değil, onun stratejik bağlaşıkları olan emperyalizmin ve siyonizmin de hedefleri arasında olduğuna, zira

Türkiye ve Kuzey Kürdistan devriminin gerçekleştirilmesinin, dünya emperyalizmine indirilmiş çok ağır bir darbe olacağına vurgu yapan II. Kongremiz; ABD başta olmak üzere belli başlı emperyalist devletlerin Ortadoğu bölgesine ilişkin politikalarının ve taktiksel manevralarının yakından izlenmesini, bölge ülkelerinin ve bu ülkelerdeki komünist ve devrimci hareketlerin yakından tanınmasını, bütün bu faktörlerin Türkiye ve Kuzey Kürdistan'daki gelişmelerin bölge ülkeleri ve devrimci hareketi üzerindeki etkilerinin hesaba katılmasını gerekli ve zorunlu gördü.

* * *

İç Siyasal Durum ve Siyasal Taktik Raporu'nu değerlendirerek onaylayan Kongremiz; Birlik Kongremizin siyasal öngörü ve perspektiflerinin 3 yıllık pratikte sınanarak doğrulandığını özel olarak saptadı. Sömürgeci yarı-askeri faşist diktatörlüğün tarihinin en büyük ve en derin rejim bunalımıyla karşı karşıya olduğuna, bu bunalım ortamında gerici egemen sınıf kliklerinin iç çelişki ve çatışmalarının arttığına, Kürt ulusal kurtuluşçu devrimin yanı sıra, Batı'da gelişmekte olan komünist ve devrimci güçleri ezmek için diktatörlüğün kendisini iç savaşa göre konumlandığına ve artan şekilde tahkim ettiğine, ordunun rolünün giderek daha fazla arttığına dikkat çekti. Kongremiz; devrimin güncel bir sorun olduğunu bir kere daha vurgularken, devletten kopuş ve arayış sürecinde bulunan işçi ve emekçiler cephesinde devrimci bir kitle hareketi geliştirmenin acil bir görev olduğunu, tasfiyeciliğe ve reformizme karşı bir barikat oluşturarak, komünist, devrimci ve yurtsever güçlerin birleşik ve merkezi örgütlülüğü ve ortak savaşımının devrimci bir çizgide yürütülmesinin gerekliliğini belirledi.

Egemen sınıflar ve faşist diktatörlüğün kendini dayatan temel sorunları çözmeye güç ve yeteneğine sahip olmamasını ve devrimimizin çok belirgin olan eşitsiz gelişmesini, iç siyasal durumun özgünlüğünü belir-

leyen unsurlar olarak ele alan Kongremiz; Türkiye'nin geleceğinin ve kaderinin Kürdistan'da süren ulusal kurtuluşçu devrimin, Batı'daki devrimci işçi hareketiyle birleşmesine bağlı olduğunu yeniden vurguladı. Batı'da belirli bir anlamda var olan bu cephenin, siyasal nitelik bakımından devrimci bir sıçrama gerçekleştirmesi, birleştirilip örgütlenilerek derinleştirilmesi ve yeni mücadele biçimleriyle güçlendirilmesi sorununun, taktiğimizin kilit sorunu olmaya devam ettiğini belirledi. Partimizin, bundan sonra da dikkatini, güç ve enerjisini, devrimci iradenin bu can alıcı sorununun çözümüne yöneltmesi, bütün politikalarını ve pratik devrimci çalışmalarını burada tekrar ve tekrar sınavdan geçirmesi, taktik planımızın güncel hedefinin, genel grev ve genel direnişin örgütlenmesi, bunların öznel koşullarının olgunlaştırılması olarak bir kez daha somutlayan Kongremiz, gerek böyle bir genel grevin-direnişin gerçekleşmesi durumunda oluşacak devrimci ortamı, gerekse de siyasal durumun şimdiden iç savaşa evrilen yönünü hesaba katarak, taktiğimizin aynı zamanda, önümüzdeki bu dönemin ihtiyaçlarını şimdiden gözeten, dönemin mücadele ve örgüt birimlerini ve bunlardan birisi olarak silahlı mücadeleyi hazırlayan bir hattan ilerlemesi gerektiğini de yeniden vurguladı. Partimiz, bu hazırlık görevlerini başardığı ölçüde dönemi kazanacak ve devrimci cüretle, ileri atılışını sürdürecektir.

* * *

Birlik devrimimizin ürünü olan partimizin, 3 yıllık ideolojik, siyasal ve örgütsel alandaki pratiğini, Partimizin gelişim çizgisini değerlendiren Kongremiz;

*Birlik Kongresi ile resmileştirilen ideolojik, siyasal ve örgütsel birliğin, ilkeli ve sağlam bir birlik olduğunun pratikte de kanıtlandığını, kaynaşma sürecinin sağlıklı şekilde işleyerek tamamlandığını, bu bakımdan ciddi sorunların esasen yaşanmadığını ve gerçekleştirilemez denilenin geri dönülmezcesine başarıldığını;

*Partimizin, kuruluşundan bu yana sınıf mücadelesinin en önemli kopuşmalarında izlediği siyasal ve örgütsel çizginin, MLKP isminin geniş işçi ve emekçi yığınlarında yankılanmasını getirdiğini, Gazi ayaklanması, kayıplara karşı mücadele, 1 Mayıslar, Ölüm Orucu ve SAG direnişleri, barikat savaşları, gençlik eylemleri denilince akla MLKP'nin geldiğini, kritik anlarda, Partimizin, devrimci kuvvetler arasından öne çıktığını;

*Partimizin, bu dönemdeki en önemli çatışma anlarında, siyasal öngörüsüyle, devrimci iradesi, ataklığı ve cüretiyle yalnızca öncü niteliğini göstermekle kalmadığını, ama aynı zamanda yığınlara yönelik politika yapma tarzıyla da gruplar dünyasından kesin kopuşu sağladığını ve bu yolla da önder parti mayasının atıldığını;

*Bu 3 yıllık pratikte devrimci güçler arası dayanışma ve ortak mücadeleyi yükseltme pratiğinde üstlendiği öncü rolün ve ısrarın, partimizin komünist niteliğini olduğu kadar, olgunluğunun ve önderlik yeteneğinin düzeyini de gösterdiğini, ilerici, yurtsever ve devrimci güçlerle ilişkilerimizi düzenlemede de yeni bir ilişki, üslup ve davranış çizgisini geliştirdiğini;

*3 yıllık pratiğimizin, sadece birlik devrimini gerçekleştiren güçlerin ve birlik devriminin niteliksel düzeyini dosta düşmana göstermekle kalmadığını, aynı zamanda parti niteliğini ve MLKP ismini ne kadar hakettiğini de kanıtladığını;

*Partimizin sürekli büyüme, gelişme, ve kurumlaşma yolundan ilerleyerek bugünlere geldiğini; birkaç yılda kalıcı çok şey yarattığını; kendilerini yenileyemeyen, yaratıcı ve iradi davranıp, mücadelenin gerçek ihtiyaçlarını kavrayıp üst düzeyde karşılamayanların acınası durumlarından bütünüyle farklı, apayrı bir gelenek yarattığını; hemen her alanda yeni bir tarzı ve süreci geliştirmeye çalışarak, azımsanmayacak başarılar sağladığını; siyasal, örgütsel ve düşünsel planda yeni yöntemler, yeni bakış açıları ve yeni ilişki tarzları oluşturduğunu;

dönemin ihtiyaçlarına uygun yeni biçimler geliştirme ve uygulamada cesur ve yaratıcı davrandığını;

*Partimizin ve Komünist Gençlik Örgütümüzün, faşist düşmanın bütün saldırı, imha ve tutuklamalarına karşı gelişimlerini kararlılıkla sürdürdüklerini, bedel ödeme yolundan bugünlere gelmelerinde şehit ve tutsak yoldaşların katkılarının özel bir rol oynadığını belirledi.

Partimizin gelişimini, önderliğin ve partinin çalışmalarını kapsamlı olarak değerlendiren ve onları eleştirel bir şekilde genel olarak olumlayan Kongremiz; karşı karşıya olduğumuz sorunları saptayarak, geliştirme perspektiflerini ortaya koydu. Pozitif ve negatif öğeleriyle, başarı ve kazanımlarıyla olduğu kadar, eksik ve kusurlarıyla da insan ömrü için bile az olan, ama partilerin tarihi bakımından çok kısa kabul edilmesi gereken geride kalan dönemin somut verileri gösteriyor ki, MLKP, devrimin önderi ve örgütleyicisi olarak, proletarya ve emekçi yığınların özgürlük ve sosyalizm özlemlerini seslendiren, gerçek yığın hareketine dayanan, proletaryanın öncü siyasal kurmayı, önder ve öncü savaşçı partisi olarak konumlanacak bütün potansiyellere, yönetim, irade, cesaret, bilgi ve birikime sahip, bu uğurda kendini ortaya koyan, gelişen ve geleceği temsil eden bir güç olduğunu söz götürmez bir biçimde ortaya koymuştur. Ve doğal olarak kendisini, gelişip belirginleşen geleceğiyle tanımlamada haklı olduğunu da göstermiştir. Partimizin büyük bir siyasal atılımı gerçekleştirdiğini saptayan Kongre, örgütsel bakımdan buna paralel bir gelişme hattı tutturamadığımızı belirledi ve bu durumun aşılmasının mutlak zorunluluğunu vurguladı ve buna uygun bir hareket planı geliştirdi. Karşı karşıya olduğu sorunları, gelişip büyüyen, siyasal ve örgütsel bakımdan ileri atılan, moral, disiplin, örgütlenme ve eylem gücü yükselen, ilerici, anti-faşist ve devrimci güçler arasında güven ve umut yaratan, gelişmekte olan bir partinin sorunları olarak gören Kong-

remiz, açıkça ilan eder ki, Partimiz bunları esas olarak ve büyük ölçüde aşabilecek görüş açısı, güç ve iradeye sahiptir.

Parti çalışmalarının bütün yönlerini değerlendiren, somut yönelimlerimizi belirleyen Kongremiz; düşmanın yoğunlaşan saldırılarını, artan kayıplarımızı, diktatörlüğün kendini sürekli tahkim etme çabasını; iç savaş taktikleri ve yöntemlerini daha yaygın kullanmasını, egemen sınıfların, emperyalizmin ve siyonizmin bölge politikasını göz önünde tutarak; Partimizin vuruş gücünü ve manevra yeteneğini arttıracak, gelişen tekniği hakkıyla kullanacak, kurumlaşmaya özel bir önem verecek, yığın hareketine daha fazla bağlanacak, parti tarzını daha fazla yerleştirecek, bolşevikleşme çabalarını hızlandıracak, kısacası önder bir parti olarak gelişebilmesi için, partimizin daha yüksek bir temelde yeniden örgütlendirilmesi ve bu yolla cüretle ileri atılmasını kararlaştırdı. Kuşkusuz, bu bir yeniden tekrar olmayacaktır. Bunun başarılabilmesi için Partimizin, geride kalan kendi pratiğini de aşması ve kendini bir üst düzeyde üretmesi gerekmektedir. Bunun başarılabilmesi, önder kadrolarımız başta olmak üzere bütün yoldaşların Marksizm-Leninizm'i kavrama düzeylerini olduğu kadar, onu Türkiye ve Kürdistan devriminin stratejik ve taktiksel sorunlarının çözümünde yaratıcı bir biçimde kullanma ve kitlelere önderlik etmede ustalaşma düzeylerini ve partiyi devrimin önderi olarak yükseltmelerine bağlıdır.

* * *

Kongremiz, bilimsel sosyalizmle işçi sınıfı hareketi arasındaki mesafenin kapatılmasını ve Partimizi edimsel olarak da proletaryanın ileri ve sınıf bilinçli öğelerini saflarında toplayan bir güce dönüşmesini, karşı karşıya bulunduğumuz, son derece önemli bir diğer görev olarak yeniden belirledi. Bu görevi yerine getirmenin bir dizi tarihsel ve güncel zorluklarını vurgulayan Kongremiz, bu zorlukların bilincinde olarak proletaryanın ileri ve sınıf bilinçli öğelerini kazanmak

için sistemli bir çaba harcamanın ve bunu başarmanın mutlak zorunluluğunun altını çizdi. Uluslararası deneyimin ve ülkemiz deneyiminin bu alanda pek çok veri sunduğunu göz önünde tutan Kongremiz; başka alanlarda sergilediğimiz devrimci cüret, irade, inisiyatif ve yaratıcılığı, belirgin zaaflarımızın varlığını sürdürdüğü bu alanda daha fazla sergilememiz gerektiğini, emperyalizmin, burjuvazinin, revizyonizmin ve sendika bürokrasisinin önümüze diktiği engellerin ve bu görevin yerine getirilmesinin zorluklarının bizi durdurmasına ya da yolumuzdan saptırmasına izin verilmemesini vurguladı.

Yoldaşlar,

II. Kongremiz, başta parti önderliği olmak üzere tüm parti örgütlerimizi, parti kitlemizi, komünist gençliğimizi, Birlik Kongremizin genel perspektifleri ve II. Kongremizin belirlemeleri ışığında daha fazla devrimci irade, daha fazla inisiyatif, daha fazla yaratıcılık ve daha fazla özveriyle görev başına çağırır. Unutmayalım ki, değişik ulus ve ulusal azınlıklardan Türkiye proletaryası, emekçileri ve gençliğine dayanabildiği, onların en ileri öğelerini saflarında örgütleyebildiği ve onların devrimci potansiyelini harekete geçirebildiği taktirde partimiz, önüne koyduğu görevleri hakkıyla yerine getirebilecektir. II. Kongremiz, partimizin yeni atılımlarının ifadesi olsun!

İşçiler;

Faşizm ve sermayenin saldırılarına karşı mücadeleyi yükseltelim, ortak mücadelemizi engelleyen sendika ağa ve bürokratlarına dur diyelim! Faşizm, sermaye ve gericiğin bizleri bölmek için kullandığı milliyetçilik, mezhepçilik, bölgecilik ayrımlarına karşı "İşçilerin Devrimci Birliği" şiarını yükseltelim. Emperyalizme, faşizme ve gericiğe karşı devrim ve sosyalizm için başkaldıralım ve bu savaşımın öncü ve önder gücü partimiz MLKP'yi daha fazla sahiplenelim ve dünyamızın bu bölgesinde komünizmin kıvılcık bayrağını yükseltelim! Öyleyse, genel grev ve genel direniş hattından yürüyerek,

faşist rejimin bütün hesaplarını bozalım ve çok yönlü saldırılarını birleşik bir devrimle püskürtelim! Türkiye'nin geleceğinin ve kaderinin Kürdistan'da süren ulusal kurtuluşçu devrimin Batı'daki devrimci işçi hareketiyle birleşmesine bağlı olduğunu unutmayalım!

Kürt ulusu;

Sömürgeci faşist diktatörlüğün ulusal boyunduruğuna başkaldırın, haklı ve meşrudur. Kendi ulusal devletini kurma hakkın, her ulus gibi senin de en doğal hakkındır. Partimiz, bu hakkın en tavizsiz savunucusudur. Kürt ulusal kurtuluşçu devrimine kendi bağımsız kimliği ve proleter sınıf perspektifiyle katılan Partimiz, Batı'da devrimci işçi hareketinin yükseltilmesini siyasal taktiğinin temel sorunu olarak görmektedir. Devrimin eşitsiz gelişiminin kendisinin de dengesiz olduğunu unutmadan, halklarımızın birleşik devrimini örgütleyelim! Kongremiz, Türkiye işçi sınıfının ve emekçilerinin kahraman Kürt halkıyla sömürgeci faşist diktatörlüğe karşı birleşik cephesinin örülmesinin yaşamsal önemine işaret eder!

Gençler

Faşizm ve gericilik, siz gençlere sömürü, zulüm, açlık ve işsizlikten, uyuşturucu ve fuhuştan öte bir şey vermiyor, veremez de. İliklerine dek çürümüş bu kontrgerilla cumhuriyeti, yalnızca bugününüzü karartmakla kalmamakta, size ait olan geleceğinizi de yıkıma uğratmaktadır. Bugün ve gelecekte sömürsüz ve sınıfsız bir dünya istiyorsanız, partimizin ve onun ideolojik ve politik önderliğindeki Komünist Gençlik Örgütü'müzün(KGÖ) saflarında birleşin! Kendi geleceğinize sahip çıkın! Türk militarizminin barbarca saldırılarının aleti olmayı reddederek, askere gitmeyin! Unutmayın ki, gençlik gelecektir; gelecek ise devrimde ve sosyalizmedir. Öyleyse devrim ve sosyalizm kavgasında daha büyük yığınlar halinde yer alın, komünizmin kızıl bayrağı altında toplanın!

İşçi ve emekçi kadınlar;

Ezilen ve sömürülen milyonların yarısını oluşturan siz işçi ve emekçi kadınlar, sömürücü sistemin varolduğu her yerde olduğu gibi, coğrafyamızda da, kendi erkek sınıf kardeşlerinize kıyasla daha fazla acı çekiyorsunuz. Bu faşist rejim, erkek sınıf kardeşlerinize olduğu gibi, size de, yoksulluk, cehalet, hastalık ve fuhuştan başka birşey getirmiyor. Devrim, özgürlük ve sosyalizm için erkek sınıf kardeşlerinle birlikte yıkılmaz bir duvar örün. Partimiz MLKP'nin saflarında örgütlenerek, emperyalizme, faşizme ve kapitalizme karşı yürütülen devrim ve sosyalizm kavgasına daha güçlü katılın!

Emekçi memurlar;

Faşist rejimin siz emekçi memurlara da verebileceği birşey yoktur. Sizi kapı kulları olarak gören faşizm, yıllardır 657 prangasıyla insan olma onurunuzu ayaklar altına aldı ve almaya devam ediyor. Ekonomik, sosyal ve politik yaşamın her sorununda kendinizi ifade etme ihtiyacınız var iken, bunu dillendirdiğiniz her ortamda yasaklarla, sürgünlerle, coplarla karşılaştınız. Ancak bunlar yine de sizleri yıldırmadı, kendi örgütlülüklerinizi kurdunuz ve geliştirdiniz. Ne var ki, yaşam bunun yeterli olmadığını gösterdi. 657 prangasının parçalanması ve grevli toplu sözleşmeli sendika mücadelenizi ve örgütlülüğünüzü devrimci bir çizgide geliştirerek, kurulan reformcu tuzakları aşarak, işçi sınıfı ve diğer emekçilerle birlikte genel grev ve genel direnişi yükseltin! Partimiz saflarında örgütlenin!

İlerici aydınlar, sanatçılar;

Sürmekte olan sınıf mücadelesinde bir taraf olduğunuzu unutmayın! Faşist rejimin, devrimci ve emekten yana aydınları, kültür ve sanat emekçilerini, şiddet, sansür ve ekonomik yaptırımlar yoluyla cezalandırma ve susturma çabasını daha güçlü olarak boşa çıkarın! Kendi alanınızda devrimci bir sınıf cephesi yaratın! Komünizmin kızıl bayrağı altında toplanarak, partili aydın ve sanatçı kimliğinizi yükseltin!

Cumartesi anaları, şehit, tutsak ve kayıp yakınları;

Sizlerle haklı olarak övünüyoruz. Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfı ve halklarının devrimci onuru olmakla kalmadınız, aynı zamanda, sömürgeci faşist diktatörlüğe karşı yürütülmekte olan güncel kavganın da önemli bir bileşeni durumundasınız! Yeni örgütlülüklerle giderek, savaşımınızın uluslararası boyutunu güçlendirerek, birlik ve dayanışmanızı yükseltin!

Komünist, devrimci ve yurtsever özgür tutsaklar;

Fiziksel olarak tutsak olsanız da, zihinsel olarak tümüyle özgür olan siz devrimci tutsakların, bundan sonra da, devrim ve sosyalizm kavgasında seçkin bir rol oynamaya devam edeceğinizden eminiz. Devrimci savaşımın tüm alan ve cephelelerindeki kavgaya güç ve ilham kaynağı olmaya devam ediyorsunuz! Siz devrimin, ulusal kurtuluşun ve komünizmin yiğit evlatlarıyla gurur duyuyoruz!

Yurtdışındaki göçmen işçiler, emekçiler;

Türkiye ve Kürdistan devriminin uluslararası sesi-soluğu olma çabanızı artırarak sürdürün! Faşist diktatörlüğün çirkin ve iğrenç yüzünü, yaşadığınız ülkelerdeki işçi ve emekçilere gösterin! Yaşadığınız ülkelerde işçi ve emekçilerin faşizme ve kapitalizme karşı yürüttüğü kavgaya katılın! Komünizmin kıvılcık bayrağı altında toplanarak, ülkemiz devrimine ve partimize çok yönlü desteğinizi artırarak sürdürün! Partimizin saflarında birleşin!

Komünist, devrimci ve yurtsever örgütler;

Faşizme, emperyalizme ve şovenizme karşı, devrimci birliğin oluşturulması, yaşamsal önemini koruyor. Ortak düşmana karşı birleşik ve daha üst bir saldırıyı örgütlemenin yolunun buradan geçtiğini, yaşam fazlasıyla doğruladı. Gelin, süreci tıkayıcı, reformizmi ve tasfiyeciliği güçlendirici adımlardan kaçınarak, yeni bir ilişki, üslup ve

davranış çizgisini geliştirelim. İvedi ve yakıcı bir görev olarak antifaşist devrimci cepheyi yükselterek zaferi yakınlaştıralım!

İşçiler, emekçiler, gençler;

Faşist rejim hiçbir sorununuzu çözemiyor. Tek çıkar yol olarak terör ve sömürüyü daha da yoğunlaştırmakta görüyor. Bugün egemen sınıfların mevcut siyasal rejimin çerçevesi içerisinde yönetememe durumunun ötesinde, cumhuriyetin temel ilkelerinin yönlendirdiği devlet sorgulanıyor. Devlet iyiden iyiye mafyalaşmış ve çeteleşmiştir. Liderleri, hükümetleri, meclisi ve sözde bağımsız yargısıyla, faşist diktatörlüğün yönetici tepesi MGK'yı gizleyen bir incir yaprağı olan sermaye egemenliğinin bu politik kurumlarının tamamen işlevsizleşmeleri muazzam bir çürümeyi de beraberinde getiriyor. Burjuva partiler umut olmuyor. Hükümetler büyük bir hızla eskiyor. Generallerin dayatmasıyla kurdurulan ANASOL-D'de, karşı-devrim içi çatışmaların derinleşmesini önleyemeyecektir. Faşist rejimin sorunlar yumağının artmasına bağlı olarak devrim daha da güncelleşmiştir. Devrim ve sosyalizmden başka kurtuluş yolu yoktur! Öyleyse genel grev, genel direnişe kilitlenerek, faşist diktatörlüğün saldırılarını püskürterek partimiz MLKP'nin önderliğinde zafere doğru yürüelim. Kardeşler, kafamıza, yüreğimize ve kollarımıza vurulan köhne zincirleri kırarak, gökyüzünü fethedelim; sömür ve zulümden arınmış, savaşımsız ve silahsız bir dünya için yıldızlara ulaşalım!

Yaşasın partimiz MLKP!

Kahrolsun faşizm, kapitalizm ve emperyalizm

Yaşasın devrim, yaşasın sosyalizm!

Yaşasın II. Kongremiz!

II. Kongre kararlarıyla kuşanalım, yeni zaferlere uzanalım!

7-12 Ağustos 1997

MLKP II. Kongresi